

Stavanger som Norges første beredskapsby for enslige mindreårige flyktninger

Styrker og utfordringer innen bosetting og mottak av enslige
mindreårige i Stavanger

Linn Angelica Ræge-Svendsen

VID vitenskapelige høyskole

Stavanger

Masteroppgave

Master i Community Development and Social Innovation

Antall ord: 27 820

29.11.2021

Forord

Denne masteroppgaven har vært både krevende å givende. Det har vært utfordrende å kombinere jobb i helsesektor og frivillig verv i Dyrebeskyttelsen Norge Nord-Jæren ved siden av masteroppgaven, under en pandemi. Det hadde ikke gått om det ikke hadde vært for min fantastiske veileder, Ingrid Løland. Dine motiverende ord, tilbakemeldinger og veiledning har vært uvurderlig for mitt prosjekt!

Jeg vil også takke mine tre informanter for deres bidrag til denne oppgaven. Deres bidrag gav oppgaven og meg dypere innsikt, et rikt og omfattende materiale og skapte et stort engasjement hos meg.

Jeg vil også takke min familie for støtte og oppmuntrende ord i krevende perioder, mine studievenner Kristina Hilleren og Henning Skartveit for lærerike og motiverende samtaler. Jeg vil også takke min mann, Thomas Heen-Ræge, som har motivert meg når jeg trenger det, og tvunget meg til å koble av når han så at det var nødvendig.

“Jeg er jo redd for at vi havner litt der, tidligere så var jo Norge et av de landene som tok inn flest kvoteflyktninger som ikke hadde høy utdannelse. Det var liksom ikke såne krav, vi tenkte at vi skulle hjelpe alle. Det skulle jo ikke være slike forskjeller, men jeg opplever jo at vi har endret den politikken som føres. Når man snakker om hvordan politikken har blitt så prøver jeg jo å tenke positivt, men når man ser hvordan verden blir så er det ikke lett. Spesielt nå når alle sitter i sine egne ekkokammrer.” (informant).

Ordfører i Stavanger, Kari Nessa Nordtun:

“Kommunestyret støtter oppropet «Evakuer barna fra Moria». Stavanger kommune har kompetanse og kapasitet til å bosette flere flyktninger enn hva regjeringen har lagt opp til, også når det gjelder enslige mindreårige, og ber regjeringen svare positivt på henvendelsen fra Hellas om å ta imot enslige mindreårige fra flyktningleirene.” (Spence & Aske, 2020).

Sammendrag

Introduksjon: Barn er den mest sårbare gruppen av flyktninger, og barn uten foreldre eller øvrige omsorgspersoner er spesielt sårbare. Dagens offentlige diskurs vedrørende migrasjon og humanitære kriser omhandler Moria-leiren i Hellas, og brannen som var i 2020, båtflyktninger over Middelhavet og Talibans overtakelse av makten i Afghanistan. I dag er 80 millioner mennesker på flukt, og halvparten av disse er barn. I denne studien skal jeg undersøke muligheten for at Stavanger kan etableres som en beredskapsby for enslige mindreårige flyktninger, og dermed motta et større antall enslige mindreårige årlig enn det Stavanger mottar i dag. I lys av Stavangers 900-års jubileum i 2025, og planen for etablering av et nytt omdømme, vil jeg også undersøke hva mine informanter ønsker at Stavangers nye omdømme skal bli.

Metode: I studien har det blitt tatt i bruk en kvalitativ forskningsmetode med semistrukturerte dybdeintervjuer, av tre informanter som arbeider med og for enslige mindreårige. Forskningsstrategien er abduktiv, slik at datamaterialet og teoretiske forankringer har et dialektisk forhold.

Funn: Det empiriske materialet samsvarer på mange måter med de teoretiske perspektivene. Informantene forteller at Stavanger har opparbeidet seg god kompetanse på mottak og bosetting, og stor kunnskap rundt enslige mindreårige. Det fremkommer i datamaterialet at det er noen utfordringer i forhold til hverdagsintegrering av enslige mindreårige, til tross for stort engasjement blant flere frivillige organisasjoner som ønsker å bidra med integrering og inkludering. Informantene forteller om utarbeidede tiltak som bidrar til de enslige mindreåriges tilknytning til arbeidsmarkedet, men refererer til det segregerte skoletilbudet som en utfordring. Den største utfordringen ser derimot ut til å være de varierende ankomsttallene, som skaper usikkerhet for de ansatte så vell som de enslige mindreårige.

Konklusjon: Resultatene av undersøkelsen viser at Stavanger har flere positive aspekter i forhold til mottak og bosetting av enslige mindreårige. Høy sysselsetting, år etter år blant enslige mindreårige, stor deltakelse blant frivillige organisasjoner i forhold til integrering, tilknytning til ICORN, hvor Stavanger tilbyr asyl til fribyforfattere, og en høy vilje for nytenking innen integrering og et ønske om å motta flere enslige mindreårige enn hva regjeringen anmoder. Utfordringer i Stavanger i forhold til enslige mindreårige er hovedsakelig de varierende ankomsttallene som fører til nedkutting i flyktningtjenesten, og et segregert skoletilbud. Funn viser også at Stavanger har mulighet til å bli etablert som en beredskapsby for enslige mindreårige flyktninger.

Nøkkelord: Enslige mindreårige asylsøkere, beredskapsby, organisering, integrering

Abstract

Introduction: Children are the most vulnerable group of refugees, and children unaccompanied by their parents are especially vulnerable. In contemporary public discourse regarding migration and humanitarian crisis involves Moria-refugee camp, and the fire there in 2020, boat refugees crossing the Mediterranean Sea, and Taliban's newly established power in Afghanistan. Today there are 80 million refugees in the world, and half of them are children. In this study I will research the possibility of Stavanger becoming a city of refuge for unaccompanied minor refugees (UMR). Regarding Stavanger's 900-anniversary in 2025, and the plan for establishing a new reputation, I will also look at what my research participants want for Stavanger's new reputation.

Method of research: In this study the chosen method of research have been qualitative method, with semi-structured interviews of three research participants that works for, or directly with UMR. The chosen research strategy is an abductive approach, which lets the empirical data and the chosen theoretical foundation work together as a synergy to create knowledge.

Results: The empirical data does seem to correspond with the theoretical perspectives of this study. The research participants elaborates on the fact that the city of Stavanger has worked up a lot of knowledge, and competence regarding UMR. The empirical data reveals that one of the challenges Stavanger has in regard to UMR is integration in the everyday life, despite a big commitment and desire to include UMR from the civil society in regards to volunteer organizations. The informants of this study share what they think are the reasons why UMR in Stavanger are included well in the labour market, but also how they experience challenges in what they call a segregated education system. The biggest challenge however seems to be the unstable arrival number of UMR in Stavanger, which leads to uncertainties for both the employees and the UMR.

Conclusion: The results of the study presents that Stavanger has a lot of positive aspects in regards to receiving and settling of UMR. High statistic in education and labour, year after year for UMR in Stavanger, high commitment from the civil society, a commitment to ICORN Cities if Refuge, as a receiver of prosecuted writers. Stavanger also shows a desire and commitment to receive a larger number of UMR than they are accommodated by the state authority today. The challenges in Stavanger in regard to UMR is the unstable number of UMR for each year, which leads to uncertainties for employees and UMR, and also impacts the hard work that has been put in to the organisational system. The segregated school system also presents as a challenge. However, the research shows that Stavanger has what it takes to be an established sanctuary city, or city of refuge for UMR.

Key words: Unaccompanied minor refugees, sanctuary city and city of refuge, integration

Innholdsfortegnelse

Forord.....	2
Sammendrag.....	4
Abstract.....	5
1. Innledning	9
1.1. Bakgrunn for valg av tema	9
1.2. Forskningsspørsmål	10
1.3. Studiens videre oppbygging.....	11
2. Bakgrunn og kontekst	12
2.1. Hvem er de enslige mindreårige flyktingene?	12
2.2. Den tidligere regjeringens integreringsstrategi 2019-2022.....	13
2.3 Ansvar og organisering	14
2.3.1 <i>EMbo Stavanger .....</i>	15
2.4. Dagens behov og diskurser rundt mottak av enslige mindreårige.....	17
2.4.1. <i>Afghanistan.....</i>	18
2.4.2 <i>Moria leiren.....</i>	18
2.4.3 <i>Pågående initiativer angående flyktnings situasjonen i Hellas .....</i>	19
2.5. Stavanger som en beredskapsby eller city of refuge	21
2.5.1. <i>Stavanger som Norges første beredskapsby for fribyforfattere .....</i>	22
2.6. Stavanger 2025.....	23
3. Metode – forskningsdesign	25
3.1. Vitenskapsteoretisk forankring.....	25
3.2. Valg av forskningsmetoder	26
3.3. Det kvalitative forskningsintervjuet	28
3.3.1 <i>Valg av informanter og rekruttering .....</i>	29
3.3.2 <i>Gjennomføring av intervjuene .....</i>	30
3.4 Analyse av datamaterialet	30
3.5. Etske aspekter.....	32
3.6. Validitet og reliabilitet	33
4. Teoretiske Perspektiver	35
4.1. Integrering	35
4.1.2 <i>Thomas Hylland Eriksens fire distinksjoner for integrering .....</i>	36
4.2. Den forrige regjeringens integreringsstrategi for 2019-2022	39
4.2.1. <i>Utdanning og kvalifisering .....</i>	39

4.2.2. <i>Arbeid</i>	41
4.2.3. <i>Hverdagsintegrering gjennom den frivillige sektor</i>	43
4.2.4. <i>Retten til å leve et fritt liv</i>	45
4.3. Medborgerskap	47
4.4. Hva er en beredskapsby	48
4.4.1. <i>Hva trengs for å være en beredskaps-by?</i>	48
4.4.2. <i>Teorier om motivasjonen til å etablere en beredskapsby</i>	49
5. Diskusjon	53
5.1 De fire innsatsområdene for integrering	53
5.1.1 <i>Utdanning og kvalifisering</i>	54
5.1.2. <i>Arbeid</i>	55
5.1.3 <i>Hverdagsintegrering</i>	57
5.2. Organisering av enslige mindreårige flyktninger i Stavanger kommune	59
5.3. Konsekvenser av svingende ankomsttall	62
5.3.1. <i>Kompetansen forsvinner med synkende ankomsttall</i>	62
5.4. Stavanger 2025 – Fellesskap, medborgerskap og omdømme	64
5.4.1. <i>Medborgerskap</i>	65
5.4.2. <i>Nytt omdømme</i>	65
5.5. Er det behov for en beredskapsby for enslige mindreårige flyktninger?	67
5.5.1. <i>En beredskapsby i Norge?</i>	69
5.5.2. <i>Stavanger som beredskapsby</i>	70
6. Konklusjon	73
6.1. Hvilke fordeler besitter Stavanger i lys av bosetting og mottak av enslige mindreårige flyktninger?	73
6.2. Hvilke utfordringer møter Stavanger i forhold til mottak og bosetting av enslige mindreårige flyktninger?	75
6.3. Hvilket omdømme er ønskelig for Stavanger, i lys av Stavanger 2025-prosjektet?	76
6.4. Kan Stavanger fungere som en beredskapsby for enslige mindreårige flyktninger? ...	77
6.5. Avslutning og forslag til videre forskning	78
6.5.1. <i>Forslag til videre forskning</i>	78
7. Avsluttende refleksjoner	80
7.1 Den politiske viljen for mottak av enslige mindreårige	80
7.2 Faste ankomsttall	82
7.3 En samlet organisering under EMbo Stavanger	82
7.4 Nytenkning av skoletilbudet	83
7.5 Min konklusjon om Stavanger som en beredskapsby for enslige mindreårige flyktninger	84

8. Litteraturliste	85
Appendix 1	90
Appendix 2	93
Appendix 3	95

1. Innledning

Denne masteroppgaven handler om enslige mindreårige flyktninger i Stavanger kommune. Temaet er aktuelt og relevant i forhold til offentlige diskurser om integrering og dagens politiske landskap både nasjonalt og internasjonalt.

Stavanger har en lang historie bak seg som både sender av migranter og med mottak av migranter og i 2015 når det oppstod en internasjonal flyktningkrise, var Stavanger blant kommunene som tok inn et større antall flykninger og migranter i Norge.¹

I 2020 ble den nye visjonen til Stavanger kommune vedtatt av politikerne, «vi bygger fellesskap», som skal beskrive kommunens samfunnsoppdrag, gjenspeile dugnadsånden i regionen, og fungere som en oppfordring om å jobbe som et lag sammen med innbyggerne. “Kommunen bygger fellesskap for innbyggere, men også *sammen med* innbyggere“ (Stavanger kommune, 2021). Under forklaringen av den nye visjonen til kommunen beskrives det at i ordet «fellesskap» legges det til grunn samskaping, mangfold, inkludering, regionsamarbeid osv. Og det legges frem at ordet «kommune» stammer fra det latinske ordet «felles», og hvordan kommunen har “et spesielt ansvar for å bygge det store fellesskapet, samtidig som vi skal bygge opp om de mange små fellesskapene“ (ibid). Ordet «bygge» skal gi assosiasjoner til at man bygger relasjoner, i tillegg til samfunnsstrukturer og byrom (ibid). Den nye visjonen til Stavanger bygger opp om hvorfor jeg baserer dette forskningsprosjektet på denne byen.

1.1. Bakgrunn for valg av tema

Enslige mindreårige flyktninger er en kompleks og sammensatt gruppe unge mennesker. I 2018 hadde vi et praksisfag i bachelorgraden, og jeg etterspurte å få være på et mottakssenter for enslige mindreårige flyktninger. Her vokste min interesse og medfølelse for denne sterke gruppen barn, som har overkommet så mange utfordringer og hindringer allerede. Jeg fikk muligheten til å snakke med flere av dem som bodde her, både dem som hadde fått godkjent oppholdstillatelsen sin, og dem som hadde fått flere avslag. Jeg ble rørt av styrken og

---

¹ Flere omtaler flyktningkrisen i 2015 som en “såkalt flyktningkrise“, og noen narrative legger det også frem som en flyktningkrise for Europa. Selv velger jeg å skrive det som en flyktningkrise for de berørte flyktningene fordi jeg ikke ønsker å underdrive alvorligheten av flyktningkrisen for de berørte menneskene.

pågangsmotet deres. Siden denne praksisperioden har jeg rettet graden min spesielt inn mot enslige mindreårige, så langt det lot seg gjøre uten å miste fokus på ordinære flykninger. I 2019 skrev jeg bacheloroppgaven min om hvordan enslige mindreårige flykninger inkluderes på arbeidsmarkedet. Jeg har også vært ansatt på EMbo Stavanger som ekstravakt, og fikk her innblikk i livet til de enslige mindreårige etter bosetting. Da jeg jobbet på asylmottaket fikk jeg mulighet til å lese et brev som en av barna med avslag på asylsøknaden hadde skrevet til Erna Solberg, som en appell. Dette brevet stilte spørsmål til hvordan noen kan, med god samvittighet sende barn til et land de ikke selv ville sendt sine egne barn. Ordene som ble skrevet av en trist 17 åring bærer jeg fortsatt med meg, og dette brevet er hovedmotivasjonen for denne studien.

1.2. Forskningsspørsmål

Temaet for oppgaven er mottak og bosetting av enslige mindreårige flykninger i en av Norges større byer, nærmere bestemt Stavanger. Jeg ønsker å belyse Stavangers styrker og utfordringer når det gjelder mottak og bosetting av enslige mindreårige, for å undersøke mulighetene for Stavanger som en beredskapsby for enslige mindreårige flykninger.

Oppgavens forskningsspørsmål vil bli som følgende:

Kan Stavanger fungere som en beredskapsby for enslige mindreårige flykninger?

Aktuelle spørsmål som vil bidra til å besvare problemstillingen er:

- *Hvilke fordeler har Stavanger kommune som mottak- og bosettingskommune?*
- *Hvilke områder vil kreve forbedring i årene fremover?*

Jeg ønsker i tillegg å undersøke hva mine informanter ønsker som et nytt omdømme for Stavanger, i henhold til Stavangers 900-års jubileum i 2025. Derfor stiller jeg også spørsmålet:

- *I lys av Stavanger 2025, hvilket omdømme er ønskelig for Stavanger?*

Målsettingen er å få beskrevet muligheter, styrker, utfordringer og fordeler med Stavanger som mottak- og bosettingsby for enslige mindreårige. Masteroppgaven vil ikke ha fokus på

enslige mindreåriges egen opplevelse av Stavanger som mottak eller bosettingsby, selv om dette også ville vært en interessant vinkling. Fokuset ligger på mennesker ansatt i kommunen eller privat som arbeider med eller for enslige mindreårige.

1.3. Studiens videre oppbygging

Denne studien er delt inn i syv kapitler. I *kapittel 2* blir det presentert nødvendig bakgrunnsinformasjon og kontekst. *Kapittel 3* tar for seg den valgte forskningsmetoden, deretter presenteres teoretiske perspektiver samt noe relevant forskning i *kapittel 4*. Videre i *kapittel 5* blir funn fra utførte intervjuer drøftet opp mot de relevante teoriene, og den presentert forskningen. I *kapittel 6* presenterer jeg min konklusjon, hvor det blir svart på forskningsspørsmålene. I tillegg legges det frem egne refleksjoner og forslag til fremtidig drift rundt enslige mindreårige i Stavanger i *kapittel 7*.

2. Bakgrunn og kontekst

I dette kapittelet presenteres noen sentrale forhold i dagens migrasjonslandsskap samt noen relevante initiativer knyttet til dette. Det legges også frem hvordan Stavanger organiserer sitt arbeid med enslige mindreårige, den forrige regjeringens integreringsstrategi og Stavanger 2025-jubileet. Aller først vil det fremlegges en kort presentasjon av flyktinggruppen enslige mindreårige.

2.1. Hvem er de enslige mindreårige flyktingene?

Enslige mindreårige flyktinger er en av flyktinggruppene som har fått mye oppmerksomhet i media, forskning, faglitteratur og den politiske diskursen de senere årene. Frivillige organisasjoner har også rettet mer oppmerksomhet mot denne sårbare gruppen barn og unge og det har vært et stort engasjement knyttet til hvordan de blir mottatt i det norske samfunn (Eide & Broch, 2010, s. 13).

Det har vært store svingninger i antall enslige mindreårige som ankommer Norge gjennom årene. “Ved inngangen til 2017 bodde det nesten 8 300 personer, som i perioden 1996 til i dag har fått vedtak om opphold i Norge som enslige mindreårige flyktinger“ (SSB, 2017). Dette viser at bosetting av enslige mindreårige ikke er et nytt fenomen i Norge, men noe som har eksistert over tid. Enslige mindreårige defineres ifølge Utenriksdirektoratet (UDI) som et barn under 18 år som kommer til Norge uten foreldre, eller noen med foreldreansvar, og søker om asyl i Norge (UDI, u.å.). FN’s høykommisjonær definerer enslige mindreårige slik: *“those who are separated from both parents, and are not being cared for by an adult who by law or custom is responsible to do so”* (UNHCR, 1994).

Enslige mindreårige flyktinger er en heterogen gruppe, som har ulike grunner for å dra fra sin familie og flykte fra sitt hjemland. De snakker forskjellige språk, har ulik religiøs bakgrunn, ulik akademisk bakgrunn der noen har lenger skolegang bak seg, mens andre har aldri satt sine føtter i et skolebygg. Noen er løvetannsbarn; ressurssterke mot alle odds, mens andre er ikke. Videre kan barna komme fra samme land, men tilhøre ulike folkegrupper, og gjerne da komme fra hver sin side av eventuelle konflikter i sine hjemland, de har ulik økonomisk bakgrunn, kunnskaper og kompetanse (Eide & Broch, 2010, s. 21; Svendsen et al.,

2018, s. 21). Likevel har de enslige mindreårige flyktingene til felles at de har opplevd traumer i livet og bor i et fremmed land uten foreldre eller omsorgspersoner.

Den største gruppen enslige mindreårige som ankommer Norge er Afghanere, deretter Eritreere, Somaliere og Syrere, og det er et klart overtall av gutter blant de enslige mindreårige som ankommer Norge. I 2017 utgjorde andelen gutter hele 84 prosent av de bosatte enslige mindreårige i Norge, men kjønnsfordelingen varierer noe etter landbakgrunn (Kirkeberg & Lunde, 2019).² Prosentandelen enslige mindreårige asylsøkere som får innvilget oppholdstillatelse har gått kraftig ned de siste årene. I 2015 fikk 92 prosent av de enslige mindreårige asylsøkerne innvilget opphold, i 2016 fikk 72 prosent innvilget, og i 2017 fikk kun 44 prosent av de enslige mindreårige asylsøkerne innvilget sin søknad om opphold (UDI i Svendsen et al., 2018, s. 20). Barn på flukt er uskyldig i situasjonen de står i, de er også mer sårbare, derfor er de enslige mindreårige asylsøkerne i Norge noen av de mest verdig trengende flyktingene (Eide & Broch, 2010, s. 13).

2.2. Den tidligere regjeringens integreringsstrategi 2019-2022

Ifølge Solberg regjeringen sin 'integreringsstrategi for 2019-2022' er hovedutfordringene rundt dagens integreringspolitikk at for mange innvandrere, da spesielt kvinner og flyktinger, står på utsiden av arbeidslivet. Det kommer frem i handlingsrapporten at "[s]ammenliknet med befolkningen for øvrig har innvandrere lavere sysselsetting, lavere jobbsikkerhet, flere deltidsansatte og korttidsengasjementer, høyere ledighet og flere som står utenfor arbeid og utdanning" (Kunnskapsdepartementet, 2018, s. 7). Det legges også frem at innvandrere utsettes for diskriminering på arbeidsmarkedet, i form av overkvalifisering til stillinger de besitter, og har større avgang fra arbeidsmarkedet før pensjonsalder. Tilknytningen til arbeidslivet øker med botid, men avtar for enkelte grupper etter noen år (ibid). Det norske arbeidsmarkedet etterspør høy formell kompetanse, noe som er en av hovedårsakene til lav sysselsetting blant flyktinger da de ofte mangler den formelle kompetansen som etterspørres på arbeidsmarkedet. Omkring 70 prosent av flyktingene som ankom Norge i 2015 og 2016

---

² Ifølge SSB (2019) er andelen gutter blant afghanere 98 prosent, blant eritreere er det 71 prosent gutter, blant somaliere er andelen 61 prosent gutter, men blant mindreårige flyktinger fra Etiopia er hele 55 prosent jenter (Kirkeberg & Lunde, 2019).

hadde ingen utdanning, eller kun fullført grunnskoleutdanning (ibid). Det kommer også frem i rapporten at det er stor variasjon mellom kommunene i forhold til resultatene av introduksjonsordningene. “I noen kommuner kommer 8 av 10 i utdanning og arbeid etter avsluttet introduksjonsprogram, mens det for andre gjelder bare 3 av 10 deltakere. Det er store variasjoner mellom resultatene for kvinner og menn“ (ibid, s. 8). Videre legges det frem at “det er også store variasjoner i innholdet i kvalifiseringstilbudet, og få kommuner tilbyr formell kvalifisering som en del av introduksjonsprogrammet“ (ibid).

Den nye strategien for integrering har fire innsatsområder: 1. Utdanning og kvalifisering; 2. Arbeid; 3. Hverdagsintegrering; 4. Retten til å leve et fritt liv. Det viktigste grunnlaget for å komme i arbeid og skape et godt liv er kunnskap, utdanning og norskferdigheter (ibid, s. 9). Videre skrives det at “kunnskap gir innsikt og forståelse for samfunnet. Kunnskap og gode norskferdigheter er en forutsetning for å bli kjent med det norske samfunnet, mestre hverdagslivet, bli uavhengig og etablere tillit og tilhørighet“ (ibid). Den nye strategien for integrering legger føringer og konkrete strategier for hvordan innvandrere skal integreres i Norge, og de fire innsatsområdene vil brukes som en ramme for studiens teoretiske perspektiver.

2.3 Ansvar og organisering

Hvordan kommuner organiserer bosetting av enslige mindreårige varierer noe, da kommunene står fritt til å velge hvilke omsorgs- og botilbud de vil tilby denne gruppen (Berg et al, 2019, s. 2). Noen kommuner forankrer organiseringen i flyktningetjenester, sosialkontor eller andre tjenester, mens andre kommuner velger å bruke barneverntjenesten. Kommuner som velger å forankre arbeidet med enslige mindreårige i barneverntjenesten fatter da bo- og omsorgstiltak som vedtak etter barnevernloven. Kommunene som velger å ikke forankre arbeidet i barneverntjenesten kan likevel fortsatt fatte vedtak etter barnevernloven (Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, 2010, s. 8). I 2007 publiserte Econ en omfattende rapport om utgiftskartlegging og vurdering av kvalitet.³ Her kommer det frem at 53 prosent av kommunene har organisert arbeidet i barneverntjenesten, og 45 prosent av kommunene har

---

³ ECON var blant de største virksomhetene innen makro- og samfunnsøkonomisk analyse.
<https://www.dn.no/slakter-analyseselskapet-han-selv-etablerte/1-1-1996026>

lagt arbeidet hos flyktingtjenesten. Én kommune, tilsvarende tre prosent, hadde valgt å plassere ansvaret for enslige mindreårige hos et privat bofellesskap. Det kommer også frem at kommunene som bosetter enslige mindreårige under ansvaret til barnevernstjenesten bosetter langt flere enslige mindreårige. Hele 68 prosent mot 31 prosent i kommuner hvor flyktingtjenesten har ansvaret (Econ, 2007, s. 31). Videre skrives det i rapporten at begrunnelsen til kommuner for organisering under barneverntjenesten oftest omhandler at enslige mindreårige bosettes etter barnevernloven, at de er barnevernets ansvar per definisjon, at de enslige mindreårige står uten foreldre og omsorgspersoner, og at barnevernet har den beste kompetansen på området etc. Econ legger også til at “[è]n kommune sier de tidligere hadde lagt ansvaret for enslige mindreårige under sosialtjenesten, men at erfaringen fra dette tilsa at barnevernet burde overta“, og “[è]n kommune sier at barnevernet ikke ville ha ansvaret for enslige mindreårige“ (ibid). I Stavanger kommune er det barnevernstjenesten som har det forvaltningsmessige ansvaret for tjenestetilbudet som tilbys enslige mindreårige i kommunen. Iverksetting og drift fordeles derimot mellom tre virksomheter; Barnevernstjenesten, EMbo og Ungbo (Berg, et al, 2019, s. 11), hvorav Ungbo har ansvar for ettervernet og ungdommer som har flyttet ut fra EMbo.

2.3.1 EMbo Stavanger

EMbo Stavanger bosetter enslige mindreårige i Stavanger på oppdrag fra barnevernstjenesten. EMbo er et bo- og omsorgstilbud for enslige mindreårige flyktninger, og er etablert i flere store byer i Norge. EMbo Stavanger ble etablert som en egen virksomhet i 2011, men på grunn av svingene ankomsttall har det vært store endringer i tjenesten over de siste årene. Den store flyktingstrømmen i 2015-2016 førte til stor utvidelse av tjenesten, men allerede i slutten av 2016 og 2017 måtte tjenesten starte med nedbygging på grunn av lave ankomsttall. EMbo Stavanger har hatt tilbud om både bofellesskap og institusjoner som begge hadde døgnbemanning.⁴ De legger vekt på omsorg, mestring av eget liv og integrering inn i det norske samfunnet, slik at ungdommene skal kunne utvikle seg til selvstendige ungdommer som kan danne seg et liv i Norge (Stavanger kommune, 2020).

EMbo Stavanger har også ansvar for EMbo Basen, som er et samlingssted for alle enslige mindreårige i Stavanger. Basen fungerer som aktivitets- og integreringsarena, hvor det tilbys

---

⁴ Under intervju fortalte min informant at det ikke lenger eksisterer bofellesskap hos EMbo Stavanger, etter store kutt i tjenesten.

uformell språktrening og holdes forskjellige typer kurs enten i regi av Basen eller andre samarbeidsaktører som SAMMEN grupper, arbeidspraksisprosjekt, Tallship Race, Leksehjelp og Flexid. Basen har også tett samarbeid med Ungbo, barnevernstjenesten, uteseksjonen og frivillige organisasjoner (EMbo Stavanger, 2021, s. 22).

2020 var nok en gang preget av lave anmodningstall. Flere ungdommer som nådde også alderen hvor de må flytte ut på egenhånd (20 år) og noen som ønsket å flytte ut på eget initiativ, dermed ble enda et botiltak avvirket. Dette ble det fjerde året på rad med nedbemanning og omstilling hos EMbo Stavanger noe som skaper belastning og utrygghet hos både ansatte og ungdommene som bor på EMbo. Ungdommene ga uttrykk for at omstillingen var slitsom da de mister sine primær- og/eller sekundærkontakter. Dette vil si enda flere trygge voksenpersoner i livet deres som de mister, på toppen av separasjon fra familie og slekt (EMbo Stavanger, 2021, s. 4-8).

De ansatte på EMbo Stavanger har siden 2015 jobbet etter en traumebevisst forståelsesramme, og har som delmål 2 for 2020 at “ansatte skal ha traumebevisst omsorg i ryggmargen“ (ibid, s. 9-10). Dette gjelder alle ledd innen EMbo Stavanger, og alle ansatte skal jobbe etter grunnpilarene innen traumebevisst omsorg.⁵ Alle avdelingsledere og fagledere skal få faglig påfyll to ganger årlig og alle avdelingsmøter skal ha traumebevisst fokus Dette innebærer fokus på grunnpilarene, traumebevisst språk, sårbarhet og triggere, kultursensitivitet, grensesetting med mer (ibid, s. 9). Slik beskriver EMbo Stavanger traumebevisst omsorg:

Traumebevisst omsorg tar utgangspunkt i hvordan krenkelser og psykologiske traumer påvirker barns og unges utvikling og fungering. Alle som jobber traumebevisst med ungdom kan bidra til ungdommens bedrings- og utviklingsprosesser uavhengig om ungdommen er traumatisert eller ikke. Det handler om å gi omsorg som baserer seg på tre grunnpilare; 1. Trygghet; 2. Relasjon; 3. Følelsesregulering (affektregulering). (EMbo Stavanger, 2021, s.10).

Delmål 3 i årsrapporten til EMbo Stavanger (2021) omhandler integrering, samfunnsdeltakelse og en meningsfull fritid. I rapporten legges det frem hvordan ansatte jobber for å legge til rette for dette for ungdommene i form av å gjøre dem kjent med den norske væremåten, lokalsamfunnet og lover og regler. Indikasjoner på at målet er nådd er at ungdommene deltar aktivt i majoritetssamfunnet gjennom skole, jobb og fritidsaktiviteter, og har god kjennskap til hvordan det norske samfunnet er og fungerer. De ansatte skal ha fokus på å hjelpe ungdommene inn i ulike aktiviteter og bidra til økt integrering. Rapporten legger

---

⁵ EMbo Stavanger har tett samarbeid med RVTS Vest, med støtte fra RVTS Sør for kompetanseheving innen Traumebevisst omsorg. <https://flyktning.net/ressurs/kompetanseutviklingsprogrammet-traumebevisst-omsorg>

frem utfordringene de ansatte har møtt i forhold til delmålet om integrering, og trekker frem at det største hinderet for integrering av ungdommene ligger i kommunens skoletilbud. De enslige mindreårige går enten på Johannes Læringscenter, eller i introduksjonsklasser på Goddalen Videregående skole.⁶ Begge tilbudene separerer de enslige mindreårige, på ulike nivåer, fra norsk ungdom og oppleves som segregerende (EMbo Stavanger, 2021, s. 18).

EMbo arrangerer Storbysamlinger jevnlig, og EMbo Stavanger har siden opprettelsen av disse samlingene i 2011, deltatt på totalt ni samlinger. EMbo Stavanger samarbeider med fire andre kommuner; Bergen, Kristiansand, Trondheim og Drammen. Her møtes de fem av de største kommunene som bosetter enslige mindreårige i Norge for å dele erfaringer og fagutvikling. EMbo Stavanger har også flere lokale samarbeidspartnere, deriblant NAV, barnevernstjenesten, Ungbo, Flyktningtjenesten, Nettverk for æresvold i Stavanger kommune, politiet, med flere (ibid, s. 20).

EMbo Stavanger skiller seg noe ut fra EMbo andre steder i landet som har satset på bofellesskap fremfor institusjoner, hvor EMbo Stavanger har satset tungt på både bofellesskap og institusjoner. Dette har EMbo Stavanger gjort bevisst for å tilby en bred tiltaksvifte, her også tiltak rettet mot ungdommer med omfattende behov. At EMbo Stavanger har satset høyt på denne tiltakskjeden har ført til at IMDi anmoder Stavanger kommune til å bosette flere ungdommer som krever tettere oppfølging i form av institusjonsplass (Berg et al, 2019, s. 9).

2.4. Dagens behov og diskurser rundt mottak av enslige mindreårige

Det er over 80 millioner mennesker på flukt i dag, og halvparten av dem er barn. Flukten over Middelhavet har siden flyktningskrisen i 2015 tatt 700 barneliv, og det er trolig store mørketall. Samtidig har det politiske landskapet i Europa endret seg, og flere land har strammet inn flyktningspolitikken sin (Redd Barna, u.å.).

---

⁶ Johannes Læringscenter gir opplæring til nyankomne flyktninger og innvandrere, barn og voksne. De tilbyr grunnskoleopplæring, norskopplæring, barnehage, voksenopplæring m.m <https://johannes.no/>

2.4.1. Afghanistan

Høsten 2021 erklærte USAs president, Joseph Biden at amerikanske styrker skulle trekke seg ut av Afghanistan innen 11 september samme år. Den symbolske datoen ble satt nettopp fordi det da var 20 år siden al-Qaidas terrorangrep på USA, som var årsaken til at USA invaderte Afghanistan. Utrykningen gikk ikke som planlagt, og kort tid etter annonseringen rykket Taliban fremover og overtok makten over større og større deler av landet. De overtok også makten over Kabul på kort tid, og den afghanske presidenten flyktet (FN, 2021). Talibans maktovertakelse har ført til at mer enn en halv million mennesker har måttet flykte fra sine hjem, så langt i 2021 (UNHCR, u.å.), og mange frykter spesielt at kvinner og jenter ikke vil få beholde de samme rettighetene de har hatt over de siste 20 årene (FN, u.å.). Mange hundre tusen mennesker flykter fra Afghanistan i frykt for et nytt sharia-regime, men landet er også sterkt preget av voldelige konflikter, tørke og covid-19. Afghanere har lenge vært blant den største gruppen av enslige mindreårige som ankommer Norge, og den nye situasjonen i Afghanistan kan føre til en ny flyktningebølge i Europa. FN har varslet at over 500 000 mennesker kan forlate Afghanistan innen året er omme (Høeg, 2021). Flyktninghjelpens landdirektør, Astrid Sletten frykter situasjonen vil føre til en ny migrantbølge, med enda høyere tall enn vi så i 2015 (Tande, 2021).

2.4.2 Moria leiren

20 mars 2016 inngikk EU en avtale med Tyrkia som krever at Tyrkia stenger grensen for flyktninger på vei til Hellas og videre inn i Europa. I tillegg krever avtalen at flyktninger som klarer å krysse grensen til Hellas skal returneres tilbake til Tyrkia. Denne avtalen har ført til at tusenvis av flyktninger i dag lever i limbo og forferdelige kår mens de venter på å bli returnert til Tyrkia (Amnesty International, 2019). Det ble opprettet fem mindre hotspot-leirer av EU-kommisjonen våren 2015 på Chios, Samos, Leros, Kos og Lesbos, som alle ligger nær Tyrkia. Leirene er bygget for kortvarig opphold for 7000 mennesker, men i mars 2020 oppholdt mer enn 37 000 mennesker seg i leirene. Rundt 18 000 av disse oppholdt seg i og omkring Moria-leiren i Lesbos og rundt 1 800 av disse er barn (NOAS, 2020). Hellas fungerer som et transittland for mange enslige mindreårige som kommer fra ulike land, og de fleste enslige mindreårige som ankommer Norge har måttet forholde seg til Hellas som transittland. Ifølge Norsk Organisasjon for Asylsøkere (NOAS, 2020) er Norge og de andre europeiske landene bundet av Flyktningkonvensjonen, Barnevernkonvensjonen og Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen til å både behandle søknader om beskyttelse samt bevare

flyktningbarns grunnleggende rettigheter, noe de hevder ikke skjer i dag (ibid). Videre skriver NOAS:

“Norge har stor kapasitet og høy smittevernberedskap i ankomst, mottak og utlendingsforvaltningen. [Og] [m]ed svært lave asylankomster til Norge er det ingen konflikt, hverken prinsipielt eller kapasitetsmessig, mellom å bidra inn i en akutt humanitær operasjon for å sikre barns helse og rett til rettssikker asylsaksbehandling, og en overordnet politisk målsetting om økt vektlegging av direktebosetting av FN-ankjente kvoteflyktninger i norske kommuner.” (NOAS, 2020).

NOAS (2020) skriver også videre at hot spot-leirene ligger innenfor Norges Schengen-yttergrense i sør, Moria-leiren er til dels opprettet med norske EØS-midler, samt at Norge bidrar økonomisk til EU-Tyrkia-avtalen med grensevokting og europeisk støttet asylsaksbehandling. Dette gjør at Norge har et medansvar for barnas situasjon i leirene (ibid). Norge skal ta imot 50 flyktninger fra Hellas i 2021 som et resultat av brannen som brøt ut i september 2020, men da antallet ble annonsert offentlig har det ledet til både opprop og kritikk mot regjeringens forslag. Ifølge Oslo SV har 128 norske kommuner sagt ja til å ta imot flere flyktninger, og totalt har kommunene sagt ja til å ta imot over 1000 Moria-flyktninger (Sosialistisk Venstreparti, 2021). Oslo SV skriver videre at Norge har både ressurser, ansatte og lokalsamfunn som kan ta imot mennesker fra Moria og andre steder på en god måte, og kapasiteten i kommunene er til stede (ibid).

2.4.3 Pågående initiativer angående flyktningssituasjonen i Hellas

Evakuer barna fra Moria nå!

Oppropet ‘Evakuer barna fra Moria nå!’ ble startet av Marthe Valle, sykepleier og artist, sammen med Katrin Glatz Brubakk, barnepsykolog og feltarbeider for Leger Uten Grenser. De har begge reist ned til Moria-leiren flere ganger og har god kjennskap til situasjonen. Kampanjen fikk sin oppstart i mars/april 2020, hvor det har blitt avholdt flere offentlige markeringer i tiden etter. Det ble også utført en online-demonstrasjon 1. april 2020, hvor det ble lagt ut 7 500 barnesko som skulle symbolisere barna som bor i leiren. 6. april 2020 ble oppropet med 46 350 underskrifter levert til regjeringen, og antall underskrifter demonstrerer et enormt engasjement fra det norske folk. Flere kommuner over hele landet har også sluttet seg til oppropet, deriblant Trondheim, Oslo, Bergen, Stavanger, Kristiansand, Harstad og Bodø, hvorav noen av disse har i tillegg sagt seg villige til å ta inn en ekstra andel enslige

mindreårige fra leirene på de greske øyene, og begrunner dette i kommunens kapasitet og kompetanse (Fauske kommune, 2020).

Solidarity Cities

Initiativet ‘Solidarity Cities’ ble startet opp som et resultat av flyktningkrisen i 2015/2016, og ble foreslått av ordføreren i Athen. Initiativet ble lansert innen rammeverket til EUROCITIES nettverket og sikter på å forankre rammeverket som tilsier at alle byers handlinger og initiativer viser frem det politiske lederskapet av byene som adresserer flyktningutfordringen (Solidarity Cities, u.å.a). De byene som knytter seg til initiativet ‘Solidarity Cities’, ønsker å samarbeide med EU Kommissjonen og medlemsstater mot en bedre håndtering av flyktningssituasjonen, og ønsker å utrykke og stadfeste sin solidaritet til EUROCITIES ståsted på asyl, samt det åpne brevet skrevet av EUROCITIES politikere, som ble publisert på den internasjonale flyktningdagen, 20 juni 2016 (Solidarity Cities, u.å.a). ‘Solidarity Cities’ forholder seg til fire grunnpilarer; 1) Utveksling av informasjon og kunnskap ang. flyktningssituasjonen i byene, 2) Kjempe for direkte finansiering og involvering til byer som mottar og integrerer flyktninger, 3) By til by teknisk og økonomisk bistand og kapasitetsutvikling, 4) Lovnader av europeiske byer om mottak av relokaliserte asylsøkere (Solidarity Cities, u.å.a). Flere europeiske byer har sluttet seg til initiativet, deriblant Hannover, Munich, Kiel, Berlin, Milan, med flere. To norske kommuner har også sluttet seg til ‘Solidarity Cities’; Lillehammer og Ørland kommune (Solidarity cities, u.å.b).

‘Solidarity Cities’ nettverket jobber for å legge press på de ansvarlige autoritetene innen flyktningpolitikk, herunder regjeringen, for å presse dem til å etterkomme sine internasjonale og europeiske forpliktelser (Barcelona ciutat refugi, u.å.). Slike initiativer fungerer som et verktøy for byer til å påvirke nasjonal politikk, og er et voksende fenomen blant byer i Europa (Mascareñas & Eitel, 2019).

2.5. Stavanger som en beredskapsby eller city of refuge

Tildeling av asyl og beskyttelse til forfulgte mennesker er en gammel tradisjon. I Det gamle testamentet fortelles det om de seks byene for tilflukt (Cities of intaking) (Douzinas, 2016; Lenard & Madokoro, 2021). Disse byene var tilfluktssteder for kriminelle og da ofte mennesker som ved uhell hadde drept et annet menneske, og flyktet fra 'et øye for et øye' straffen (Douzinas, 2016). Antikkens Hellas hadde asylover som beskyttet reisende, og tilfluktssteder som var godt beskyttet (Lenard & Madokoro, 2021). Under middelalderen, i England og Frankrike fantes det lovverk, og tradisjoner for å tilby tilfluktssteder til mennesker i eksil. Her var det religiøse autoriteter som hadde ansvar for tildeling av asyl, og tilfluktsstedene var i all hovedsak kirker (ibid). Konseptet av fristedbyer, trygge havner og asylover har eksistert i lang tid, men ansvaret for tildeling av asyl har endret seg gjennom tidene. Fra å ligge i spenningen mellom religiøse og nasjonale autoriteter, er det nå i spenningen mellom kommunale autoriteter og nasjonale-, kontinentale-, og globale autoriteter. Tildeling av asyl har også endret seg gjennom historien. Fra å være rettet mot kriminelle i bibelsk tid og antikken, til krigsflyktninger under første og andre verdenskrig, og til å i dag være mer generelt rettet mot flyktninger og migranter. Konseptet endrer seg i tråd med behovet (Lenard & Madokoro, 2021).

Blake (2021) presenterer også hvordan konseptet tilflukt og fristedby har endret seg over tid. I USA har fristedsbewegelsen hatt en tendens til å omhandle en by eller stat som motsetter seg samarbeid med føderale myndigheter om deportering av flyktninger og migranter. Ifølge Lenard og Madokoro (2021) var dette spesielt dominerende under USAs "*sanctuary's raison d' être*", som var en motstandsbevegelse på 1980-tallet for å tilby tilfluktssteder for mennesker berørt av konflikten mellom USA og Sentral Amerika. I Europa har fristedsbewegelsen vært mindre konfronterende enn i USA, og fungerer som regel heller mer som en by som tilbyr assistanse ved integrering av flyktninger og migranter tildelt av landets regjering. Etter flyktningkrisen i 2015 har det skjedd en endring i fristedsbewegelsen i Europa, over til en mer konfronterende og aggressiv versjon tidligere kun synlig i USA (Blake, 2021). I dag er det nasjonale og transnasjonale lovverk som regulerer asyl, men de kommunale organene besitter en transformativ makt, med muligheten til å legge press på egen regjering for å forme lovverket. Regjeringen bestemmer hvem som får asyl, men det er byene som integrerer, etablerer og tar imot flyktningene. Nguyen (2021) forklarer det på denne måten:

Dersom staten har monopol på utdeling av politisk asyl, kan det sivile samfunn påvirke formen og utfallet av beskyttelse ved å tilby asyl. Det er her en handling av å tilby asyl som ikke ensformig er utdelt av staten kan oppstå. (Nguyen, 2021).

Det finnes flere måter å definere begrepet fristedeby på. Noen byer tilbyr en fysisk plass eller sted hvor trengende individer kan oppholde seg trygt, noen grupper eller byer motsetter seg samarbeid med øvrig autoritet innen immigrasjon. I noen land har lokale myndigheter svært lite makt når det gjelder å motsette seg statlige organer, og her betyr da ofte det å tilby tilflukt som å sikre at byen er inkluderende og imøtekommende ovenfor migranter uansett oppholdsstatus (Blake, 2021). I denne oppgaven har jeg valgt å ta utgangspunkt i definisjonen til Blake (2021) som definerer en fristedeby som en by som nekter å samarbeide med regjeringens immigrasjonspolitik. Denne utførelsen av et tilfluktssted tar utgangspunkt i byen som et selvstendig organ med plikter ovenfor sine innbyggere som vil være vanskelige eller umulige å utføre uten å tilegne seg status som fristedeby (Blake, 2021). En fristedeby som ønsker å holde på sin status permanent, må da også være i beredskap til mottak av flyktninger, og slik definerer jeg en beredskapsby.

2.5.1. Stavanger som Norges første beredskapsby for fribyforfattere

The International Cities of Refuge Network (ICORN) er en selvstendig organisasjon bestående av byer og regioner som har forpliktet seg til å tilby asyl til forfulgte skribenter og artister (videre kalt fribyforfattere) som kjemper for ytringsfrihet. ICORN kjemper for demokratiske verdier og promotering av internasjonal solidaritet. Fribyforfattere er spesielt utsatt for sensurering, trakassering, fengsling og død på grunnlag av deres yrke (ICORN). ICORN tilbyr fribyforfattere midlertidig asyl, og deres mål er å motta så mange fribyforfattere som mulig i ICORN byer og samarbeide med andre organisasjoner og nettverk, for å skape et internasjonalt nettverk for å beskytte ytringsfriheten.

ICORN sekretariatet ble etablert i Stavanger, på kultursenteret Sølvberget i 2006, og Stavanger ble da Norges første beredskapsby for forfulgte forfattere og artister. Siden etableringen i 2006 har mer enn 70 byer rundt om i verden knyttet seg til ICORN, og hele 200 fribyforfattere har fått asyl i ICORN byer. Yrket til mennesker som har fått asyl varierer fra menneskerettighetsforsvarere, skribenter, musikere, bloggere, journalister, poeter, tegneserieartister, karikaturtegnere, oversettere, med mer. Det legges til rette i ICORN byen at

disse menneskene skal få nå ut med sitt budskap gjennom digitale medier, under trygge omgivelser, slik at de ikke blir satt til stilhet (ICORN).

ICORN er et forpliktende initiativ som Stavanger har knyttet seg til. Dette danner transnasjonale nettverksforbindelser med andre ICORN-byer, samt utvikler en kompetanse i Stavanger som en beredskapsby for fribyforfattere. Denne kompetansen er overførbart til konseptet om Stavanger som en beredskapsby for enslige mindreårige, og modellen til ICORN kan brukes som et grunnlag for utvikling i forhold til enslige mindreårige. Det etablerte transnasjonale nettverket i forbindelse med ICORN vil også danne et godt grunnlag for utveksling av erfaringer og kunnskap som styrker Stavangers muligheter med en potensiell etablering som en beredskapsby for enslige mindreårige flyktninger. I det kommende 900-års jubileet for Stavanger i 2025 har kommunen ytre ønske om å danne felles verdigrunnlag og identitet blant innbyggerne, samt bygge opp et nytt omdømme for byen. Stavangers tilknytning til ICORN viser til byens verdier i forhold til ytringsfrihet, og sitt ønske om å hjelpe sårbare og utsatte mennesker.

2.6. Stavanger 2025

Stavanger er en av Norges største byer, og fyller i 2025, 900 år. I den anledning skal det arrangeres et jubileum hvor det er ønskelig at alle innbyggerne føler seg velkommen. Som en del av planleggingen mot jubileet har Stavanger kommune publisert en forprosjektsbeskrivelse (Stavanger kommune, 2019). I nyere tid har Stavanger kommune utvidet sine kommunegrenser, og jubileet vil være en anledning for å samle kommunen og skape tilhørighet og fellesskap blant innbyggerne (ibid). Forprosjektsbeskrivelsen legger vekt på at jubileet skal være en begivenhet som alle innbyggerne skal ta eierskap til, en mulighet til å se tilbake på Stavanger historie, og frem mot Stavangers fremtid. Forprosjektsbeskrivelsen nevner at det er ønskelig å inkludere alle samfunnsgrupper, men nevner ikke spesifikt migranter eller den flerkulturelle befolkningen. Dette til tross for at 19 prosent av befolkningen i Stavanger kommune består av innvandrere (IMDi, u.å.). I prosjektbeskrivelsen legges det stor vekt på at jubileet skal bidra til å fornye Stavangers nasjonale og internasjonale omdømme, fra *oljehovedstaden* til noe nytt, samt rette oppmerksomhet mot byen (Stavanger kommune, 2019). Det fremkommer ikke informasjon rundt hvordan det nye omdømme skal bli valgt, om det er innbyggerne eller politikerne som skal avgjøre hva det nye omdømme vil bli. Forprosjektsbeskrivelsen legger vekt på at jubileet skal bidra til å bygge en felles identitet

og fellesskapsfølelse blant innbyggerne (Stavanger kommune, 2019). Dette er viktige elementer innen medborgerskapsbegrepet, som utdypes i kapittel 4, punkt 4.3. For å styrke medborgerskapet hos innbyggerne vil det dermed være viktig at prosjektet inkluderer den flerkulturelle befolkningen, til tross for at det ikke nevnes i forprosjektbeskrivelsen. ICORN er et veletablert tiltak som burde gjenspeile Stavanger som en flerkulturell by, og dermed ha en plass i jubileet.

Et prosjekt i Stavanger som har lagt vekt på styrken av flerkulturelt og etnisk mangfold er det nyetablerte *mangfoldsrådet*, som hadde sin første samling i mai 2021. *Mangfoldsrådet* er et dialogforum for inkludering og mangfold. Dialogforumet består av politikere, innvandrerrådet, lederne for kommuneledelsesutvalget og 15 personer med innvandrerbakgrunn (Olsen, 2021). Målet er å se på nye måter for involvering og medvirkning for innvandrerbefolkningen i byen, og sikre innflytelse på mål, strategier og tiltak som omhandler dem (ibid). Dette er et prosjekt som viser til Stavangers vilje og evne til å innovere seg innen inkluderingsarbeid.

I dette kapittelet har jeg lagt frem flere aktuelle temaer som berører oppgavens problemstilling, og som danner bakteppet for tematikken om Stavanger som beredskapsby for enslige mindreårige flyktninger. Videre i oppgaven vil jeg legge frem den valgte metoden for datainnsamling.

3. Metode – forskningsdesign

Studien baseres på et kvalitativt design, med semistrukturerte dybdeintervjuer for å innhente informasjon om hvordan Stavanger fungerer som en bosettings- og mottaksby for enslige mindreårige flyktninger. Hensikten er å finne ut om Stavanger kan fungere som en beredskapsby for enslige mindreårige flyktninger i fremtiden. I kapitlet beskriver jeg også forarbeidet, begrunner valg av informanter og hvordan datamaterialet ble analysert. Jeg vil også gjøre rede for etiske betraktninger og oppgavens kvalitet med tanke på reliabilitet og validitet. Måten en forsker samler inn og tolker data formes av våre erfaringer og kunnskap, derfor er det viktig å redegjøre for egen vitenskapsteoretiske forankring. Mine vitenskapsteoretiske forankringer vil derfor presenteres da de preger mitt syn på virkeligheten.

3.1. Vitenskapsteoretisk forankring

Forskerens vitenskapsteoretiske forankring danner et grunnlag for hvordan vi forholder oss til vårt forskningsfelt, valg av forskningsmetode, hvordan vi forstår, forholder oss til og formidler kunnskapen (Brottveit, 2018, s. 25). Min vitenskapsteoretiske forankring vil bestemme hvordan jeg tilegner meg kunnskap, og dermed også hvordan jeg formidler og forstår kunnskap. Det vil legge premisser for de valgene jeg har tatt under forskningsprosjektet, samt hvordan det har blitt gjennomført. Min vitenskapsteoretiske forankring er hermeneutisk. Det hermeneutiske vitenskapssynet baseres på å komme frem til nye forståelser av et fenomen, ikke en forklaring av fenomenet (Brottveit, 2018, s. 35). En av de mest sentrale personene som har bidratt til utviklingen av hermeneutikken er den tyske filosofen, Hans-Georg Gadamer (1900-2002). Gadamer mente at målet ikke var å skape ny mening, men heller å forstå de meningssammenhengene som man er en del av (Brottveit, 2018, s. 35). Den metodologiske basen til hermeneutikk handler dermed om “å studere meningen og gjøre sosiale fenomen begripelige via den helheten de er en del av” (ibid, s. 34). Den hermeneutiske fortolkningsprosessen baseres på tre stadier; forståelse, utlegning eller tolkning og anvendelse (Brottveit, 2018, s. 34). Alle bærer med seg en forforståelse, denne baseres på egne erfaringer og opparbeidet kunnskap. Jeg som forsker, og som tidligere har jobbet med enslige mindreårige i Stavanger og Sandnes, har en forforståelse før jeg går inn i

mitt forskningsprosjekt. Etter utføring av intervjuer og lesing av vitenskapsbaserte tekster tolker jeg som forsker informasjonen og transkriberer materialet fra intervjuene. Deretter formuleres en ny tekst, hvor jeg forsøker å formidle det opprinnelige materialet på en ny måte. Målet med forskningsresultatet er å skape ny kunnskap eller innsikt, som videre kan styrke driften av mottak og bosetting av enslige mindreårige i Stavanger. Gadamer var særlig opptatt av anvendelsesaspektet innen tradisjonell hermeneutikk, hvilket vil si at resultatene av forskningen “forplikter i retning av praktisk anvendelse“ (Brottveit, 2018, s. 36). Utover forbedring av drift er det ønskelig at resultatene av forskningen i studien skal føre til økt kunnskap og forståelse om hvordan Stavanger kan fungere som en beredskapsby for enslige mindreårige.

3.2. Valg av forskningsmetoder

Metode er, ifølge Furseth og Everett (2020) et verktøy, teknikk eller strategi som brukes for å løse et problem eller oppnå ny kunnskap (2020, s.137). Hvilken metode man velger er avhengig av oppgavens problemstilling, eller temaet man ønsker å belyse.

Ifølge Thagaard (2018) er den kvalitative metoden spesielt godt egnet til studier av områder hvor det er lite forskning fra før, og det dermed stilles større krav til fleksibilitet og åpenhet (2018, s.12). Et annet trekk ved kvalitative metoder er at det er særlig fokus på informantens egen virkelighetsoppfatning, motiver og tenkemåte som gjengis så autentisk som mulig av forskeren (Repstad, 2007, s.19). Målet med denne oppgaven er å se dypere på Stavangers fordeler og utfordringer ved mottak og bosetting av enslige mindreårige flyktninger, sett fra perspektivet til de som jobber med eller for enslige mindreårige. Deres erfaringer, opplevelser og forståelser av dette temaet vil derfor spille en sentral rolle i resultatet av forskningen. Målet er å legge frem hva som fungerer godt, og hva som kan forbedres, for videre å undersøke mulighetene for å etablere Stavanger som en beredskapsby for enslige mindreårige. Dette er det gjort særdeles lite forskning på i Norge, noe som bygger opp om mitt valg av kvalitativ metode i denne studien.

Studien er også delvis forankret i aksjonsforskning, da jeg ønsker å presentere noen forslag til forbedring innen mottak og bosetting av enslige mindreårige flyktninger i Stavanger. Jeg ønsker også å bidra til en diskurs rundt mulighetene for å etablere Stavanger som en

beredskapsby for enslige mindreårige. Aksjonsbasert forskning er en av de nyere forskningsmetodene (Herr & Anderson, 2015, 1), og anvendes ofte når man skal forske på en pågående aksjon eller diskurs (ibid, s. 3) med formål om å bidra til endring eller forbedring i forskningsområdet. Offentlige diskurser om 'Evakuer barna fra Moria!', den nye situasjonen i Afghanistan og den oppblomstrende motstandsbevegelsen fra byer og kommuner mot sine egne stater angående flyktningspolitikken i landet spiller inn i mitt forskningsprosjekt og bidrar til å danne grunnlaget for teamet i denne studien. I de mer tradisjonelle vitenskapsteoretiske forankringene vektlegges det at forskeren står på utsiden og studerer, mens innen aksjonsbasert forskning er forskeren ofte mer delaktig i ulike grader, under forskningen (ibid). Aksjonsforskning legger fire sykluser til grunn; 1) legge en plan for handling, for å forbedre det som allerede skjer; 2) jobbe for å utføre planen; 3) observere effekten av denne planen; 4) reflektere over effekten med formål om videre forbedring (ibid, s. 5). Studien er dermed delvis forankret i aksjonsforskning, fordi jeg ikke forholder meg til alle disse fire syklusene. Aksjonsforskningen kommer frem ved at jeg undersøker hva mine informanter ønsker at Stavangers nye omdømme skal bli, i håp om å bidra til prosjektet *Stavanger 2025*. Den siste delen av intervjuene stiller jeg spørsmål og diskuterer mulighetene for Stavanger til å bli en beredskapsby for enslige mindreårige med mine informanter, og i kapittel 7 presenterer jeg mine konkrete forslag for videre drift og mulighetene for Stavanger som en beredskapsby for enslige mindreårige.

I studien har jeg også benyttet meg av dokumentanalyse som metode. Dette har vært nødvendig for å danne bakteppet til forskningsområdet, de teoretiske perspektivene samt sammenligningsmaterialet til dataen som fremkom i intervjuene. Dette kan kalles en form for dokumentanalyse, i den grad at skriftlig materiale er samlet inn så sant det bidrar til å kaste lys over problemstillingen (Repstad, 2007, s. 103). I denne studien er det foretatt semistrukturerte dybdeintervjuer med tre informanter. Antallet informanter bidro til behov for innhenting av andres forskningsarbeid for å kunne sammenligne gyldigheten av resultatene, med den hensikt å danne et bedre grunnlag for den almene gyldigheten av funnene fra intervjuene (ibid). Innhentet litteratur er begrenset til dens aktualitet til problemstillingen, og jeg har hovedsakelig benyttet meg av forskningsartikler og rapporter. Så langt det har latt seg gjøre har jeg benyttet meg av førstehåndskilder for å bevare kildeverdien. Innen litteraturstudie utføres systematisk søk etter kilder, her vil det være viktig å begrense seg og holde seg til studiens problemstilling (Dalland, 2017, s. 153). Derfor har jeg i all hovedsak begrenset søket til "Enslige mindreårige flykninger", "Enslige mindreårige flykninger i

Stavanger“ og “integrering i Norge“. Angående temaet *beredskapsby* har det vært nødvendig å utvide søke ut over Norges grenser. Derfor har jeg også brukt søkeord som “sanctuary cities“, “cities of refuge“ og “welcoming cities in Europe“.

3.3. Det kvalitative forskningsintervjuet

Kvalitativ metode er, som tidligere nevnt, spesielt godt egnet når man skal forske på områder hvor det eksisterer lite forskning (Thagaard, 2018, s. 12), og det kvalitative semistrukturerte intervjuet gir meg som forsker mulighet til å utforske personers erfaringer, tanker og meninger innenfor det valgte feltet. Det semistrukturerte kvalitative intervjuet har som mål å få frem intervjupersonens livsverden, som vil si den intervjuedes levde hverdagsliv (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 46), eller hvordan informantene ser sin verden (Johannessen et al 2016, s. 143). Ifølge Thagaard (2018) tillater kvalitative intervjuer forskeren et innblikk i hvordan informanter opplever sin livssituasjon, synspunkter, selvforståelse, og hvordan de forstår sine erfaringer (2018, s. 12), og deler av formålet i denne studien er å innhente tanker og erfaringer fra informantene om studiens tema. Intervjuer er sosiale situasjoner på lik linje med annen samhandling, og kunnskap er ofte situasjonsbestemt. Derfor står forskeren fritt til å skreddersy intervju spørsmålene til hver informants situasjon (Johannessen et al 2016, s. 144). Det finnes ulike perspektiver for hva intervjuer gir informasjon om. Innenfor det instrumentelle perspektivet, som forankres i et positivistisk vitenskapskapssyn, gir intervjupersonen beskrivelse av hendelser og erfaringer fra sitt liv. I dette perspektivet oppfattes forskeren som en nøytral mottaker av informasjonen intervjupersonen deler (Silverman, 2014, s.172-174 i Thagaard, 2018, s. 89). Et annet perspektiv på hvordan samspillet mellom forsker og intervjuperson er det interaksjonistiske perspektivet. Her legges det vekt på samarbeid mellom begge parter hvor målet er å videreutvikle forståelsen av de hendelsene og erfaringene som intervjupersonen forteller om (Thagaard, 2018, s. 89, 93). I mine intervjuer benytter jeg meg av et interaksjonistisk perspektiv, da målet er at både informant og forsker skal, gjennom samspill, oppnå økt kunnskap.

3.3.1 Valg av informanter og rekruttering

Til dette forskningsprosjektet var det ikke ønskelig med et stort utvalg av informanter, det ville være mer hensiktsmessig å ha et mindre antall informanter med god kjennskap til studiens tema. Jeg utførte strategisk utvelgelse av informanter, som ifølge Thagaard (2018) vil si at forskeren “systematisk velger personer eller enheter som har egenskaper eller kvalifikasjoner i forhold til problemstillingen“ (2018: 54). Det var ønskelig at de forskjellige informantene hadde variert erfaring og kompetanse på studiens område for å få et bredt perspektiv. Jeg satte noen kriterier i forkant av utvelgelse av informanter; 1. De skulle ha flere års erfaring innen arbeid med enslige mindreårige (for å kunne se en utvikling), 2. De skulle arbeide på forskjellige nivåer/arenaer (for å få et bredt perspektiv på problemstillingen), og 3. Erfaring fra arbeid med enslige mindreårige i Stavanger på praktisk eller politisk nivå. Dette utvalget av informanter vil ikke nødvendigvis være representativt, men da studiens formål er å undersøke hvordan Stavanger fungerer som bosetting og mottakskommune vil et lavere antall informanter likevel bidra til økt kunnskap rundt problemstillingen.

Når jeg skulle kartlegge hvilke informanter som kunne belyse studiens problemstilling på best mulig måte så falt valget naturlig på en av mine kolleger på EMbo Stavanger. Videre ble det diskutert med veileder og klassekamerater for å finne ut hvilke flere informanter som ville kunne bidra med kunnskap rundt problemstillingen. Her kom veileder med flere gode kandidater. Derfra ble prosessen å lete frem deres jobb-epostadresse for å sende ut forespørsel om deltakelse på prosjektet. Jeg sendte i første omgang ut fire mailer, hvorav to svarte positivt, en hadde ikke tid selv, men ville legge det frem for sine kolleger, og en av slo forespørselen. Målet under rekrutteringsprosessen var å få med en ansatt i EMbo Stavanger, aller helst en leder. En politiker som offentlig jobbet for å øke antall flyktninger til Stavanger, prosjektleder i prosjektet *Stavanger 2025* og en ansatt i organisasjonen ICORN. De to førstnevnte stilte seg positivt til deltakelsen, mens prosjektleder i *Stavanger 2025* av slo forespørselen, og ICORN hørte ikke videre fra seg. Under intervjuet med en av avdelingslederne i EMbo Stavanger ble jeg anbefalt å kontakte ei som har lang erfaring i bedriften, og som besitter mye kunnskap på området. Jeg tok derfor kontakt med henne på mail og fikk positivt svar momentant. Man kan derfor si at rekrutteringsmetoden har vært en liten kombinasjon av strategisk utvelgelse, og snøballeffekten. Det endelige resultatet av informanter ble dermed; en avdelingsleder i EMbo Stavanger, en politiker i Stavanger og en ansatt på kontoret til EMbo Stavanger.

3.3.2 Gjennomføring av intervjuene

Grunnet smittevernreglene i forbindelse med Covid-19 ble alle intervjuene avholdt via digitale samtaleverktøy, og intervjuene har hatt en varighet på mellom 30 til 75 minutter. Formålet med intervjubasert forskning er å få frem informantens eget perspektiv, forståelse og meninger. Det kvalitative intervjuet har som mål å samle kvalitativ kunnskap og uttrykk, samt å få frem nyanserte beskrivelser (Dalland, 2018: 68). Dette gjøres ved bruk av nøye gjennomtenkte spørsmål som føres opp i en intervjuguide (appendix 2). Spørsmålene som stilles utformes som åpne slik at intervjudpersonen får mulighet til å utdype temaet selv, og ingen oppfølgingsspørsmål ble ført opp slik at jeg kunne stille oppfølgingsspørsmål fritt etter informasjonen som kom frem. I dette prosjektet ble det intervjuet mennesker som har hvert sitt syn på problemstillingen og hvert sitt kompetanseområde. Derfor er det blitt skrevet egne intervjuguider for hver person, med spørsmål rettet mot deres erfaringer. Likevel er det noen spørsmål som går igjen i hvert intervju som er mer direkte rettet mot studiens problemstilling. Hver intervjuguide består av 6-7 spørsmål som er formulert så åpne som mulig slik at intervjudpersonens eget perspektiv og meninger kommer frem på friest mulig måte. Målet med studien har vært å undersøke hvordan Stavanger kommune fungerer på området mottak og bosetting av enslige mindreårige, samt utforske mulighetene for å etablere Stavanger som en beredskapsby for enslige mindreårige, med grunnlag i informasjonen som kommer frem under intervjuene. Jeg har hatt som hensikt å belyse dette området nyansert og nytenkende og derfor ble det mest hensiktsmessig å utføre semistrukturerte intervjuer med et bevisst utvalg mennesker som arbeider innen det valgte området.

3.4. Analyse av datamaterialet

Analyse og tolkning av data er en kontinuerlig prosess som foregår gjennom hele forskningsprosjektet (Thagaard, 2018, s. 151). Derfor er det viktig at det redegjøres for mitt valg av metode, hvordan materialet innhentes, mitt vitenskapsteoretiske ståsted, faglig forankring og forforståelse i forhold til min tilknytning til feltet jeg studerer. Hvordan det innsamlede materialet analyseres vil også påvirkes av mine valg som forsker, derfor er det viktig, ifølge Brottveit (2018) at forskeren er oppmerksom på dette og ikke tolker fritt og uavhengig (s. 35).

For å gjøre det innsamlede materialet oversiktlig og håndterlig er det nødvendig å analysere og systematisere det. Datanalyse forstås som hvordan man tolker konversasjonsanalysen fra de utførte intervjuene (Bourdieu et al, 1999, s. 618 i Kvale & Brinkmann, 2015, 120). Under intervjuene tok jeg i bruk lydopptaker som ga meg mulighet til å transkribere hele intervjuet i sin helhet. Når man transkriberer intervjumaterialet fra muntlig til skriftlig tekst skjer det en grovbearbeiding av materialet (Brottveit, 2018, s. 135). Her er det viktig å sørge for at utsagn ikke omformuleres eller får en annen betydning enn hva informanten har sagt eller ment (ibid). Derfor satte jeg av tid etter hvert intervju for å transkribere materialet i sin helhet, slik at jeg fikk med alle pauser, stottringer, ufullstendige setninger og fyllord som anbefalt av Brottveit (2018, s. 135). Koding er en vanlig fremgangsmåte for systematisering av data i kvalitativ analyse (Thagaard, 2018, s. 153). Her deles teksten opp og vi betegner utsnitt av teksten med kodeord, disse kodeordene kan brukes for å søke opp og finne igjen utsnitt av teksten som beskriver temaer kodene tilhører (ibid). Jeg valgte å skrive ut det transkriberte materialet og bestemte ulike farger for ulike temaer. Deretter fargela jeg temaene og kategoriserte materialet etter farge. Kategoriene jeg benyttet meg av baserte jeg på oppgavens problemstilling og underspørsmål. Eksempler på kategoriene jeg benyttet var; *integrering*, *utfordringer*, *Stavangers nye omdømme* og *Stavanger som beredskapsby*.

Når vi kategoriserer datamaterialet kan vi bruke ulike tilnærming (ibid, s. 154). Den induktive fremgangsmåten baseres på at de teoretiske perspektivene utvikles på grunnlag av funnene i det analyserte datamaterialet, og den deduktive tilnærmingen baseres på at materialet analyseres i lys av de valgte teoretiske perspektivene (Thagaard, 2018, s. 184). I mitt prosjekt benytter jeg meg av en abduktiv fremgangsmåte. Abduksjon ligger mellom induksjon og deduksjon, og fremhever det dialektiske forholdet mellom teori og datamaterialet (ibid). Thagaard (2018) beskriver den abduktive tilnærmingen slik: “ved en abduktiv tilnærming bidrar analysen av data til at vi kan utvikle teoretiske perspektiver, og våre teoretiske forankringer gir innspill til hvordan vi kan utvikle en forståelse av dataen“ (s. 184). Den abduktive tilnærmingen danner et dialektisk forhold mellom mitt teoretiske rammeverk og det analyserte materiale fra de utførte intervjuene.

3.5. Etiske aspekter

All vitenskapelig aktivitet krever at forskeren forholder seg til etiske prinsipper (Thagaard, 2018, s. 20). Når man tar i bruk kvalitative forskningsmetoder, da spesielt intervjuer, får ofte forskeren tilgang på personlige og nærgående livsfortellinger fra sine informanter. Derfor er det viktig at forskeren er bevisst på sitt ansvar om ivaretagelse av deltakere (Del Busso, 2018, s. 118). Dette ansvaret innebærer blant annet at informantene skal få riktig og tydelig informasjon om hva det vil innebære å delta i studien, og at informantene kan trekke seg når som helst, samt at man skal ivareta informantens anonymitet (ibid). Ved bruk av lydopptaker under intervju er det større mulighet for identifisering av informanter, derfor er man som forsker underlagt strenge kriterier fra instanser som NSD, NESH som vurderer om prosjektet oppfyller kravene som gjelder personvern og etiske retningslinjer for forskningsprosjekter (Brottveit, 2018, s. 96).⁷ Fordi jeg brukte lydopptaker i mitt prosjekt søkte jeg om godkjenning av prosjektet til NSD før oppstart, som er lagt ved som appendix 3.

Når man benytter seg av kvalitative intervjuer som metode skal det også hentes inn skriftlig samtykke om deltakelse fra informantene (Brottveit, 2018, s. 96). Her samtykker informantene til deltakelse i prosjektet, og til at dataen fra informantene kan brukes videre i en skriftlig publikasjon (ibid). Samtykkeerklæringen jeg benyttet til prosjektet ligger ved som appendix 2. Jeg gikk også gjennom samtykkeerklæringen muntlig med mine informanter før jeg startet intervjuet. Her informerte jeg også informantene om deres rettigheter i forhold til muligheten for å trekke seg når som helst under prosjektet, og at jeg kommer til å anonymisere dem. I kapittel 5 legges det frem funn fra intervjuene, og her har jeg valgt å gi informantene pseudonymer, men oppgir arbeidstitel etter godkjenning fra NSD og informanter. Jeg lånte båndopptaker fra biblioteket på VID Vitenskapelige høgskole, som ikke

---

⁷ NSD står for Norsk senter for forskningsdata. NESH står for Den nasjonale forskningsetiske komite for samfunnsvitenskap og humaniora, juss og teknologi (Brottveit, 2018, s. 96).

Her fulgte jeg de fire forskningsetiske retningslinjene til NESH;

1. normer for god vitenskapelig praksis, knyttet til forskningens søken etter sikker, dekkende og relevant kunnskap (akademisk frihet, åpenhet, etterprøvnbarhet etc.)
2. normer som regulerer forskersamfunnet (redelighet, etterrettelighet, habilitet, kritikk etc.)
3. forskningens forpliktelse overfor dem som deltar i forskningen (respekt, menneskeverd, konfidensialitet, fritt og informert samtykke etc.)

forskningens relasjon til resten av samfunnet (uavhengighet, interessekonflikter, samfunnsansvar, forskningsformidling etc.) (De nasjonale forskningsetiske komiteene, 2018)

er knyttet opp til internett, og brukte kodeord som *informant 1, 2 og 3* i det transkriberte materialet som ble oppbevart på min private datamaskin, som også er passordbeskyttet.

Jeg måtte også ta etiske hensyn i forhold til nærhet til både prosjektets tema og noen av mine informanter, da to av mine informanter jobber på EMbo Stavanger hvor jeg selv har arbeidet som ekstravakt. Når man utfører forskning på egen arbeidsplass, eller annet som ligger deg nær, er det viktig at forskeren er bevisst på sin egen posisjon. Det kan være utfordrende å forholde seg nøytral, eller objektiv. Ifølge Repstad (2007) er det alltid utfordrende å opprettholde forskerens distanse og upartiskhet under kvalitative studier, men dette kan være enda mer utfordrende om forskeren har et personlig forhold til miljøet man forsker på (2007, s. 39). For meg bydde det ikke på særlig utfordring å intervju personer fra min tidligere arbeidsplass, tvert imot ble det heller positivt fordi jeg lettere fikk tilgang til to svært kompetente informanter som kanskje ikke hadde vært mulig uten min personlige tilknytning. Repstad (2007) vektlegger også at personlig interesse for forskningsområdet er en fordel i form av motivasjon og utholdenhet under et forskningsprosjekt som ofte kan være en slitsomt og tidkrevende (2007, s. 39). Likevel har jeg som forsker være bevisst på at jeg ikke lar mine personlige interesser farge resultatene av prosjektet.

3.6. Validitet og reliabilitet

Validitet, eller gyldighet knyttes til resultatene av prosjektet og hvordan forskeren tolker datamaterialet (Thagaard, 2018, s. 189), og dataens relevans i forhold til forskningsområdet (Dalland, 2017, s. 60). Altså knyttes validiteten til resultatene av forskningen og hvordan dataen er tolket (Thagaard, 2018, s. 189). Ved å bruke lydopptaker under intervjuene har jeg sikret at datamaterialet ikke har gått tapt, samtidig hadde jeg mulighet til å høre på opptakene flere ganger for å sikre at transkriberingen ble korrekt. At jeg transkriberte materialet direkte etter intervjuene sikret også at jeg hadde kroppslige uttrykk direkte i minnet under transkriberingen. Min egen nærhet til feltet, både i form av personlig kjennskap til en av informantene, forskning på egen arbeidsplass og personlig interesse er også utdypet i oppgaven slik at leseren selv får mulighet til å vurdere hvorvidt studien er pålitelig. For å sikre dataens relevans i forhold til forskningsområdet må man ha fokus på studiens problemstilling når man setter opp intervjuguiden (Dalland, 2017, s. 60). Spørsmålene i min

intervjuguide er direkte knyttet opp til studiens øvrige problemstilling, og underspørsmål. Samtidig vil det svekke studiens validitet dersom intervjupersonene ikke forstår spørsmålene (ibid), og jeg måtte selv utdype til informantene mine hvordan jeg definerte begrepet *beredskapsby*. Dette er ikke et veldig godt kjent begrep, så en begrepsforklaring var nødvendig, samtidig som jeg utdypet med eksempler for å sikre at intervjupersonene forsto hvordan jeg definerer begrepet.

Relabilitet er knyttet til spørsmål rundt den kritiske vurderingen av prosjektet, og om det gir inntrykk av at forskningen er utført på en pålitelig og tillitsvekkende måte (Thagaard, 2018, s.187). Begrepet relabilitet innen kvalitativ forskning referer til om forskningsresultatene kan reproduseres av en annen forsker på et annet tidspunkt (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 276; Thagaard, 2018, s.187). Innen kvalitativ metode er datainnsamlingsmetodene ofte ustrukturerte, og kunnskapen man innhenter er ofte verdiladet og kontekstavhengig, derfor vil kravene til at studiens funn skal være reproducerbare være lite hensiktsmessige fordi det vil være lite sannsynlig at en annen forsker oppnår de eksakt samme resultatene innen kvalitativ forskning (Johannessen et al, 2016, s. 229). Derfor er det viktig at jeg legger frem detaljert beskrivelse av de valgene jeg har tatt underveis i arbeidet med dette prosjektet. For å styrke relabiliteten til meg som forsker og min studie har jeg derfor i dette kapitlet lagt frem detaljert beskrivelse og begrunnelse for mitt valg av metode for datainnsamling, min vitenskapsteoretiske forankring, hvordan datamaterialet har blitt analysert og mine etiske overveielser. Dette gir leseren mulighet til å vurdere forskningsprosessen trinn for trinn.

I dette kapitlet har jeg presentert hvilke forskningsmetoder jeg har benyttet for å innhente datamaterialet til denne studien. Jeg har lagt frem mine begrunnelser for valg av metoder, hvordan jeg har utført datainnsamling, og hvordan datamaterialet har blitt behandlet. I neste kapittel vil jeg presentere studiens teoretiske forankringer, før jeg videre i kapittel 5 diskuterer studiens funn sammen med de teoretiske perspektivene.

4. Teoretiske Perspektiver

De teoretiske perspektivene er med på å belyse forskningsspørsmålet om Stavanger kan bli en beredskapsby for enslige mindreårige flyktninger. Det vil legges frem noen teoretiske perspektiver, samt relevante rapporter og forskning som vil fungere som en dialogpartner for den innsamlede empirien hentet fra intervjuene som er gjort til denne oppgaven. Jeg starter med å presentere noen utvalgte teorier om integrering og integreringsstrategier. Deretter legger jeg frem relevant forskning i lys av de fire innsatsområdene til den forrige regjeringens integreringsstrategi for 2019-2022. Det første innsatsområdet vil dreie seg om utdanning og kvalifisering, og her legger jeg frem noen perspektiver knyttet opp til enslige mindreårige. Videre legges det frem relevant forskning knyttet opp til enslige mindreårige på arbeidsmarkedet. Deretter presenteres konseptet om hverdagsintegrering knyttet opp mot den frivillige sektor, og så presenteres det siste innsatsområdet; retten til et fritt liv som jeg knytter opp mot medborgerskap. Til slutt i dette kapitlet vil jeg foreta noen teoretiske drøftinger rundt konseptet og begrepene 'beredskapsby' og 'fristedeby'

4.1. Integrering

Integrering er et bredt fagfelt, som rommer flere perspektiver og strategier. Selve ordet *integrere* stammer fra det latinske språket, og betyr «å gjøre hel». Begrepet har på flere måter beholdt sin originale betydning, og vi bruker det om å føye ulike deler sammen slik at de passer i en større helhet eller enhet (Døving, 2009, s. 8-9). I en flerkulturell kontekst har begrepet en spesiell betydning, som Døving (2009) forklarer på følgende måte: «Integrering er [...] betegnelsen på en sosial prosess som, på et eller annet nivå, føyer sammen ulike minoriteter og majoriteter til «det norske samfunn»» (s. 9). Begrepet har dog sine svakheter, og er ikke en entydig betegnelse. En person kan være sosialt integrert på skolen, men mangle et sosialt liv på fritiden, og dermed ikke være godt sosialt integrert i lokalmiljøet. Samtidig er det vanskelig å måle når en person er godt nok integrert i et land hvor befolkningen deler forskjellig tro, vaner, verdier og interesser. Integreringsprosessen bør ha som mål at alle samfunnsborgere lever et liv uten diskriminering og med noenlunde samme tilgang til samfunnets goder (Døving, 2009, s. 8-11). Begrepet integrering kan betegne flere strategier, som for eksempel assimilering (å bli lik), eller segregering (å leve separat) (ibid, s. 9). I Norge

har integreringsbegrepet endret betydning gjennom historien. Samene i Norge skulle assimileres, de skulle bli like og smelte sammen med majoritetssamfunnet. Staten krevde at de ga opp sine kulturelle særegenheter, og forholdt seg til majoritetens kulturelle væremåte. I dag er det en større politisk enighet om at innvandrere skal få bevare sine kulturelle tradisjoner og verdier, og integreringsprosessen skal gjenspeile et flerkulturelt samfunn (ibid). Likevel har det vist seg å være utfordrende å komme til enighet om hvilke kulturelle særegenheter som skal bevares, hvilke forskjeller et flerkulturelt samfunn kan leve med, og i hvilken grad et integrert samfunn er avhengig av at befolkningen deler samme kulturelle verdier. Døving (2009) viser også til at det er utfordrende å peke på når en person anses som å være fullverdig integrert (2009, s. 10). I denne studien bruker jeg definisjonen til Cora Alexa Døving for integreringsbegrepet, men lener meg videre på Thomas Hylland Eriksens fire distinksjoner for integrering.

4.1.2 Thomas Hylland Eriksens fire distinksjoner for integrering

Teorien til Thomas Hylland Eriksen er valgt til denne oppgaven fordi den belyser godt de forskjellige nivåene man kan måle integrering av enslige mindreårige flyktninger i et samfunn. I den offentlige diskursen om integrering kommer det ofte frem at innvandrere må integreres i det norske samfunn, eller at noen spesifikke grupper flyktninger eller migranter er godt integrert. Men, det kommer ikke frem hvordan de har oppnådd integrasjonen. På hvilke arenaer er de godt integrert, den kulturelle eller sosiale? Eller hva de integreres til? Ei heller at integrasjon er en toveisprosess som balanseres mellom majoritetssamfunnet og minoritetssamfunnet. Dette er aspekter som Thomas Hylland Eriksen belyser godt i sin teori om integrering.

Ifølge Thomas Hylland Eriksen (2010) er det et problem i den offentlige diskursen om sosial integrasjon at det ikke presiseres hvilken type integrasjon det er snakk om. Det er viktig å legge tydelig frem hvem som skal integreres til hva og av hvem. For å svare på dette har Eriksen presentert fire sett av distinksjoner (2010, s. 70) som jeg vil bruke for å undersøke hvor integrert de enslige mindreårige er i Stavanger, og på hvilke områder de er godt integrert. Eriksen skiller mellom *systemisk* og *sosial integrasjon*, *formelle* og *uformelle relasjoner*, *sosial* og *kulturell* integrasjon, og integrering på *ulike skalanivåer* for å kunne svare på hvordan integrert man er.

Systemisk og sosial integrasjon

Systemisk integrasjon peker på samfunnets sosiale institusjoner på makronivå og deres stabilitet samt om de evne til å opprettholde eget vedlikehold, uavhengig av aktørene som inngår i dem.

Sosial integrasjon viser til individers relasjonelle tilhørighet og operative nettverk samt deres sosiale kapital.

Det er mulig at en person er godt sosialt integrert uten å være systemisk integrert i et samfunn. I land hvor staten er svak kan en person tilhøre et sosialt nettverk som familie og slektskap, men ikke ha tilhørighet til landets formelle institusjoner. På samme måte kan en person være systemisk integrert uten å være godt sosialt integrert. Forholdet mellom sosial og systemisk integrasjon er ingen tilfeldighet, og mangel på den ene kan føre til konsekvenser for den andre. Med andre ord, om en person ikke føler tilknytning til sitt lokalmiljø, men kun føler seg integrert i et personlig nettverk, blir lokalsamfunnet fragmentert. Dette kan resultere i tap av tillit lokalt, og kan videre forplante seg oppover i systemet, og videre føre til at institusjonene på systemnivå svekkes (Eriksen, 2010, s. 70-71).

Formelle og uformelle relasjoner

Det er viktig å skille mellom de formelle og de uformelle relasjonene når man ser på personers integrasjon i et samfunn. De uformelle relasjonene, eller svake bånd, har sin styrke for et samfunn (Eriksen, 2010, s. 71-72). I komplekse samfunn har de fleste personer flere svake bånd, dette er de nettverkene en person har hvor de andre ikke kjenner hverandre seg imellom. De sterke båndene til nære venner og bekjente viser høy grad av overlapping og det er dermed sannsynlig at dine venner også kjenner hverandre (ibid, s. 72). En person med mange svake bånd har større tilgang til et bredt spekter av informasjon og et større sosialt potensial, i motsetning til mennesker med få, men sterke bånd (ibid). På den andre siden kan en person med mange uformelle relasjoner og få formelle relasjoner være vanskeligere å rekruttere til formelle organisasjoner og politiske partier (ibid).

I et samfunn hvor mennesker kun dyrker sterke bånd vil det ifølge Eriksen (2010) oppstå segregering og mulighet for å leve i parallelle samfunn. Et godt sosialt integrert samfunn vil dermed være avhengig av at borgere har en velbalansert blanding av både formelle og uformelle relasjoner (s. 73).

Sosial integrasjon og kulturell integrasjon

Den sosiale og kulturelle integrasjonen kan være uavhengig av hverandre, og er nødvendig å skille analytisk mellom. En person kan være godt sosialt integrert uten å være kulturelt integrert i et samfunn (Eriksen, 2010, s. 73).

Den sosiale integrasjonen handler om å ha relasjoner til mennesker rundt deg. En person med flere sterke og flere svake relasjoner vil være godt sosialt integrert. Den sosiale integrasjonen oppnås ved at man har forpliktende, stabile nettverk hvor man samhandler med andre mennesker i samfunnet (Eriksen, 2010, s. 75).

Kulturell integrasjon oppnås ved en relasjonell produksjon og forståelse av felles meninger. En sosialt isolert etnisk norsk person vil være kulturelt integrert i Norge, men ikke sosialt integrert. Mens en somalisk kvinne uten jobb og som ikke forstår språket, men som har et større nettverk somaliske venner, vil være sosialt integrert i et fellesskap, men ikke kulturelt integrert i det norske samfunn (Se Eriksen, 2010, s. 74,75 for utdypning av eksempel). Likevel er det ikke slik at det nødvendigvis er en sammenheng mellom kulturelle forskjeller og etniske grenser. Men forestillingen av slike forskjeller vil være med på å opprettholde de potensielt eksisterende grensene (ibid, s. 73-75).

Integrering på ulike skalanivåer

Ifølge Eriksen (2010) brukes skalanivåer som «et mål på sosial kompleksitet og den enkeltes rekkevidde gjennom sine nettverk» (s. 76-77). Stor skala handler om kompleksiteten i enkeltindividers sosiale nettverk, mens liten skala er lav grad av kompleksitet i sosiale nettverk. Alle personer i et samfunn opererer på forskjellige skalanivåer (ibid).

En person som er involvert i et storskalasamfunn har mulighet til å integrere seg blant et større antall mennesker, som ofte da vil si flere svake bånd eller såkalte *uniplekse relasjoner* (Eriksen, 2010, s. 76). Mens en person som er involvert i et småskalasamfunn vil ha tilgang til færre mennesker, noe som fører til sterkere bånd, eller *multiplekse relasjoner* (ibid).

Studien har fokus på enslige mindreårige, og Eriksens teori vil senere bli brukt til å diskutere hvordan enslige mindreårige integreres i de ulike innsatsområdene i den forrige regjeringens integreringsstrategi.

4.2. Den forrige regjeringens integreringsstrategi for 2019-2022

Solberg-regjeringen lanserte i 2018 sin integreringsstrategi for 2019-2022. Hovedmålet er å løfte integreringen, og at innvandrere skal delta i arbeids- og samfunnslivet i større grad.

Handlingsplanen har fire innsatsområder; *Kvalifisering og utdanning, arbeid, hverdagsintegrering og retten til å leve et fritt liv.*

4.2.1. Utdanning og kvalifisering

Dette sier den tidligere regjeringens handlingsplan for 2019-2022 om innsatsområdet *utdanning og kvalifisering*:

Norskferdigheter, utdanning og kunnskap er de viktigste redskapene for at hver enkelt kan skape det livet hun eller han ønsker seg. Kunnskap gir innsikt og forståelse for samfunnet. Kunnskap gir mulighet for selvstendighet, arbeid og selvforsørgelse. Befolkningens kompetanse er samfunnets viktigste ressurs og grunnlag for velferd, vekst og verdiskaping. Et hovedmål for regjeringen er derfor *økt arbeidsdeltakelse blant innvandrere gjennom bedre kvalifisering og utdanning.* (Kunnskapsdepartementet, 2018, s. 13, forfatterens kursiv).

Figur 1: Utdannings og kvalifisering

Mål: Gi barn og unge med innvandrerbakgrunn gode norskkunnskaper, grunnleggende ferdigheter og faglig kompetanse, gjennom likeverdige utdanningsløp fra barnehage til og med videregående opplæring	
Hovedgrep 1: Styrke tidlig innsats for utvikling av norskkunnskaper, grunnleggende ferdigheter og faglig kompetanse	Hovedgrep 2: Øke kompetansen blant ansatte i barnehage, grunnskole og videregående opplæring, for å ivareta minoritetsspråklige barn og unge i hele utdanningsløpet
Hovedgrep 3: Rask oppstart av kvalifisering for nyankomne innvandrere	Hovedgrep 4: Flere skal få formelle kvalifikasjoner gjennom utdanning og i introduksjonsprogrammet

Informasjon hentet fra Kunnskapsdepartementet, 2018, s. 13, 26, 29.

Mangelfull utdanning og dets konsekvenser

Samfunnsøkonomisk analyse har i 2016 utarbeidet en rapport på vegne av Kunnskapsdepartementet om samfunnsøkonomiske konsekvenser som følger av mangelfull utdanning i grunnsopplæring av barn og unge som kommer til Norge som asylsøkere (Berg et al, 2016). En mangelfull utdanning på grunnskolenivå kan for enslige mindreårige flykninger skape et hinder for videre deltakelse i høyere utdanning. Noe som videre kan føre til lavere tilknytning til arbeidsmarkedet. Lav tilknytning til arbeidsmarkedet vil ha negative konsekvenser for enkeltindividet, deriblant lavere inntektsgrunnlag, dårligere psykisk helse og livskvalitet. Men det får også konsekvenser for det øvrige samfunnet i form at utgifter til trygder, stønader og helsetjenester, men det kan også ha eksterne virkninger som økt kriminalitet, lavere produktivitet og svakere deltakelse på forskjellige samfunnsarenaer (Berg et al 2016, s. 7).

Rapporten viser til noen anbefalinger for å motvirke mangelfull utdanning; 1) Barna må innrulleres i skole raskt etter ankomst; 2) Språkopplæringen må være tilstrekkelig, dette inkluderer morsmålsopplæring eller tospråklig fagopplæring; 3) Skolene må ta hensyn til at asylsøkere i større grad besitter psykiske vansker og må dermed tilrettelegge for oppfølging av dette; 4) Skolen må jobbe for å inkludere asylsøkerne i det sosiale fellesskapet på skolen, samt styrke relasjonen mellom skole og hjem da dette kan være ekstra utfordrende hos denne gruppen (Berg et al, 2016, s. 10). Det vises også til funn i forskningen som tyder på at prestasjonen til asylsøkere på skolen kan forbedres med tilføring av ressurser og bedre planlegging (ibid).

De enslige mindreårige asylsøkerne gjør det på generell basis dårligere på skolen enn barn som ankommer Norge med sine foreldre (Berg et al, 2016, s. 24). Dette kan delvis være på grunn av språkvansker. De enslige mindreårige som ankommer er som oftest over 15 år, noe som er eldre enn gjennomsnittet på barn som ankommer med sine foreldre (ibid). Jo eldre man er desto vanskeligere er det å tilegne seg et nytt språk. Videre kan det ha en sammenheng med enslige mindreåriges mangel på kontakt med sine foreldre, noe som har stor betydning for barn og unge generelt (Berg et al, 2016, s. 24-25).

4.2.2. Arbeid

Dette sier den forrige regjeringens integreringsplan for 2019-2022 om innsatsområdet *arbeid*:

Arbeidslivet er en viktig arena for inkludering og integrering. Arbeidskraften er vår viktigste og mest verdifulle ressurs. For den enkelte bidrar arbeid til selvstendighet og selvrealisering og til utvikling av nettverk. Det gir økt tilhørighet til samfunnet, motvirker fattigdom og utjevner sosiale forskjeller. Det at arbeidskraften anvendes, og anvendes på en god måte, er viktig for den samlede verdiskaping i landet. At flest mulig bidrar i arbeidslivet er viktig for samfunnets bærekraft. Det er derfor et hovedmål i strategien at *flere innvandrere får et stabilt og godt fotfeste i arbeidslivet*. (Kunnskapsdepartementet, 2018, s. 33).

Figur 2: Arbeid

Mål: Flere innvandrere med stabilt og godt fotfeste i arbeidslivet	
Hovedgrep 5: Stimulere arbeidsgivere til økt bevissthet om mangfold som ressurs	Hovedgrep 6: Forbedre og styrke kvalifiserings- og arbeidsmarkedstiltak

Informasjon hentet fra Kunnskapsdepartementet, 2018, s. 33

Enslige mindreårige og inkludering på arbeidsmarkedet

En av de viktigste faktorene for integrering er inkludering på arbeidsmarkedet. Inkludering på arbeidsmarkedet er en forutsetning for deltakelse i og tilhørighet til samfunnet, for den enkeltes frihet, selvstendighet og selvrealisering, for utvikling av nettverk, praktisering og utvikling av språk, samt utjevning av sosiale og økonomiske forskjeller. Det er også samfunnsøkonomisk nødvendig at de fleste borgere inkluderes her. At arbeidskraften anvendes på en god måte, bidrar også til den samlede verdiskapingen i landet.

Marko Valenta (2008) skriver i artikkelen «Hindringer for sosial integrering av innvandrere i arbeidslivet» at “arbeidsplassen og de norske arbeidskollegene er for mange innvandrere den eneste stabile linken til det norske samfunnet” (s. 355). Valenta legger i sin artikkel frem at det i flere studier antas at innvandreres sosiale inklusjon eller eksklusjon avhenger i høy grad av tilgang til arbeidsmarkedet i Norge (Næss, 1997 i Valenta, 2008, 256). Likevel peker han også på at det finnes flere studier som kan vise til at deltakelse i arbeidslivet ikke alltid gir tilgang til norske nettverk med eksempler fra norske studier av østeuropeiske arbeidsinnvandrere (Matejko & Stefanska 2007; Friberg & Tyldum 2007 i Valenta, 2008, s. 356). For å knytte nettverk med norske kolleger er innvandrere avhengige av å jobbe sammen med nordmenn, noe Valenta også påpeker (Valenta, 2008, s. 357).

En forskningsrapport fra Statistisk Sentralbyrå (SSB) fra 2012 «Enslige mindreårige flyktninger i arbeid og utdanning» legger frem at 3 000 enslige mindreårige flyktninger har fått opphold og blitt bosatt i Norge siden 1996. Ved utgangen av 2009 var 64 prosent av de

enslige mindreårige i aldersgruppen 18-29 år i utdanning eller arbeid. Rapporten viser også til at norskfødte med migrantforeldre i samme aldersgruppe (18-29 år) er andelen i arbeid eller utdanning (videre kalt aktive) 83 prosent. Aktivitetsnivået øker med økende alder, og av de enslige mindreårige som har to års botid eller mer i Norge er gjennomsnittsraten på aktivitetsnivået hele 70 prosent. Aalandslid og Enes (2012) viser til flere rapporter fra SSB som fremlegger at sysselsettingen hos ulike migrant- og flyktninggrupper har stor variasjon mellom kommuner (Aalandslid 2007; Henriksen & Enes 2012; Pettersen 2009 i Aalandslid & Enes, 2012). Noen kommuner går igjen hvor prosenten sysselsatte er høyest, og dette gjelder blant annet Bærum/Asker og Stavanger/Sandnes. Flere år på rad har Bærum/Asker høye resultater av introduksjonsdeltakere som i størst grad kommer ut i jobb, etterfulgt av Stavanger/Sandnes (Pettersen, 2009 i Aalandslid & Enes, 2012). Videre legges det frem at blant enslige mindreårige er det flest sysselsatte i Stavanger og Sandnes, hvor to tredeler av enslige mindreårige var sysselsatt. I Oslo er også andelen sysselsatte enslige mindreårige høy (sju av ti), noe som kan forklares med den lange botiden i Norge blant de enslige mindreårige i Oslo (Aalandslid & Enes, 2012).

Kirkeberg og Lunde har også skrevet en rapport for SSB under samme navn, «enslige mindreårige flyktninger i arbeid og utdanning», i 2019 som en oppfølging av rapporten skrevet i 2012. Her rapporteres det at 76 prosent av enslige mindreårige i alderen 18-29 er aktive i arbeid eller utdanning (aktive), i november 2017. Flyktninger som kom til Norge som mindreårige sammen med sine foreldre har til sammenligning en aktivitetsprosent på 78 prosent i samme aldersgruppe (18-29), og befolkningen totalt sett i samme aldersgruppe ligger på 85 prosent aktive. Det fremkommer også i rapporten at av andelen enslige mindreårige flyktninger i alderen 18-29 år som er registrert som aktive i lønnet arbeid, er 63 prosent av disse i fulltidsarbeid.⁸ Blant jevnaldrende flyktninger som ankom som mindreårige er prosentandelen i fulltid 58 prosent i november 2017, og blant den jevnaldrende befolkningen totalt som er lønnstakere er 69 prosent i fulltidsarbeid (Kirkeberg & Lunde, 2019).

De enslige mindreårige har er relativ høy sysselsettingsrate, men noe lavere enn mindreårige flyktninger som ankom med sine foreldre, og en del lavere enn majoritetsbefolkningen. Det er også store variasjoner mellom kommunene, hvorav Stavanger har en høy sysselsettingsrate blant enslige mindreårige.

---

⁸ Definert i rapporten som 30 timer eller mer ukentlig

4.2.3. Hverdagsintegrering gjennom den frivillige sektor

Dette sier den forrige regjeringens handlingsplan for 2019-2022 om innsatsområdet *hverdagsintegrering*:

Hverdagsintegrering skjer der folk møtes i små og store fellesskap, på formelle og uformelle arenaer som på arbeidsplassen, i barnehage og skole, i bo- og nærmiljø, i kulturlivet og gjennom engasjement i frivillige organisasjoner og andre deler av sivilsamfunnet. Med økt digitalisering er også sosiale medier viktige virtuelle møteplasser, særlig for barn og unge. Hverdagsintegrering krever først og fremst innsats fra den enkelte innvandrer, men også at innvandrere møtes med åpenhet og gis mulighet for deltakelse. Hverdagsintegrering handler derfor også om levekår, og om samfunnets vilje og evne til å inkludere innvandrere i formelle og uformelle fellesskap. (Kunnskapsdepartementet, 2018, s. 43).

Figur 3: Hverdagsintegrering

MÅL: Innvandrere skal oppleve økt tilhørighet og deltakelse i samfunnslivet	
Hovedgrep 7: Motvirke segregering, fremme felles møteplasser og forståelse for grunnleggende verdier og normer i det norske samfunnet	Hovedgrep 8: Bedre brukerretting og samordning av tjenester

Informasjon hentet fra: Kunnskapsdepartementet, 2018. s. 43

Den frivillige sektoren som integreringsarena

En viktig arena for sosial integrering er den frivillige sektoren. I Stavanger kommune er det flere etablerte frivillige organisasjoner som jobber aktivt for integrering av enslige mindreårige, og innvandrere generelt. En stor pådriver for integrering er også frivillighetsplattformen Frivillighet Norge som fungerer som en paraplyorganisasjon for frivillige organisasjoner i Norge.

Inkluderings- og Mangfoldsdirektoratet (IMDi) legger frem viktigheten av sivilsamfunnet i forhold til integrering og inkludering i lokalsamfunn under tittelen «Innvandrerens deltakelse i sivilsamfunnet» på sin nettside (IMDi, 2020). IMDi skriver at sivilsamfunnet og frivilligheten kan bidra til erfaringer med demokratiske spilleregler. Deltakelse i organisasjonslivet kan føre til nettverksbygging og tillit mellom mennesker. Tillit og nettverk utgjør videre det som kalles for *sosial kapital*, som videre bidrar til å løse kollektive utfordringer som sosial ulikhet, økonomisk utvikling og kriminalitet. IMDi skriver dette om frivillige organisasjoner og integrering:

Tiltak rettet mot innvandrere i regi av frivillige organisasjoner utgjør et viktig supplement til myndighetenes integreringsarbeid. Frivillige organisasjoner kan fungere som møteplass mellom nye og gamle innbyggere. Det bygges sosiale nettverk samtidig som det skapes tilhørighet. Dette

kan bidra til å senke barrierer for samfunnsdeltakelse i innvandrerbefolkningen, og slik bidra til bedre integrering. (IMDi, 2020).

Videre skrives det at frivilligheten kan bidra til å øke følelsen av tilhørighet til, og tillit til det norske samfunn for innvandrere, samt inkludere innvandrere i viktige deler av samfunnsmaskineriet. Deltakelse i frivillige organisasjoner kan også gi tilgang til sosiale nettverk, som igjen kan forbedre tilgangen til arbeidsmarkedet. Personer med innvandrerbakgrunn mangler ofte sosiale nettverk som kunne inkludert dem i frivillig deltakelse (Eimhjellen & Seggaard, 2010), samt at innvandrere er dobbelt så plaget av ensomhet sammenlignet med den øvrige befolkningen (IMDi, 2020).

Knekk inkluderingskoden

Frivillighet Norge har siden 2008 hatt som mål å få et større etnisk mangfold innad i organisasjonen, og å bygge nettverk og samarbeid mellom minoritetsorganisasjoner og tradisjonelle norske organisasjoner. *Knekk inkluderingskoden* er et prosjekt ført av Frivillighet Norge med mål om å øke deltakelse i frivilligheten blant etniske minoriteter (Frivillighet Norge, u.å.a).

Prosjektet har flere arbeidsområder som inkluderer å informere minoritetsbefolkningen om frivilligheten i Norge, bistå organisasjoner med å inkludere nye grupper, holde grunnkurs i organisasjonsarbeid, arrangere konferanser om inkludering i den frivillige sektor, og oppfordrer myndighetene til å ha frivillighetspolitikk og fokus på mangfold i frivillig arbeid (ibid).

I 2020 vedtok Frivillighet Norge *Mangfoldsplakaten* med formål om å oppfordre til å øke etnisk mangfold i organisasjonene til Frivillighet Norge og frivillige organisasjoner for øvrig. *Mangfoldsplakaten* er et verktøy som skal bidra til større etnisk og kulturelt mangfold i frivilligheten, nettopp fordi dette ikke er godt nok representert i dag. Den frivillige sektoren skal gjenspeile samfunnet, og med større etnisk og kulturelt mangfold i frivilligheten vil man få muligheter for gjensidig læring, forståelse og respekt for hverandre (Frivillighet Norge, u.å.b).

Den frivillige sektoren i Norge bidrar til inkludering i hverdagslivet, og det finnes flere organisasjoner og prosjekter som arbeider direkte med integrering. *Knekk inkluderingskoden* og *Mangfoldsplakaten* er noen eksempler på dette.

4.2.4. Retten til å leve et fritt liv

Dette sier den forrige regjeringens handlingsplan for 2019-2022 om innsatsområdet *retten til å leve et fritt liv*:

Alle som bor i Norge har rett til å leve et fritt liv. Vold og overgrep, kontroll og tvang i nære relasjoner er betydelige likestillingsutfordringer og vedvarende folkehelse- og samfunnsproblemer. De som rammes, kan få alvorlige fysiske og psykiske plager. Flere lever med langvarige belastninger som begrenser livsutfoldelse og deltakelse i samfunnet. Innsatsen mot vold og overgrep som negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse handler derfor om å ivareta grunnleggende rettigheter, og forhindre utenforskap. (Kunnskapsdepartementet, 2018, s. 55).

Figur 4: Retten til å leve et fritt liv

MÅL: Bygge ned barrierer for den enkeltes frihet, herunder forebygge negativ sosial kontroll	
Hovedgrep 9: Sørge for hjelpetjenester som er tilgjengelige, kompetente og effektive, herunder styrke hjelpen for utsatte som bryter med familie og nettverk	Hovedgrep 10: Sikre rettsvern for personer som utsettes for negativ sosial kontroll
Hovedgrep 11: Endre holdninger og praksis i berørte miljøer	Hovedgrep 12: Styrke forskning og øke kunnskapsdeling

Informasjon hentet fra: Kunnskapsdepartementet, 2018, s. 55

Jenter som stråler

«Jenter som stråler» er en rapport om et vellykket grasrottiltak, kalt *jentegruppa*. Prosjektet er utviklet av RVTS Sør i samarbeid med Kup – Kirkens ungdomsprosjekt, rettet mot minoritetsjenter i alderen 13-16 år, med formål om forebygging og integrering (Berg 2011 i Fladstad & Holme, 2011, s.3). Den opprinnelige målsettingen for *Jentegruppa* var forebygging mot tvangsekteskap, etter pålagt arbeid fra regjeringen, under «Handlingsplan mot tvangsekteskap 2008-2011». Under tiltak 20 i handlingsplanen; «Styrke det regionale ressursentrene kompetanse på tvangsekteskap» står det at de regionale ressursentrene skal styrkes, for å videre kunne bistå de relevante sektorene med kompetanseheving og bidra til å øke det regionale samarbeidet om tvangsekteskap og lignende problematikk. Det skal også være fokus på psykisk helsehjelp (Barne- og inkluderingsdepartementet, 2007, s. 20).

Formålet med prosjektet *Jentegruppa* var relasjonsbygging gjennom aktivitet, samtale og samvær, og traumebevisst omsorg, hvor målet var at prosjektet skulle virke forebyggende mot tvangsekteskap og vold i nære relasjoner (Fladstad & Holme, 2011, s.7). Kup samarbeidet med Grim ungdomsskole skole som videreformidlet informasjon til elever de mente ville

være aktuelle. *Jentegruppa* har basert seg på samtaler over middag, hvor samtaleemner ble satt av jentene selv, hvor de delte erfaringer og utfordringer. De dro på aktiviteter for å utvide jentenes handlingsrom, og for å synliggjøre gode fritidsaktiviteter. Aktivitetene varierte fra bowling, skøyter, lysløping, grilling og en hyttetur (ibid, s.10). De arrangerte også en mødrefest, hvor jentene inviterte mødrene på fest i Kups lokale (ibid, s.11). Denne festen resulterte også i at Kup videre startet opp et eget prosjekt rettet mot minoritetsmødre (ibid, s.19).

Jentegruppa førte til at jentene fikk et større nettverk, og hadde noen å være med i friminuttene på skolen, det ga jentene trygge voksne samtalepartnere, de involverte også helsesøsteren på skolen som ble en viktig bidragsyter og god samtalepartner for jentene. Flere av jentene viste seg også bli i bedre humør hjemme og tryggere i klasserommet. De snakket sammen om ting de hadde til felles, og åpnet seg om vanskelige temaer som opplevd vold, mareritt og søvnproblemer. Kup henviste også jenter som hadde behov for ekstra oppfølging til de rette offentlige instansene. Dette økte jentenes tillit til offentlige tjenester, som for eksempel BUP og familiesenter. Prosjektet bidro også til kompetanseheving innenfor fagmiljøene (Fladstad & Holme, 2011, s.15-19).

Prosjektet *Jentegruppa* viser viktigheten av å ha en trygg arena for minoritetsbarn- og ungdommer. Hvor de kan møte unge med lignende livserfaringer og utfordringer og trygge omsorgspersoner som de kan snakke med og oppsøke hjelp fra. Dette prosjektet var rettet mot unge minoritetsjenter, likevel er den oppnådde erfaringen og kunnskapen overførbart til enslige mindreårige flyktninger. De enslige mindreårige ankommer Norge uten sine foreldre, og har derfor det samme, eller gjerne et enda sterkere behov for en lignende arena. Prosjekter som *Jentegruppa* bidrar også til en følelse av tilhørighet i et samfunn, jentene fikk seg venner på skolen, økt tillitt til offentlige instanser og et økt handlingsrom ved å delta på fritidsaktiviteter. Dette er også viktige elementer for utvikling av medborgerskap hos individer og i samfunnet.

4.3. Medborgerskap

I 2017 ble en ny opplæringslov oppnevnt, og er gjeldene for grunnopplæringen i Norge som består av grunnskole og videregående opplæring. Den nye opplæringsloven presenterer *demokrati og medborgerskap* som ett av tre tverrfaglige temaer som nå står som en del av læreplanverket (Regjeringen, 2017, s. 13). Elevene skal utvikle en forståelse om sammenhengen mellom individets rettigheter og plikter, og skolen skal jobbe for at elevene blir aktive medborgere (ibid). Ifølge Brochmann (2003) handler begrepet medborgerskap om å være en del av samfunnet, både objektivt og subjektivt. Medlemskapet i samfunnet dreier seg som oftest om dimensjoner som identitet, lojalitet, tilhørighet, tillit og deltakelse (2003, s. 8-9). Videre skriver Brochmann (2003) at “et idealtypisk medborgerskap innebærer ivaretagelse av plikter og rettigheter, samfunnsmessig deltakelse på flere nivåer og i forskjellige sfærer, og det innebærer en subjektiv følelse av tilhørighet og identitet“ (2003, s. 9). Brochmann (2003) beskriver videre hva som kan være konsekvensen om en borger ikke oppnår fullstendig tilhørighet eller medborgerskap i sitt samfunn slik: “svakt medborgerskap kan medføre inndeling i annenrangs borgere, marginalisering og utestengning“ (2003, s. 9).

Alle de fire innsatsområdene i den forrige regjeringens integreringsstrategi omhandler medborgerskap på ulike nivåer. Man har rettigheter til å delta i utdanning og kvalifisering for å skape seg det livet en selv ønsker. Videre har man, som en medborger en plikt til å delta med å videreutvikle samfunnet, og dette gjøres gjerne i arbeidslivet. Innsatsområdet for hverdagsintegrering har som hovedmål å øke tilhørighet og deltakelse i samfunnslivet, noe som bidrar til utviklingen av medborgerskap. Alle borgere i Norge har krav på et fritt liv, og hovedmålet for innsatsområdet er å forebygge negativ sosial kontroll. Den enkeltes frihet er grunnleggende for etablering av medborgerskap, og manglene individuell frihet bryter grunnleggende rettigheter, men bidrar også til utenforskap. I arbeidslivet og utdanningsløpet etablerer og videreutvikler man sin identitet, man skaper en tilknytning til menneskene man møter hver dag, og skaper samtidig en tilknytning til samfunnet man lever i.

Medborgerskap omhandler samfunnet både på makro-, meso- og mikronivå, fra staten, kommunen til individet. I denne studien ligger fokuset på meso- og mikronivå i undersøkelsen om Stavanger som en beredskapsby for enslige mindreårige flyktninger.

4.4. Hva er en beredskapsby

For å kunne svare på problemstillingen, om Stavanger kan fungere som en beredskapsby for enslige mindreårige flyktninger, må vi først undersøke konseptet *beredskapsby*. I kapittel 2, punkt 2.5. ble det presentert en introduksjon til konseptet og historien bak det, men for å undersøke om Stavanger kan fungere som en beredskapsby for enslige mindreårige trengs en dypere forståelse rundt hva en beredskapsby er, og noen motivasjoner bak etableringen av beredskapsbyer.

Sanctuary city, city of refuge, city of sanctuary og *Welcoming Cities* er noen av begrepene som brukes for å omtale byer som ønsker å tilby asyl til flyktninger på tross av egne nasjonale bestemmelser. Språk spiller også inn på hvordan konseptet praktiseres og forstås. Det meste av litteraturen som finnes om fristedebyer er på engelsk, og omhandler i overvekt USA. Derfor kreves det oversettelse til norsk, og noe av betydningen av ordene kan forsvinne i denne oversettelsen. Derfor vil jeg videre legge frem mine valg av oversettelse: *Sancturay city* oversettes til fristedeby. For at en by skal kunne være en fristedeby, en trygg havn for flyktninger på permanent basis vil den dermed også være i beredskap for mottak. På denne måten definerer jeg en fristedeby som etterstreber permanent status som en beredskapsby for flyktninger. Den valgte litteraturen bruker også betegnelsen *sanctuary providers* om både enkeltindivider og byer, som jeg velger å oversette til de som tilbyr tilflukt eller de som tilbyr asyl. *Refuge* og *sanctuary* oversettes til asyl, fristed og tilfluktsted. De valgte ordene for oversettelse er de som treffer betydningen nærmest, og vil brukes videre i teksten.

4.4.1. Hva trengs for å være en beredskaps-by?

Det finnes flere måter å være en fristedeby. Det kan være en by som er gjestfri, som ønsker å ta imot de flyktningene og migrantene som staten anmoder dem, og som jobber for at de skal føle seg inkludert i samfunnet. Det kan være en by som ønsker å ta imot flere flyktninger og migranter enn hva staten anmoder dem, og samtidig ytrer seg om deres uenighet ovenfor nasjonens innvandringspolitikk og jobber for å endre de nasjonale føringer for innvandring. Men, noen byer velger å være en fristedeby i praksis, da gjerne en beredskapsby, en by som jobber aktivt mot de nasjonale føringene for innvandring, og som motsetter seg samarbeid med statlige organer for deportasjon. Felles for de to sistnevnte er at de ønsker å utfordre statens monopol på å bestemme hvem som får bli i landet og under hvilke forhold. Men de

kan også arbeide internasjonalt, ved å forme nettverk slik som ‘Solidarity Cities’ beskrevet i kapittel 2, under punkt 2.4.2 som blant annet Lillehammer og Ørland har signert (Solidarity cities, u.å.b).

Byer i Europa har langt mindre handlingsrom ovenfor staten, i forhold til for eksempel i USA, noe som gjør det langt mer utfordrende å være en beredskapsby. Likevel er det byer som velger å trosse nasjonale vedtak om for eksempel deportasjon av irregulære migranter eller trekke tilbake statsborgerskap. I 2019 i Italia var det flere ordførere i Italias største byer som lovet å trosse en ny lov som ble etablert av Italias høyre-rettede minister, som ville frata ti tusener av lovlige migranter deres oppholdstillatelse. Bevegelsen startet i Palermo av ordfører Leoluca Orlando og spredte seg til store deler av landet (Solidarity City, 2019). Barcelona har også lagt press på Spanias ledere angående landets innvandringspolitikk. Under flyktningkrisen i 2015 var det flere land som nektet skip med flyktninger om bord å legge til land, men Barcelona var blant flere byer som tilbød seg å ta imot flyktningene til tross for at Spania som nasjon hadde nektet dem ankomst (Heimann et al, 2019, s. 209). Slike handlinger legger press på landets regjering og kan bidra til endring ved landets innvandringspolitikk, men det sender også et signal om at byen står for verdier om gjestfrihet.

4.4.2. Teorier om motivasjonen til å etablere en beredskapsby

Ifølge Lenard og Madokoro (2021) finnes det forskjellige grunnlag for ønske om å tilby asyl, eller etablere en fristedsby eller beredskapsby. De trekker frem tre hovedteorier:

Rettferdighetsbasert (justice-based); *solidaritetsbasert* (solidarity-based) og; *veldedighetsbasert* (charity-based). De presenterer også et nyere perspektiv; *global transformativ- basert* (global transformative sanctuary movement).

Rettferdighetsbasert motivasjon for å tilby et fristed er basert på urettferdigheten innen migrant- og flyktningpolitikken. Rettferdighetsbasert grunnlag for å tilby asyl var spesielt dominerende under Vietnamkrigen, og blant mange asylgivende aktører på 80-tallet som responderte på USAs deltakelse i krigene i Sentral Amerika. USAs deltakelse skapte en flyktningstrøm, hvor disse flyktningene videre ble nektet asyl i USA (Lenard & Madokoro, 2021). Dette ga grobunn for en følelse av ansvar for mennesker som levde uskyldig i en situasjon noen andre hadde skapt, som landene igjen ikke tok ansvar for med å nekte asyl til de berørte. I nyere tid har den rettferdighetsbaserte motivasjonen for å tilby flyktninger asyl begrunnet dette i den dype uretten i flyktning- og asylsystemet på global basis, og hevder at dette må bekjempes med motstand for å oppnå rettferdighet (Hidalgo, 2016 i Lenard &

Madokoro, 2021). I dag gjør stater det stadig vanskeligere for flyktninger å finne trygge havner (Gibney, 2006 i Lenard & Madokoro, 2021), og på grunnlag av dette har borgere en stadig større plikt til å bekjempe urettferdig asylpolitikk. Man kan derfor anse det å tilby asyl som en måte å bekjempe den økende globale trenden av motvilje til å bistå flyktninger både under selve reisen og med å tilby asyl (Mendoza, 2015 i Lenard & Madokoro, 2021)

Solidaritetsbasert motivasjon for å tilby et fristed baseres på følelsen av solidaritet med migranter og flyktninger som behøver asyl, og stammer fra en følelse av empati med de gjeldene migrantene og flyktningene. Følelsen av solidaritet kan komme av flere grunner, men ofte fordi man deler samme verdier eller mål som dermed kan danne en følelse av solidaritet til en annen. Fordi man føler på denne solidariteten vekkes empatien i individene som ønsker å tilby asyl, mot dem som behøver asyl. Denne empatien lar dem kjenne på følelsene til menneskene som behøver asyl, og handler deretter (Lu, 2000 i Lenard & Madokoro, 2021). Man kan derfor si at de som tilbyr asyl motiveres av empati (Lenard & Madokoro, 2021).

Man kan se noen sammenhenger mellom solidaritetsbasert og rettferdighetsbasert motivasjon for å tilby asyl, og ifølge Lenard (2010) mener flere at de har en sterk link. Dette forklares med at følelsen eller tilstedeværelsen av solidaritet er det som motiverer mennesker til å utføre det rettferdigheten krever (Lenard, 2010 i Lenard & Madokoro, 2021). Samtidig har både den rettferdighetsbaserte og solidaritetsbaserte perspektivet fokus på sammenhengen mellom å tilby asyl og ivaretagelse av menneskerettigheter. Begge perspektiver anser mennesker som har behov for asyl som mennesker som står i fare for å oppleve brudd på menneskerettighetene sine, og begrunner det å tilby asyl som en måte å beskytte deres grunnleggende menneskerettigheter. Da spesielt ungers rett til utdanning og tilgang til helsetjenester (Lenard & Madokoro, 2021). Til tross for likhetene mellom disse to perspektivene, finnes det også tydelige forskjeller. Solidaritetsmotiverte asylgivere har en tendens til å tilby asyl til mennesker de kommer i kontakt med, eller føler noe til felles med, og har derfor ofte en lokal begrensning. Som Lenard og Madokoro forklarer slik: “*våre* medborgere trenger at vi tilbyr asyl“, eller “*våre* medborgere tar skade av utførelsen av denne spesifikke fengslings- eller utvisningspolitikken (2021, min oversettelse og kursiv). Et norsk eksempel på dette er saken om Mustafa Hasan, 18 åringer som kjemper for permanent opphold i Norge etter 12 år i landet. Saken har ført til protester i støtte for Hasan, og vekket oppmerksomhet over hele Norge. Det ble samlet inn over 100 000 signaturer for å hindre at

Hasan skulle bli sendt ut av Norge, og avholdt demonstrasjon hvor både lokale og nasjonale politikere deltok (Solberg, 2020).

Veldedighetsbasert motivasjon for å tilby asyl, eller et fristed, fokuserer kun på behovet noen har for bistand, uten at de selv har noe skyld situasjon de er i, og møter dette med generøsitet og hjelpsomme handlinger mot de trengende. Dette kan komme fra en følelse av empati for de i nød, på lik linje med den solidaritetsbaserte handlingen. Likevel kan det virke som veldedighetsperspektivet er det som gir minst motstand og er stort sett ikke-politisk fokusert. Det reageres stort sett på menneskers behov, uten å uttale seg særlig om handlinger rettet av staten mot disse menneskene er fortjent. Veldedighetsbasert og solidaritetsbasert motiverte mennesker har til felles at de ikke primært fokuserer på urettferdigheten innen asylpolitikk, men fokuserer heller på menneskene som berøres negativt av den. Forskjellen mellom veldedighetsbasert og solidaritetsbasert ligger i hvem som får hjelp. Innen den veldedighetsbaserte motivasjonen er det ikke behov for følelsen av at man deler noe felles med dem som behøver asyl, for å tilby dem asyl (Lenard & Madokoro, 2021).

Den globale transformative fristedsbewegelsen er en mer radikal bevegelse rettet mot de store strukturelle skillene mellom den rike nord og fattige sør, og den globale politiske strukturen som etterlater mange mennesker fattige og utrygge. Denne bevegelsen er mer ekspandert til globale strukturer, men har likevel en lokal dimensjon i form av å bruke tilfluktssted som en kraftfull måte å snu “gjest“ til en fullkommen og lovlig borger ved å innføre og forsvare deres rettigheter til inkludering i samfunnet. På denne måten er tilbudet om tilflukt regnet som en suksess når det ikke lenger er nødvendig. Denne globale bevegelsen ønsker å fremheve selvmotsigelsen hos alle land, men spesielt rike vestlige land, som har signert Menneskerettighetserklæringen, men som likevel ikke handler etter den på et globalt nivå. Dette gjelder da blant annet land som har signert erklæringen, men som skyter med gummikuler mot båtflyktninger som nærmer seg land, straffer båt-kapteiner som redder strandede flyktninger som ellers hadde druknet, og land som bryter retten til et fritt liv med fri bevegelse. Målet med denne bevegelsen er ikke nødvendigvis å åpne grenser for fullstendig fri flyt av mennesker på flukt, men en mer bærekraftig løsning for økonomisk fordeling globalt, samt mer og bedre løsninger for å krysse grenser (Lenard & Madokoro, 2021).

Enslige mindreårige flyktninger er en spesielt sårbar gruppe. De ankommer alene, uten foreldre og andre omsorgspersoner. Etter den norske regjeringen offentliggjorde at Norge skulle ta inn 50 flyktninger fra Moria-leiren, ble det utført protester i Stavanger. Befolkningen

og flere politikere i Stavanger kommune mener Norge bør ta inn flere, og da spesielt barn. Dette viser til en vilje blant både kommunens innbyggere, og politikere til å tilby asyl til flere enslige mindreårige flyktninger.

I dette kapitlet har jeg presentert teoretiske perspektiver som videre skal diskuteres i lys av oppgavens empirisk innsamlede materiale fra intervjuer. De teoretiske perspektivene, funn fra presenterte rapporter, samt materialet presentert under kapittel 2, skal bidra til å belyse spørsmålet om Stavanger kan fungere som en beredskapsby. Samtidig vil det presenteres hva informantene opplever at fungerer bra i Stavanger, og hva de opplever som utfordrende i forhold til håndtering av enslige mindreårige flyktninger i Stavanger.

5. Diskusjon

I dette kapitlet vil jeg presentere og diskutere funn fra de utførte kvalitative forskningsintervjuene, samt det presenterte datamaterialet som jeg mener er mest relevant for å belyse oppgavens problemstilling og underordnede spørsmål.

For å besvare problemstillingen om Stavanger kan fungere som en beredskapsby for enslige mindreårige flyktninger vil det være hensiktsmessig å svare på de underordnede problemstillingene i forkant. Derfor vil det legges frem hvilke fordeler Stavanger besitter i lys av mottak og bosetting av enslige mindreårige. For å besvare spørsmålet presenteres det funn som belyser integrering av enslige mindreårige i lys av den forrige regjeringens integreringsstrategi samt organisering av enslige mindreårige i Stavanger kommune. Samtidig vil jeg også drøfte hvilke utfordringer Stavanger møter i forhold til mottak og bosetting av enslige mindreårige. Videre vil jeg presentere og diskutere funn av Stavangers fremtidige omdømme i lys av Stavanger 2025-jubileet, før jeg til slutt diskuterer hovedproblemstillingen om Stavanger som beredskapsby for enslige mindreårige flyktninger.

Jeg har i forbindelse med denne oppgaven intervjuet tre personer i forskjellige roller knyttet til enslige mindreårige. En informant jobber som politiker, og jobber strukturelt for at Stavanger kommune skal ta imot flere flyktninger enn det vi gjør i dag. Jeg har valgt å kalle denne informanten Oddvar. En annen informant jobber på kontoret til EMbo Stavanger, og har noe direkte kontakt med enslige mindreårige i form av samlinger, kurs og lignende. Denne har jeg valgt å kalle Bjørg. Den tredje informanten jobber direkte med enslige mindreårige som leder på en av EMbo Stavangers avdelinger og han har jeg valgt å kalle Harald.

5.1 De fire innsatsområdene for integrering

I teorikapitlet ble det presentert de fire innsatsområdene til den forrige regjeringens integreringsstrategi for 2019-2022. Videre vil de aktuelle innsatsområdene diskuteres opp mot datamaterialet for å belyse hvordan Stavanger kommune møter integreringsstrategien i forhold til enslige mindreårige flyktninger. Jeg velger ut de innsatsområdene som er mest relevant for min studie.

5.1.1 Utdanning og kvalifisering

Den forrige regjeringens integreringsplan for 2019-2022 legger frem viktigheten av å sikre migranter og flyktninger god utdanning både på barnehagenivå, grunnskole, videregående og i introduksjonsprogrammet. Handlingsplanen viser til at mange barn og unge med minoritetsbakgrunn klarer seg godt i utdanning og har en stor utdanningsdriv, likevel er det mange som faller etter, eller dropper ut. Handlingsplanen presenterer også funn fra internasjonal forskning som tilsier at deltakelse i barnehage har positiv effekter både i utdanningsløpet og i tilknytning til arbeidsmarkedet i senere tid (Kunnskapsdepartementet, 2018, s. 15). I rapporten til Samfunnsøkonomisk Analyse peker de på funn av at enslige mindreårige gjør det dårligere på skolen sammenlignet med barn som ankommer Norge sammen med sine foreldre. Det legges frem at potensielle årsaker for dette kan være språkvansker grunnet høyere alder ved ankomst, samt mangel på kontakt med foreldre. Johannes Læringscenter er godt etablert i Stavanger kommune, og tilbyr grunnskole for barn og unge, grunnskole for voksne (fra 16 år), norskopplæring og kvalifisering med mer. Oddvar presiserer at Johannes Læringscenter tilbyr svært god norskopplæring, mens de to andre informantene har et noe mer kritisk blikk på hvordan Johannes Læringscenter fungerer for de enslige mindreårige i et integreringsperspektiv. Bjørg forteller at hun ved flere anledninger hører fra enslige mindreårige som er frustrert over å gå på Johannes Læringscenter. Ikke fordi tilbudet ikke fungerer, noe Bjørg også presiserer, "Johannes Læringscenter har absolutt sine styrker", men det separerer de enslige mindreårige fra andre ungdommer i samme aldersgruppe.

Det blir et segregert skoletilbud, og dette er noe ungdommene selv snakker mye om. For det er jo på skolen en skaper nettverk, relasjoner og kontakter ut over sin egen krets. Men når alle plasseres på en og samme skole så begrenser vi jo tilgangen deres til majoritetssamfunnet. Noe som igjen gjør at integrering og inkludering hos majoritetssamfunnet blir vanskelig.

Harald forteller at det segregerte skoletilbudet skaper utfordringer for de enslige mindreårige i lys av integrering. Han forteller at de sliter med å komme seg inn i nettverk med norske ungdommer, som jo er det de ønsker mest av alt. Kontakt med norske ungdommer trekker også Bjørg frem som et av de største ønskene til enslige mindreårige: "De ønsker å få norske venner, bli en del av det norske samfunnet, gå på norsk skole. Det er det de aller helst vil". Dette viser også til Eriksens teori om systemisk og sosial integrasjon (Eriksen, 2010, s. 70-71), hvor de enslige mindreårige ikke er systemisk integrert i ordinært skoleløp, som videre

påvirker deres sosiale integrasjon. Dette kan føre til lavere tilknytning til lokalmiljøet for de enslige mindreårige, som kan føre til et fragmentert lokalsamfunn.

Oddvar forteller også at det politiske partiet han jobber i har kjempet for gratis SFO for alle førsteklasinger med integrering som grunnargument. De har også vedtatt at de skal søke om å godkjenne for å kutte kontantstøtten i Stavanger, men heller tilby gratis barnehagetjeneste. Partiet ønsker å innføre dette som et prøveprosjekt i Stavanger kommune, men er da nødt til å søke om godkjenning hos regjeringen. Oddvar forteller at han er veldig sikker på at den sittende regjeringen (nå den tidligere regjeringen) vil si nei til dette prøveprosjektet. Dette til tross for at den samme regjeringen skriver i integreringsplanen sin om viktigheten av deltakelse i barnehage for vellykket integrering, hvor de også viser til internasjonal forskning som støtter opp under dette (Kunnskapsdepartementet, 2018, s. 15). I og med at de fleste enslige mindreårige er over 15 år ved ankomst er ikke nødvendigvis barnehagetilbud et sentralt tema for denne oppgavens forskningsspørsmål, men det viser likevel Stavanger kommunes vilje til å tilrettelegge og innovere integreringspolitikken i kommunen, og hvordan den statlige politikken setter føringer og begrensninger på kommunalt nivå.

Björg beskriver det nåværende utdanningssystemet for enslige mindreårige som “et tveegget-sverd”. På Johannes Læringssenter får de god norskopplæring, og tilgang til et system med svært god kompetanse på flerkulturell opplæring, men de blir segregert fra majoritetssamfunnet. Goddalen Videregående skole i Stavanger tilbyr innføringsklasser for unge migranter og flyktninger, hvilket gir dem tilgang til norske ungdommer. Likevel går de i egne klasser, og separeres dermed fra en viktig sosial arena; klasserommet. Björg forteller også at de ser flere som har fått grunnskolevitnemål fra Johannes Læringssenter og som strever faglig når de går over til Goddalen Videregående skole. Hun mener det er på tide med en alternativ skolemodell, en som møter ungdommene faglig der de er, som fjerner segregeringsfaktoren og lar de enslige mindreårige være sammen med norsk ungdom.

5.1.2. Arbeid

Arbeidslivet er en viktig arena for integrering og inkludering i majoritetssamfunnet, og kan bidra til å utvikle nettverk, praktisering av språk, selvrealisering, økt følelse av tilhørighet til samfunnet og mestringfølelse for enkeltindividet. Samtidig er det viktig for samfunnets bærekraft at arbeidskraften anvendes, da det bidrar til utjevning av sosiale forskjeller, motvirker fattigdom og er viktig for den samlede verdiskaping i landet

(Kunnskapsdepartementet, 2018, s. 33). EMbo Stavanger har selvstendigjøring som et delmål i årsrapporten sin, og skriver at flere av de enslige mindreårige ungdommene deres ønsker seg deltidsjobb. Ved å jobbe blir de inkludert i majoritetssamfunnet, mulighet til å bruke og utvikle kunnskap og evner, og en deltidsjobb kan bringe med verdifull erfaring videre i livet (EMbo Stavanger, 2021). Arbeidsplassen vil også kunne fungere som en arena for etablering av forpliktende, stabile nettverk, hvor man kan samhandle med andre mennesker enn de i sin nære omgangskrets. Dette kan legge grunnlag for god sosial integrasjon, ifølge Eriksen (2010, s. 75), samt bidra til integrering på stor skalanivå (ibid, 77).

Under intervjuene mine har jeg ikke spurt informanter spesifikt om deres tanker rundt enslige mindreårige på arbeidsmarkedet i Stavanger kommune, likevel har to av tre informanter selv bragt opp dette temaet under samtalen. Oddvar, som arbeider i politikken, peker på lavterskeltilbudet Basen som en av faktorene som har bidratt til at de enslige mindreårige i Stavanger lykkes på arbeidsmarkedet. Som beskrevet under kapittel 2, punkt 2.2.1 er Basen et samlingspunkt for enslige mindreårige i området, hvor de kan møtes for å spille biljard, se film, møte voksne ansatte som kan bistå med leksehjelp, jobbsøking eller bare være en samtalepartner.

Jeg har vært og besøkt dem (enslige mindreårige), og møter dem igjen i deres jobber, på flyplassen eller andre steder, hvor de jobber og er en del av samfunnet, tjener egne penger, bruker språket og blir integrert. Der mener jeg Basen er en sånn god arena som Stavanger har greid å bygge opp, der de kan møte opp og få hjelp til alle disse små tingene som vi andre bruker foreldrene våre til, eller nettverket vårt, noen vi kan spør om ulike ting, de som kommer hit alene trenger en slik plass så der har Basen vært veldig viktig.

Utsagnet til Oddvar samsvarer med statistikken som presenteres i rapporten under navnet «Enslige mindreårige flyktninger i arbeid og utdanning» (Aalandslid & Enes, 2012). I Rapporten kommer det frem at de enslige mindreårige gjør det forholdsvis godt på arbeidsmarkedet, og da spesielt i Stavanger og Sandnes hvor to tredeler enslige mindreårige er sysselsatt.

Harald peker på hvordan EMbo sitt store fokus på arbeidspraksis, samt den tette oppfølgingen av ungdommene på institusjonene mulig er med og bidrar til den høye sysselsettingen blant enslige mindreårige i Stavanger.

Vi ser jo at de som har kommet gjennom institusjonene har klart seg veldig bra. Enten så går de på høyere utdanning eller så jobber de. Her er det flere folk som hjelper dem i gang, så har vi jo fokus på arbeidspraksis, og vi ser jo at flere får seg jobber. Det ser

vi jo at kanskje er det aller viktigste, å hjelpe dem ut i jobb. Det betyr veldig mye for den psykiske helsen deres.

Enslige mindreårige flyktninger inkluderes på arbeidsmarkedet, men statistikken er likevel lavere en majoritetsbefolkningen i samme aldersgruppe (76 prosent mot 85 prosent totalt i aldersgruppen 18-29 år). Harald forteller at det har vært vanskelig å få de enslige mindreårige integrert i det norske samfunnet, men han mener at det beste tiltaket EMbo Stavanger har gjort for å bedre dette er sitt økende fokus på arbeidspraksis. Det gir dem erfaring, kontakt med det norske samfunnet, selvstendighet og lærer dem at det stilles forventninger til dem i det kommende voksenlivet.

5.1.3 Hverdagsintegrering

Hverdagsintegrering foregår der mennesker møtes i store og små felleskaper, på formelle arenaer som arbeidsplass og skole, og på uformelle arenaer som fritidsaktiviteter og engasjement i frivillig organisasjoner. For at hverdagsintegrering skal finne sted kreves det en innsats fra de enslige mindreårige, men det er nødvendig at de møtes med åpenhet, respekt og får muligheten til å delta og bli inkludert (Kunnskapsdepartementet, 2018, s. 43). Det er her de fleste mulighetene for å danne nettverk utenfor sitt eget personlige nettverk finner sted. På uformelle arenaer som å spille på et fotballag møter man mennesker utenfor sin egen nære krets, noe som bidrar til en følelse av tilhørighet i lokalsamfunnet og gir enslige mindreårige muligheten til å danne nettverk med etnisk norske ungdommer. Den forrige regjeringens integreringsstrategi for 2019-2022 skriver at hverdagsintegrering handler om å skape tillit, tilhørighet, nettverk og deltakelse. Målet til regjeringen er at innvandrere skal oppleve økt tilhørighet og deltakelse i samfunnslivet, og at hverdagsintegrering skjer i møter mellom mennesker, og er ikke noe som gjøres av offentligheten alene. Handlingsplanen presiserer at hverdagsintegrering er i tillegg viktig fordi det styrker tilliten til sentrale samfunnsinstitusjoner (Kunnskapsdepartementet, 2018, s. 43,44). Dette fremkommer også i integreringsteorien til Thomas Hylland Eriksen (2009). Et menneske trenger å være både sosialt og systemisk integrert for å danne grunnlag for vellykket integrasjon, dette vil si at de enslige mindreårige trenger et sosialt nettverk utover sin nære krets da dette vil bidra til en følelse av tilknytning til lokalmiljøet. Eriksen viser også til at mennesker som kun føler seg integrert i ett personlig nettvert, og ikke i lokalmiljøet, kan føre til tap av tillit lokalt noe som kan forplante seg oppover i systemet og videre føre til at institusjonene på systemnivå svekkes (Eriksen, 2009, s. 70-71). Nå har vi sett at noen av informantene forteller at enslige

mindreårige føler seg segregert på skolen, da de enten går på egen skole for innvandrere, eller i introduksjons klasser på vanlig videregående skole. Men hvordan er det da med fritidsaktiviteter og deltakelse i frivillig organisasjoner? Dette er noe EMbo Stavanger har et stort fokus på og jobber stadig for å finne flere muligheter for arenaer hvor de enslige mindreårige kan danne nettverk med etnisk norsk ungdom, men møter på utfordringer fra de enslige mindreårige og må stadig forsøke å tenke ut nye løsninger. Harald forteller at språk- og kulturforskjeller bidrar til utfordringene, og at det er vanskelig å få dem til å binde seg til fritidsaktiviteter som for eksempel fotball over tid. Dette gjør det vanskelig for dem å danne nettverk med norsk ungdom. Han sier at EMbo Stavanger må legge ned enda mer jobb i å revurdere fritidstilbudene, og se etter flere muligheter.

Det er svært mange aktører i lokalmiljøet som er i bildet og som vil få de med, men problemet er ungdommene våre (de enslige mindreårige). De sier de vil delta, men trekker seg. Flere norske ungdommer stiller opp og vil, men våre trekker seg. Svært mange fotballklubber stiller opp over all forventning, men det er nok noe med kulturen. Regner det så vil de ikke dra, eller så blåser det og da vil de ikke. Da blir det ustabil. Man kan ikke komme annen hver uke, da faller man ut. Så det er det vi jobber med nå da, hvordan få dem til å forstå budskapet. Vi henter inn folk utenfra nå for å forklare dem hvor viktig dette nettverket kan være. Det hadde vært gull om vi hadde fått dette til.

Eriksen (2009) viser også til viktigheten av en kombinasjon av svake og sterke bånd for menneskers integrasjon i samfunnet, og at om mennesker kun dyrker sine sterke bånd vil det oppstå segregering i samfunnet. Dette vil si at om de enslige mindreårige kun dyrker sine nære relasjoner, som da ofte er andre enslige mindreårige som de bor med, har bodd med på mottak eller går i klasse med, så vil det føre til at de blir segregert fra majoritetssamfunnet (Eriksen, 2009, s. 71-73). Bjørg forteller også at de møter på utfordringer med de enslige mindreårige når det kommer til fritidsaktiviteter og frivillig organisasjoner, til tross for at de har samarbeid med flere frivillige organisasjoner som ønsker å bidra.

Vi har jo brukt frivilligheten på flere ulike nivåer i EMbo til alle tider, men vi kunne kanskje med fordel brukt de enda mer. Vi har hatt samarbeid med DNTung, og har i dag et samarbeid med Røde Kors om leksehjelp, Open Hands for You og IMI kirken. Så har vi jo brukt en del av de organisasjonene som finnes, men vi har nok ikke utnyttet potensialet godt nok tror jeg.

EMbo Basen blir trukket frem av informantene som en god arena for hverdagsintegrering og den er åpen for alle enslige mindreårige som er under barnevernet, enten de bor på EMbo, i vertsfamilie eller er under ettervernstiltak fra Ungbo. Det er også noen som tar med seg norske venner til Basen for å tilbringe tid sammen, men brukes i hovedsak av enslige

mindreårige. Bjørg forteller at Basen ikke nødvendigvis er den beste arenaen for inkludering i majoritetssamfunnet, men mener likevel at Basen er et positivt tiltak for de enslige mindreårige.

Vi ser jo at ungdommene har et behov for en plass å være, som er deres, hvor de er trygge og kan møte sine egne. Man kan jo diskutere dette i forhold til integrering, men vi ser jo at vi får de jo ikke inn i andre typer fritidsklubber. Når vi først får dem inn så får vi jo tilbakemeldinger om at de tar mye plass, de tar mye rom og folk blir usikre for de snakker jo høyere enn de andre og slikt. Men vi ser jo i forhold til et integreringsperspektiv at det har vært veldig nyttig. Vi ser at ungdommene som flytter ut fra EMbo er ensomme og de trenger noen, de mestrer ikke helt å forstå systemet som de er en del av. Selv om vi har jobbet så godt vi kan for å lære dem disse systemene. Og vi ser at over halvparten av de som bruker Basen er enslige mindreårige som har flyttet ut av EMbo og trenger å møte mennesker som kan veilede og være der for dem.

Basen kan se ut til å være et sted hvor de enslige mindreårige får bygge både formelle og uformelle relasjoner, de får dyrket de svake relasjonene de danner med de andre enslige mindreårige som også tilbringer tid her, men som ikke nødvendigvis er i deres egen indre krets. De svake båndene fører til et større sosialt potensiale samtidig som det gir tilgang til et bredt spekter av informasjon, noe Eriksen (2009) trekker frem som en viktig faktor for integrering. På denne måten er Basen en god arena for sosial integrasjon. Prosjektet til RVTS Sør *Jenter som stråler* (Fladstad & Holme, 2011) ga også et godt innblikk i hvor viktig det er for minoritetsungdommer å ha et møtested hvor de blir sett, har trygge voksenpersoner som kan veilede dem eller bare være en trygg samtalepartner.

5.2. Organisering av enslige mindreårige flyktninger i Stavanger kommune

Stavanger kommune bosetter enslige mindreårige flyktninger under barnevernet, fremfor sosialtjenester, flyktingetjenester eller andre tjenester. Dette sikrer dem flere rettigheter, samt virker til å gjøre prosessen mer oversiktlig i og med at de enslige mindreårige ikke forsvinner inn sammen med ordinære flyktninger. I rapporten til Econ fra 2007, presentert i kapittel 2, punkt 2.2 legges det frem at 53 prosent av kommunene organiserer arbeidet rundt enslige mindreårige under barnevernstjeneste, 45 prosent av kommunene organiserer det under flyktingtjenesten og en kommune (3 prosent) har valgt å plassere ansvaret for enslige

mindreårige hos et privat bofellesskap (Econ, 2007, s. 31). I rapporten til Econ legges det også frem at kommuner som organiserer arbeidet hos barnevernstjenesten bosetter langt flere enslige mindreårige. Faktisk hele 68 prosent, mot 31 prosent i kommuner som flyktningtjenesten har ansvar for. Det som ikke kommer frem i rapporten, er hvorfor disse kommunene bosetter flere. Om det har en sammenheng med hvordan de organiserer arbeidet, eller om det generelt er en trend at kommuner som bosetter flest velger å organisere arbeidet gjennom barnevernstjenesten, og da eventuelt hvorfor de velger dette. Argumentene for hvorfor disse kommunene velger å organisere arbeidet gjennom barnevernstjenesten varierer fra at de mener barnevernet har den beste kompetansen på området, at de da plasseres under barnevernsloven og at de per definisjon er barnevernets ansvar (ibid).

Bjørg trakk selv frem dette temaet under sitt intervju, når jeg spurte henne hvilke fordeler Stavanger kommune har i forhold til mottak og bosetting av enslige mindreårige flyktninger. Her forteller hun at hun selv opplever det som utfordrende at det ikke er en standard for bosetting av EMF.

Et problem når det kommer til bosetting av enslige mindreårige er jo at det ikke er en standard, det er ikke noe fra myndighetene som sier at det skal gjøres slik eller slik, men veldig opp til den enkelte kommunen. Bergen for eksempel, de har en egen barnevernstjeneste for EM. For der er de jo delt opp i bydeler, så i Bergen har de en egen barnevernstjeneste, så det er jo veldig annerledes fra oss (Stavanger kommune). Før så hadde vi en egen avdeling i barnevernet for EM, men nå har vi ikke det lenger fordi det kommer så få enslige mindreårige.

Videre forteller Bjørg at i Bergen er det barnevernet som drifter bofellesskapene til enslige mindreårige og løfter tiltakene som angår dem, mens i Stavanger kommune er organiseringen mer fragmentert. At organiseringen er mer fragmentert i Stavanger kommune mener Bjørg kan være en fordel for de enslige mindreårige. Hun mener det gir Stavanger kommune flere bein å stå på og at man kan spille på hverandre, lære av hverandre og utvikle seg sammen. De forskjellige instansene som er involvert i organiseringen av enslige mindreårige i Stavanger kommune er barnevernstjenesten som har det forvaltningsmessige ansvaret for tjenestetilbudet, EMbo og Ungbo. EMbo er på oppdrag fra barnevernstjenesten, og Ungbo er ettervernstilbudet også på oppdrag fra barnevernet.

Bjørg presenterer også noen ulemper ved den fragmenterte organiseringen. Bjørg forteller at det kan vært utfordrende å samarbeide med de gitte instansene, og en annen utfordring er at EMbo og barnevernstjenesten har forskjellige måter å arbeide med ungdommene på. EMbo jobber under 'Traumebevisst omsorg' (TBO), mens barnevernet ønsker større fokus på 'Circle

of Security⁹ hos EMbo, noe som ifølge Bjørg fører til at de to instansene ikke får helt til å samordne seg, og “snakker forskjellige språk“. Dette gjelder også Ungbo, og utfordringene her dukker opp når man skal finne de beste tiltakene for ungdommene. Bjørg forteller videre at når EMbo startet opp TBO så inviterte de inn samarbeidspartene, men få takket ja til dette. Hun forklarer at det hverdagslige samarbeidet med barnevernet fungerer godt, men at utfordringene dukker opp når man møter på faglig uenighet. Bjørg uttrykker at ansatte i EMbo får et annet innblikk i hva ungdommene mestrer fordi de jobber direkte med dem, fremfor de som er ansatt i barnevernet som helst sitter på et kontor, distansert fra dem. En annen utfordring her, som Bjørg nevner, er oppfølgingen av enslige mindreårige etter de flytter ut fra EMbo. Da skal Ungbo overta, og det fungerer ifølge Bjørg forholdsvis godt. Men, Ungbo jobber ikke traumebevisst, samtidig som når ungdommene går fra EMbo til Ungbo så bryter de med sine omsorgsrelasjoner. Dette kan være utfordrende for mange, da de har opplevd dette så mange ganger før både før og gjerne under flukten til Norge. Bjørg forteller at EMbo Stavanger har forsøkt å få alt under en paraply, altså at EMbo følger opp ettervern og bosetting, og at de fortsatt bosetter etter barnevernsloven. De hadde et stort prosjekt i 2019 sammen med NTNU som resulterte i rapporten «Enslige Mindreårige i Stavanger» (Berg et al, 2019). De forsket på om tjenestene til enslige mindreårige bør organiseres under de generelle tjenestene for barn og unge, eller om det bør ligge under en særlig tjeneste for denne målgruppa. Ifølge Bjørg hadde ikke kommunen vært særlig fornøyd med hvordan NTNU hadde gått frem, og dermed konkludert med at det var bedre slik det var i dag, men at det er samarbeidsutfordringer som må tas tak i.

EMbo Stavanger har lagt stor vekt på institusjoner, dette er noe informanten min Harald trekker frem som positivt og noe som er unikt for Stavanger kommune i forhold til andre kommuner. Harald forteller at på institusjonene er det høyere bemanning og dermed tettere oppfølging av ungdommene.

Det er klart at rent samfunnsøkonomisk så er det nok veldig positivt. Det er jo så klart utgifter knyttet til dette, men det får en igjen for når de lettere kommer seg ut i arbeid eller skole, og unngår NAV og fengsel i større grad. [...] Vi ser jo at de som har kommet gjennom institusjonene har klart seg veldig bra. Enten så går de på høyere utdanning eller så jobber de. Her er det folk som hjelper de i gang, så har vi jo fokus på arbeidspraksis og vi ser at flere får seg jobber.

---

⁹ Circle of security – trykghets sirkelen har som mål å fremme tilknytning mellom barn og omsorgsperson. Se link for mer informasjon om tiltaket: [Circle of Security \(COS\) Virginia - Gruppemodell - PDF Gratis nedlasting \(docplayer.me\)](#)

EMbo Stavanger har sammen med barnevernet opparbeidet seg god faglig kompetanse og kunnskap på arbeid med enslige mindreårige, og EMbo Stavanger har over tid bygget opp en stor paraply bestående av bofellesskap, institusjoner og Basen. Organiseringen av de enslige mindreårige oppleves som fragmentert, som bærer med seg både fordeler og utfordringer.

5.3. Konsekvenser av svingende ankomsttall

Et av formålene med dette prosjektet er å kartlegge utfordringene Stavanger kommune har i forhold til mottak og bosetting av enslige mindreårige flyktninger. I den forbindelse har alle tre informanter fått spørsmål om hvilke utfordringer de ser at Stavanger kommune har i denne sammenhengen. På den måten kan vi se hvordan politikeren, “Oddvar“, ser utfordringer fra det mer strukturelle planet, og et mer direkte perspektiv på utfordringer fra “Björg“ og “Harald“ som på forskjellige plan jobber mer direkte med enslige mindreårige.

5.3.1. Kompetansen forsvinner med synkende ankomsttall

Det har siden 2010 skjedd store endringer i flyktingelandsskapet i Norge, også når vi ser på enslige mindreårige flyktninger. Før 2010 tok Stavanger kommune inn jevnt over rundt 20 enslige mindreårige i året, og ansvaret for dem lå på den tiden under flyktingtjenesten i Stavanger kommune. I 2011 ble EMbo Stavanger etablert, og forvaltningsansvaret ble overført til dem sammen med barnevernet. I 2010 ble det besluttet at Stavanger kommune skulle bygge opp institusjonsomsorgen med fire ytterligere institusjoner og det totale antallet ble da seks institusjoner frem til 2015. I 2015 ble det utført nedkuttinger, og antallet ble redusert til fem institusjoner, da den ene ble gjort om til bofellesskap. Etter økning i ankomst av enslige mindreårige i 2015 og 2016 valgte kommunen å bygge ut tilbudet med flere vertsfamilier, fosterhjem og egne boliger med oppfølging. Det ble også etablert ytterligere fem bofellesskap i 2016 (Berg et al, 2019, s. 9).

Figur 5: Oversikt over botiltak for enslige mindreårige i Stavanger for perioden 2014-2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Antall botiltak i institusjon	68	59	105	93	80
<i>Prosent botiltak i institusjon</i>	37.6	32.8	35	32.2	27.6
Antall botiltak i fosterhjem	32	29	58	55	57
<i>Prosent botiltak i fosterhjem</i>	17.7	16.1	19.3	19	19.7
Antall botiltak i bolig (bofellesskap eller egen bolig/hybel)	81	92	137	141	153
<i>Prosent botiltak bolig</i>	44.8	51.1	45.7	48.8	52.8
Antall botiltak i beredskapshjem			13	18	12
<i>Prosent botiltak i beredskapshjem</i>			4.3	6.2	4.1

Tabellnote: Data utlevert fra Stavanger kommunes fagsystem. Tellingene av antall tiltak gjennom året – antall tiltak kan derfor overstige antall unike brukere siden brukere kan flyttes mellom tiltak. Antall botiltak er summen av antall tiltak i institusjon, fosterhjem, bolig og beredskapshjem. (Berg, Svendsen & Haraldsvik, 2019, s. 5).

I 2017 endret anmodningstallene seg kraftig og EMbo Stavanger startet nedbygging av tjenesten, noe som fortsatt pågår. Årsrapporten til EMbo (2020) peker på hvordan avvikling og nedbemanning av tjenesten preger både ungdommene og ansatte på EMbo Stavanger. Omstillingen fører til at ungdommer mister sine primær- og sekundærkontakter, noe de ga uttrykk for at var slitsomt. De mister også flere trygge omsorgspersoner, som er svært sårbart for ungdommer som er separert fra foreldre og øvrig slekt.

En annen negativ side ved nedbygging og nedbemanning, som nevnes av alle tre informantene, er at kunnskapen fragmenteres og forsvinner ut av tjenesten. Etter mange år med drift og mye fokus på kurs har EMbo Stavanger opparbeidet seg god kompetanse på enslige mindreårige. Det er bygget opp gode rutiner for håndtering og videreutvikling av tjenestene. Nedbemanning og omplassering av ansatte gjør at kunnskapen forsvinner bort fra disse tjenestene. Bjørg legger det frem slik:

En av ulempene er jo at det er veldig mye god kunnskap som nå blir fragmentert i de prosessene vi er i nå. [...] Og at gode bosettingsmodeller forsvinner vekk. For slik som det er i dag så sitter vi jo kun igjen med institusjoner, vi mister bofellesskapene våre som har skapt en bredde i tiltaksvifta vår. Og det er jo veldig trist synes jeg. I tillegg hadde vi jo oppfølgingsteamet som satt på Basen, de fulgte opp dem som hadde flyttet ut, og slik fikk vi styrt ettervernet. Og det er jo en utfordring over hele linja, at det ikke er så gode ettervernsformer for disse ungene. Så lenge de ikke kommer seg inn i Ungbo da.

Oddvar forteller om det samme i sitt intervju i forhold til nedbygging av tjenesten. Han legger også vekt på når EMbo Stavanger nå har vært gjennom syv runder med nedbemanning så skapes det en stor usikkerhet for ansatte som er igjen, i forhold til hvor lenge de får bli i

jobben sin. Han forteller også at det kan bli vanskelig å få folk tilbake i disse jobbene i senere tid, da man nå får se hvor usikker bransje det er å arbeide med flyktninger. Han forteller videre:

Det er jo noe av det som Kunnskapsdepartementet har sagt nå når det kommer anmodninger om å bosette nye flyktninger at de bekymrer seg over at kommunene bygger ned. Men det er jo tilbake til dem da. Fordi de ikke tildeler flere flyktninger til kommunene, at man ikke får ta imot flere flyktninger, og at den nasjonale politikken påvirker oss lokalt.

Stavanger kommune har ytret at de ønsker å ta imot flere flyktninger enn hva staten tildeler dem (Spence & Aske, 2020). Og den lokale politikken i kommunen har arbeidet for å bremse ned nedbyggingen av tjenesten, men på grunn av de lave anmodningstallene til Stavanger har de sett seg nødt til å kutte ned på flyktningetjenester. Dette kan skape fremtidige utfordringer til Stavanger, noe Oddvar bekymrer seg over.

Vi har lagt ned veldig mange avdelinger, mange boliger for EMbo for eksempel. Så nå er det veldig få igjen. Så det kommer til å bli en utfordring når man skal ta imot flere flyktninger, vi har nå mindre kompetanse enn før. Så det gjør meg litt urolig. Og det kan jo igjen brukes som et argument mot at vi skal ta imot flere, for kommunene kan si at vi ikke har kompetansen til flere enn så og så mange. Så vil jo de som vil ha mindre flyktninger, mindre bosettinger, de vil få rett fordi de har bidratt til å bygge ned den kompetansen i kommunen.

Harald bekymret seg også over at den brede kunnskapen rundt enslige mindreårige nå blir fragmentert og forsvinner fra flyktningetjenestene. Han fortalte at den brede kompetansen og kunnskapen som kommunen har opparbeidet seg over tid var en av de tingene han anså som svært styrkende for Stavanger kommune når det gjaldt mottak og bosetting av enslige mindreårige, og synes det var trist å se at den nå sakte, men sikkert renner bort fra EMbo Stavanger og barnevernet.

5.4. Stavanger 2025 – Fellesskap, medborgerskap og omdømme

Stavanger feirer sitt 900-års jubileum i år 2025, og har i den anledning planlagt en feiring for byen og byens innbyggere. Som forklart i kapittel 2, under punkt 2.6 er det blitt publisert en forprosjektsbeskrivelse (Stavanger, 2019), hvor det legges vekt på at jubileet skal bidra til en

økt følelse av fellesskap blant innbyggerne i Stavanger kommune, bidra til å bygge en felles identitet, samt skape et nytt omdømme for byen som i dag er kjent som *oljehovedstaden*.

5.4.1. Medborgerskap

I forprosjekts-beskrivelsen til Stavanger kommunes jubileum skrives det at 900-års jubileet vil være en mulighet til å samle kommunen, skape tilhørighet og fellesskap blant innbyggerne, og at det ønskes at jubileet blir en begivenhet som alle innbyggere skal ta eierskap til.

Forprosjektet-beskrivelsen legger også vekt på at alle samfunnsgrupper skal med, men nevner ikke spesifikt migranter eller flyktninger. Det står også i dokumentet at noe av formålet med jubileet er å bygge en felles identitet, men henvender da til de nye kommunegrensene fremfor det etniske mangfoldet i kommunen (Stavanger kommune, 2019). Innen

medborgerskapsperspektivet legges det vekt på at borgere skal føle en tilhørighet til samfunnet, både objektivt og subjektivt. Medlemskapet i samfunnet dreier seg videre om dimensjoner som identitet, tilhørighet og deltakelse (Brochmann, 2003, s. 9). Om innbyggerne skal danne en felles identitet, og jobbe mot en følelse av fellesskap vil det dermed være avgjørende at alle samfunnsgrupper inkluderes i jubileet og i arbeidet i tiden i forkant av jubileet. Stavanger 2025-jubileet vil være en gylden mulighet for å skape et fellesskap blant innbyggerne, og danne en følelse av tilhørighet til egen by, så sant prosjektet legger til rette for inkludering blant alle innbyggere. For å inkludere alle samfunnsgrupper vil det være en fordel å jobbe interkommunalt i forkant. Instanser som jobber med enslige mindreårige bør kobles på prosjektet for at denne gruppen skal danne en tilhørighetsfølelse for prosjektet, og her vil det være naturlig å koble på EMbo og Ungbo. Tilhørighet, deltakelse og identitetsfølelse er også avgjørende for en vellykket integrering, så om prosjektet til Stavanger 2025-jubileet jobber mot inkludering av alle samfunnsgrupper vil dette jubileet være en god mulighet for å styrke integreringen i lokalbefolkningen.

5.4.2. Nytt omdømme

En stor del av formålet med 900-års jubileet til Stavanger er å bygge opp et nytt omdømme for byen. I dag er Stavanger kjent som *oljehovedstaden* og det er på tide med en utskiftning. Men å fornye omdømmet til Stavanger skjer ikke av seg selv, det må jobbes for, og det krever felles innsats med et felles mål. På grunnlag av dette spurte jeg mine informanter om deres tanker om hva de ønsker at Stavangers omdømme skal være, hva de ønsker at Stavanger skal

være kjent for i en internasjonal setting, og hva de ønsker at Stavanger skal bli husket for i fremtiden. Alle informantene er enig i at et nytt omdømme er på sin plass, det er nødvendig med noe mer dagsaktuelt og noe som reflekterer hva byens innbyggere står for i dag.

Oddvar forteller at han fortsatt ønsker at Stavanger skal være en energi-hovedstad, men at fokuset bør være på noe annet enn olje. Videre trekker han frem at Stavanger er hovedkvarteret til ICORN og har et mål om at vi kan bygge videre på dette. ICORN er, som beskrevet under kapittel 2, punkt 2.5.1, en selvstendig medlemsorganisasjon hvor byer er medlemmene. Byer som er medlemmer av ICORN kalles *cities of refuge*, og jobber for å tilby asyl til mennesker som behøver beskyttelse fra forfølgelse på grunnlag av deres ytringsfrihet. Oddvar mener det er viktig at vi bygger opp rundt slike initiativer, da det viser hva Stavanger står for.

Vi er jo en ytringsfri-forkjempende by, og huser hovedkvarteret til ICORN, som er for alle slags forskjellige kunstnere og forfattere som formidler regimekritikk eller annen kritikk de trenger beskyttelse for og har flyktet sine land. Og der tenker jeg vi må ta en større rolle, og jeg tenker det vil passe Stavanger veldig godt å være en åpen havn, særlig for dem som blir forfulgt på grunn av meningene sine, legning eller religion. For det tenker jeg er noe av det som er viktig for Stavanger som by.

Oddvar forteller også at det har blitt lagt frem en politisk sak i Stavanger kommune om å signere EUROCITIES initiativet 'Solidarity Cities', og det virker som det er stort potensiale for gjennomslag.

Bjørg forteller at hun gjerne kunne tenke seg et større fokus på at Stavanger er en veldig flerkulturell by, og mener at dette er noe som bør fremheves. Stavangers økonomi er jo knyttet opp til oljen, og oljen har skapt mange muligheter for byen, så hun ser ikke bort fra at oljen fortsatt kan ha noe fokus i byens omdømme, men at byen nå er så mye mer.

Jeg ser for meg å fremheve de gode kvalitetene som kommer med å være en flerkulturell by, en by som gjerne vil inkludere disse viktige gruppene som enslige mindreårige eller flyktninger generelt. Det hadde kanskje også åpnet opp for de ressursene som finnes i denne flerkulturelle befolkningen vår, og satt et større fokus på hvordan involvere alle i samfunnet. Da ville vi fått et mye mer involverende og inkluderende samfunn, for det er mange holdninger der ute som skremmer meg som ungdommene våre møter og som jeg selv hører. Og jeg opplever at hverdagsrasismen bare blir større og større, og så er det hvite mennesker som sier at det ikke er rasisme og det er ingenting som provoserer meg mer enn det. Men det er noe bærekraftig i å benytte de ressursene som finnes i mangfoldet.

Harald trekker også frem at Stavanger er en flerkulturell by, og han ønsker at dette skal stå sterkere i fokus i henhold til Stavangers nasjonale og internasjonale omdømme. Han sier også at «oljebyen» er veldig klar for en utskiftning, og behøver å fornyes til noe mer dagsaktuelt.

5.5. Er det behov for en beredskapsby for enslige mindreårige flyktninger?

Dagens landskap og enslige mindreåriges behov for asyl er i stadig endring, men likevel stabilt. Det er til enhver tid et stort antall enslige mindreårige ute i verden som har behov for beskyttelse. Det som endrer seg er hvor trykket er størst, og hvor de enslige mindreårige kommer fra og hva de flykter fra. Tidligere i oppgaven, i kapittel 2, under punkt 2.4.2 legges det frem et eksempel om Moria-leiren, og statusen i Hellas sine mange flyktningleirer. I skrivende stund har også USA trukket ut styrkene sine i Afghanistan og med maktovertakelsen av Taliban, har humanitære organisasjoner beregnet at flyktningssituasjonen i landet vil bli vesentlig forverret (Flyktninghjelpen, 2021). Dette viser hvordan det globale migrasjonslandskapet stadig endres. Tidligere har Norge ansett Afghanistan til å være trygt og dermed returnert enslige mindreårige over flere år. Dette har skjedd til tross for at FN og andre organisasjoner har frarådet retur og dokumentert svært farlige forhold over tid i landet (Amnesty International, 2020). NOAS (2020) kritiserer Norge for sin tafatte håndtering av barn som trenger asyl, og henviser til våre plikter i henhold til Flyktningkonvensjonen, Barnekonvensjonen og Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen. De legger også frem at Norge ikke har grunnlag for sine lave ankomsttall, og viser til Norges store kapasitet, både på landsbasis og i kommuner (NOAS, 2020). Så hvorfor vil da den tidligere regjeringen ta inn 50 flyktninger fra Moria-leiren? Dette diskuterte jeg også med mine informanter. Oddvar fortalte om Stavanger som en 'Solidarity City' og mulighetene for gjennomslag på dette. Videre nevner han at Hellas har påtatt seg et stort ansvar, og at dette burde fordeles mer på flere nasjoner. Oddvar trekker også frem det solidariske ansvaret slik: "Vi har et solidarisk ansvar, mener jeg. Så jeg håper jo vi kan få en sak på dette [solidarity city] ganske raskt, og at vi da kan få en fordeling på det som behøves for å lette på situasjonen".

Björg legger også frem det konstante behovet enslige mindreårige har for asyl på verdensbasis, og trekker frem en artikkel fra Røde Kors som hun hadde lest. Der skrev Røde

Kors at det til enhver tid befant seg 100 000 enslige mindreårige som levde under jorden på Europeisk grunn. “og det er ikke de som lever i leirene “, forteller Bjørg. Videre nevner Bjørg ‘The Game’, som er hva flere enslige mindreårige flyktninger kaller flukten til Europa, og spesifikke land. Nettavisen The Daily Beast har skrevet om dette i en artikkel under navnet «Children Stake Their Lives to Play The Game in Europe» (Tidy, 2017). The Game handler om hvordan man kommer seg til ønsket destinasjon. Kommer man seg dit har man vunnet spillet, og om man blir tatt av politiet er spillet over. I avisartikkelen har journalisten Tidey intervjuet en 17 år gammel gutt fra Afghanistan som forteller om hvordan dette fungerer:

“Du har tog-spillet hvor folk gjemmer seg i containere, du har skog-spillet hvor man sniker seg mellom trær, så har du lastebil-spillet hvor man venter til lastebilsjåfører nær grensen har sovnet eller drikker seg bevisstløse på alkohol i vognen. Så åpner du kontaineren bakerst i lastebilen og sniker deg inn. Det finnes til og med et fly-spill hvor man bruker falske pass, men det er også det dyreste. [...] Når politiet tar deg er spillet over“ (Min oversettelse) (Tidey, 2017).

Artikkelen i The Daily Beast forklarer at spillet kan sammenlignes med stigespillet (‘snakes and ladders’), hvor migranter og flyktninger er brikkene, smuglere som man treffer på forskjellige tidspunkt er tilretteleggerne som også kan utnytte og være farlige. Politiet og militæret er skurkene og om en spiller blir tatt returneres de til det siste landet på reisen (Tidey, 2017). Bjørg forklarer det slik:

De som sitter i disse her leirene og prøver å komme seg nordover, og så blir de sendt tilbake og mishandlet av grensepoliti eller militæret, og sendt tilbake, og slik går det på en måte helt til de klarer å komme seg til ett eller annet europeisk land der de har rettigheter. Så jeg tenker jo at politikken må endres.

Forskningen viser det samme som mine informanter forteller. De enslige mindreårige er der ute og har et stort behov for beskyttelse (NOAS, 2020 & Redd Barna, u.å.). Kari Nessa Nordtun, ordfører i Stavanger kommune uttalte til VG (2020) at Stavanger kommune hadde allerede dette året tatt imot 50 flyktninger, men at de har kapasitet til og ønske om å ta imot rundt 110 flyktninger. Nordtun sier også i artikkelen at hun mener det er alt for lite med 50 personer fra Moria totalt for Norge (Nave & Røsvik, 2020).

Videre i artikkelen forteller Nordtun at det er regjeringen som sitter på nøkkelen som kan gi kommunene anledning til å ta imot flere flyktninger (ibid). Jeg spurte Oddvar hva han tenker om at ordføreren i Stavanger kommune gikk ut og sa at 50 ikke var nok, og til det svarte han:

Det var jeg veldig glad for. Og jeg synes jo det er veldig viktig at Stavanger kommune, som mange andre kommuner, signaliserer at vi er beredt til å ta imot flere fordi jeg

synes at regjeringen hadde en altfor passiv holdning. Spesielt når det begynte å brenne (i Moria-leiren), så ville de jo prøve å effektivisere dette, men jeg synes ikke det står i tråd med det som vårt land har å by på, og det vi har kapasitet til.

Oddvar legger også til at han ikke synes Norge, som et så rikt land, kan peke på nærområdene og forvente at de skal ta imot så mange som de gjør i dag. Han fremhever at Jordan er et land på størrelse med Rogaland, og har likevel tatt imot mange tusen flere flyktninger enn Norge har, og legger til at Norge også har et stort ansvar.

Det kan dermed se ut til at villigheten til å ta imot et større antall flyktninger, her spesifikt enslige mindreårige, stanser på nasjonalt nivå. Selv om behovet er stort, og selv om Stavanger kommune selv ønsker å ta imot flere flyktninger setter den nasjonale politikken begrensninger for kommunene.

5.5.1. En beredskapsby i Norge?

Den rettferdighetsbaserte motivasjonen for å tilby asyl, presentert av Lenard og Madokoro (2021) legger til grunn den urettferdige migrasjon- og flyktningpolitikken som grunnlag for individers og lokalsamfunnets ønske om å tilby asyl eller opprette en beredskapsby. Samtidig vektlegges at et land som er involvert i å skape uro eller konflikt i et land også burde tilby asyl til menneskene som berøres av dette. Som nevnt under punkt 2.4.1 er forholdene i Moria-leiren og de andre flyktningeleirene i Hellas forferdelige. EU har gått inn i en avtale med Tyrkia som krever stengte grenser til resten av Europa, og denne avtalen er opprettet med norske EØS-midler, samt at Norge bidrar økonomisk til EU-Tyrkia avtalen med grensevokting og asylsaksbehandling (NOAS, 2020). Avtalen krever også at alle flyktninger som klarer å krysse grensen til Hellas skal returneres tilbake til Tyrkia. Tall fra 2020 viser at det oppholdt seg omkring 1 800 barn i leirene, som lever i forferdelige forhold, uten tilgang på skole, og mangelfull tilgang på mat og helsehjelp (NOAS, 2020). De samme flyktningeleirene ligger også innenfor Norges Schengen-yttergrense, noe som ifølge NOAS (2020) gjør Norge medansvarlig for barnas situasjon. Om man da ser dette gjennom rettferdighetsperspektivet sine øyne er Norge pliktet til å tilby asyl til de utsatte menneskene som er tvungne til å leve under disse forholdene. Norge har også signert Barnevernkonvensjonen, Flyktningkonvensjonen, og den Europeiske Menneskerettighetskonvensjonen som krever at man bevarer flyktningbarns grunnleggende rettigheter. Om barna har begrenset tilgang til utdanning, helsehjelp og mat er ikke de grunnleggende rettighetene til barna ivaretatt (ibid).

Man kan også se på den nye situasjonen i Afghanistan hvor Taliban har overtatt kontroll over landet. Norge, som en del av NATO har vært til stede i Afghanistan i over 20 år, men skulle fase ut sin tilstedeværelse i løpet av 2021 (FN, 2021). Norge har ikke sendt soldater til de mest krigsfylte områdene i Afghanistan, men har bidratt med soldater for opptrening av afghanske politistyrker og penger til å gjenoppbygge Afghanistan. Norge skulle opprettholde den humanitære bistanden selv etter at NATO skulle trekke ut styrker, men trekker seg ut militært. Tidligere statsminister Erna Solberg har også innrømmet at viktige mål for bistanden i Afghanistan ikke har blitt oppnådd (FN, 2021). I lys av et rettferdighetsbasert prinsipp vil Norge, på grunnlag av sin involvering i Afghanistan-konflikten, ha et ekstra ansvar til å ta imot flyktninger som berøres av konflikten. Samtidig har det vært en økende tendens over hele Europa, spesielt etter flyktningekrisen i 2015, til å stramme inn migrasjonspolitikken og utøve en strengere grensekontroll, dette gjelder også Norge.

Et annet argument for at Norge bør ta imot et ekstra antall afghanske enslige mindreårige er at Norge har i mange år sendt enslige mindreårige som har fått avslag på oppholdstillatelsen i retur til Afghanistan, til tross for sterk kritikk. Norske myndigheter hevder at de tvangsreturnerer barna til trygge provinser, deriblant Kabul, som viser seg å være provinsen hvor flest sivile blir drept og skadet. FN og andre aktører har i lang tid frarådet sterkt å returnere asylsøkere til Afghanistan (Amnesty International, 2020). Mange av de enslige mindreårige som fikk avslag i Norge og ble tvangsreturnert til Afghanistan lever nå under Talibans regime. Dette vil, ifølge det rettferdighetsbaserte prinsippet, pålegge Norge et særlig ansvar å tilby afghanske enslige mindreårige asyl i dag.

5.5.2. Stavanger som beredskapsby

Stavanger huser hovedkvarteret til ICORN, og er i dag en beredskapsby for forfulgte skribenter og kunstnere. Dette har skapt et navn for Stavanger som en by som er villig til å beskytte mennesker som trenger det. Det har også ledet til at Stavanger har et internasjonalt nettverk med andre ICORN byer, og mulighet til å dele erfaringer og kunnskap. Informanten Oddvar kunne fortelle i sitt intervju at det har blitt fattet en politisk sak om Stavanger skal knytte seg opp til 'Solidarity Cities' sitt engasjement, noe som viser et stort ønske blant både politikere og innbyggere for øvrig i Stavanger om å hjelpe flyktningbarn og flyktninger generelt. Bystyret i Stavanger var også blant byene som fattet vedtak om å ta imot mindreårige flyktninger som bor i flyktningeleirene i Hellas, og har offentlig støttet oppropet 'Evakuer barna fra Moria' med denne uttalelsen:

Kommunestyret støtter oppropet «Evakuer barna fra Moria». Stavanger kommune har kompetanse og kapasitet til å bosette flere flyktninger enn hva regjeringen har lagt opp til, også når det gjelder enslige mindreårige, og ber regjeringen svare positivt på henvendelsen fra Hellas om å ta imot enslige mindreårige fra flyktingleirene. (Spence & Aske, 2020).

Ordfører i Stavanger, Kari Nessa Nordtun legger til: “Under flyktingkrisen i 2015 bosatte Stavanger 107 enslige mindreårige. Vi er gode til å integrere i Stavanger, vi ønsker å delta i dugnaden FN inviterer til, og vi har kapasitet til det“ (Spence & Ask, 2020). Uttalelsen og vedtaket er et klart signal om at Stavanger ønsker å ta imot flere flyktingbarn fra Moria-leiren enn hva regjeringen anmodet.

En av aspektene ved en beredskapsby er at byen aktivt jobber for å endre den nasjonale asylpolitikken, stå opp for det de mener er moralsk riktig og legge press på sin regjering. Dette har Stavanger gjort, sammen med andre ordførere og byrådsledere, hvor de kom i dialog med regjeringen som resulterte i et kompromiss mellom ordførere og regjeringen.

Kompromisset førte til å øke antall kvoteflyktninger til Norge og regjeringen skal, sammen med FN undersøke hvordan dette kan inkludere barn fra Moria-leiren og andre flyktingleirer i Hellas. Kari Nessa Nordtun fortalte at partiledelsens holdninger “ikke var forenlig med kommunestyrevedtaket som jeg som ordfører fronter“, og at hun synes det var positivt at partiledelsen lyttet til hva som skjer i kommunene og på grasrotnivå når de fattet et nytt kompromiss og antall kvoteflyktninger ble dermed øket fra 3000 til 3500 (Spence & Aske, 2020).

Informanten Bjørg kunne også fortelle at en av de mest positive kvalitetene til Stavanger når det angår enslige mindreårige er viljen i kommunen. Viljen til å stadig forbedre seg, utvikle seg og bygge opp ny kompetanse på området. Selv har hun fått gjennomslag på flere prosjekter på vegne av enslige mindreårige, og forteller at hun opplever en enorm vilje fra kommunen til å lansere disse prosjektene. Hun starter i år, 2021, opp et prosjekt som omhandler seksuell helse, med fokus på kropp, flørting og seksuell helse generelt. Her skal instanser samarbeide på tvers, og internt i kommunen. De som deltar på prosjektet utenom de enslige mindreårige er EMbo Stavanger, politiet, Johannes Læringscenter, Ungbo, barnevernet, helsestasjonen for ungdom og en sexolog. Bjørg ser at det å være en storkommune bringer med seg mange ressurser som kommunen er flinke til å ta i bruk. Stavanger kommune kommer også godt ut på landsbasis i forhold til arbeidstilknytning hos enslige mindreårige, som presentert i kapittel 4, under punkt 4.2.3 Videre er det et stort

spekter blant frivillige organisasjoner i Stavanger som etterstreber inkludering av enslige mindreårige, og har et sterkt ønske om å bidra til inkludering og integrering av flyktninggruppen. Stavanger har også i 2021 opprettet et dialogforum som skal videreutvikle Stavanger som mangfoldsby (Olsen, 2021). Medlemmene i forumet er privatpersoner med internasjonal bakgrunn med opprinnelse utenfor Norden, som innehar et stort engasjement for byen og er bosatt i Stavanger (Olsen, 2020). Formålet med forumet vil være å se på nye måter for involvering og medvirkning som skal sikre innvandringsbefolkningen i Stavanger mer innflytelse på mål, strategier, planer og tiltak som omhandler dem som målgruppe. En spesifikk oppgave for forumet skal være knyttet til å “arbeide med en ny strategi for likestilling og mangfold, innenfor området etnisitet, som er i oppstartsfasen“ (Olsen, 2021). Forumet skal komme med forslag som videre blir lagt frem for kommunestyret for politisk behandling. Videre når mål og strategier har blitt vedtatt blir ansvaret for å utforme tiltak overført til kommunedelsutvalget, da de kjenner sine innbyggere og kan utforme tiltak sammen med innbyggerne (ibid).

I dette kapittelet har jeg drøftet funn fra de kvalitative forskningsintervjuene opp mot relevant forskning og innsamlet materialet i oppgaven, med formål om å besvare oppgavens problemstilling og underordnede spørsmål. Videre vil jeg presentere min konklusjon før jeg i neste kapittel legger frem mine avsluttende refleksjoner og forslag til videre drift.

6. Konklusjon

Det empiriske datamaterialet har belyst hvordan informantene opplever Stavanger som en mottaks- og bosettingsby for enslige mindreårige flyktninger. Studien viser tre individers synspunkt, opplevelser og erfaringer, og er derfor ikke representative for de mange menneskene som arbeider med denne flyktninggruppen. Likevel er funnene relevante, og belyser hvordan tre mennesker som arbeider med denne gruppen på forskjellige måter erfarer Stavanger som en mottaks- og bosettingsby for enslige mindreårige flyktninger. Dette har bidratt til nødvendig informasjon for å besvare oppgavens problemstilling: *Kan Stavanger fungere som en beredskapsby for enslige mindreårige flyktninger?*. I lys av Stavangers 900-års jubileum, hvor det ytres et ønske om et nytt omdømme for byen som i dag er kjent som oljehovedstaden, har det vært interessant å høre hva informantene ønsker at Stavangers nye omdømme skal være, og hva de ønsker at byen skal være kjent for både nasjonalt og internasjonalt. Videre i kapittelet vil jeg først legge frem de underordnede spørsmålene og forsøker å besvare dem ved å bruke noen av funnene presentert i forrige kapittel. Deretter skal jeg forsøke å besvare hovedproblemstillingen.

6.1. Hvilke fordeler besitter Stavanger i lys av bosetting og mottak av enslige mindreårige flyktninger?

Stavanger ser ut til å klare seg godt i forhold til integrering av de enslige mindreårige på arbeidsmarkedet. Arbeid er en av de fire innsatsområdene til den forrige regjeringens integreringsstrategi for 2019-2022, hvor de også formidler arbeidslivet som en viktig arena for integrering og inkludering i samfunnet. Velferdssamfunnet er avhengig av høy arbeidstilknytning blant borgere, men det er også viktig for mennesker å delta i arbeidslivet fordi det bidrar til selvstendighet, selvrealisering, motvirker fattigdom, stimulerer til utvikling av nettverk, og skaper en økt tilhørighet til samfunnet. Rapporten til SSB fra 2012 under navnet *Enslige mindreårige flyktninger i arbeid og utdanning* presenterer funn av høy arbeids- og utdanningstilknytning i Stavanger år etter år. Stavanger er en by med høy arbeidstilknytning, samtidig som EMbo jobber aktivt for å få sine enslige mindreårige klar for arbeidslivet. Dette bekreftes i Årsrapporten til EMbo for 2020, og videre av informanter som

har deltatt i denne studien. Informantene trekker frem forskjellige faktorer de mener bidrar til den høye arbeidstilknytningen. En informant mener lavterskeltilbudet Basen til EMbo Stavanger bidrar til dette med å være en arena hvor de enslige mindreårige kan komme for å få hjelp og veiledning av voksne, samt utvide nettverket sitt med andre enslige mindreårige. En annen informant peker på EMbo sitt fokus på arbeidspraksis og den tette oppfølging de enslige mindreårige får på EMbo sine institusjoner som viktige faktorer for høy arbeidstilknytning.

Hverdagsintegrering er også en av den forrige regjeringens innsatsområder, og forklarer at hverdagsintegrering handler om å skape tilhørighet, nettverk og deltakelse i samfunnet. To av informantene forteller at det er svært mange frivillige organisasjoner i Stavanger som jobber aktivt for å bidra til inkludering og integrering av de enslige mindreårige, noe de opplever som en styrke for byen. De forteller også at det er flere fritidstilbud som for eksempel fotballklubber, som strekker seg langt for å inkludere de enslige mindreårige. Basen til EMbo Stavanger blir også presentert som en god arena for hverdagsintegrering av informantene. Her holdes det kurs i regi av Basen, eller frivillige organisasjoner, det tilbys uformell språktrening, arbeidspraksisprosjekter, leksehjelp m.m.

En annen positiv faktor for Stavanger er det faktumet at byen virkelig ønsker å ta imot enslige mindreårige, og ordføreren av Stavanger, Kari Nessa Nordtun, er stolt av byens kompetanse på integreringsarbeid og generell håndtering av de enslige mindreårige. Hun har gått ut i media vedrørende ønsket byen har om å ta imot flere enslige mindreårige, og forteller at mottakskapasiteten er høyere enn antallet regjeringen har anmodet Stavanger å ta imot. Videre har ordføreren ytret at Stavanger har signert oppropet 'Evakuer barna fra Moria nå!' Samtidig er det en sannsynlighet for at Stavanger signerer initiativet til 'Solidarity Cities', ifølge informanten Oddvar.

Bjørg trekker også frem hvor positive Stavanger kommune er til å videreutvikle kompetansen sin på enslige mindreårige, og stiller seg stadig positive og hjelpeløse med å lansere prosjekter angående flyktninggruppen.

6.2. Hvilke utfordringer møter Stavanger i forhold til mottak og bosetting av enslige mindreårige flyktninger?

Et av de fire grunnpilarene i den forrige regjeringens integreringsstrategi for 2019-2022 er utdanning og kvalifisering. Målet her er sikre migranter og flyktninger god utdanning på alle nivåer, fordi norskferdigheter, utdanning og kunnskap er nøkkelredskapene for at enkeltindivider skal kunne skape det livet de selv ønsker. Det segregerte utdanningssystemet i Stavanger blir trukket frem som et område Stavanger bør forbedre. De enslige mindreårige i Stavanger går enten på Johannes Læringscenter, en skole kun for migranter og for alle aldersgrupper, eller så går de i innføringsklasser på en ordinær videregående skole. Det kommunale skoletilbudet blir også trukket frem som den største utfordringen for integrering av enslige mindreårige i EMbo Stavangers årsrapport for 2020 (Stavanger kommune, 2020, s. 22). Informanten Bjørg forteller at skolemodellen trenger å oppdateres, og sier det bør vurderes en modell som møter de enslige mindreårige der de er kunnskapsmessig, samtidig som det åpner for mulighet til integrering med jevnaldrende ungdommer på ordinære skoler.

Informantene Bjørg og Harald, som arbeider direkte med de enslige mindreårige trekker som sagt frem frivilligheten som en svært positiv faktor i Stavanger, men de forteller begge at de opplever utfordringer fra de enslige mindreåriges side. De ser at de ikke får dem inn i fritidsaktiviteter på det nivået de ønsker, og anser dette som en av faktorene de selv må jobbe mer aktivt for å løse.

Den fragmenterte organiseringen av enslige mindreårige i Stavanger blir trukket frem som både positiv og negativ. At organiseringen er fragmentert gir kommunen flere bein å stå på, og tillater utveksling av kunnskap og kompetanse. Likevel fører det også med seg utfordringer i forhold til direkte arbeid med enslige mindreårige. De forskjellige instansene som er involvert arbeider ut fra ulike modeller, og dette kan gjøre det krevende å samordne seg og noen ganger blir det vanskelig å komme til enighet. Samtidig fører det til brudd i omsorgsrelasjoner når de enslige mindreårige trer ut fra EMbo-systemet og over i ettervern hos Ungbo.

Den største utfordringen Stavanger møter i forhold til mottak og bosetting av enslige mindreårige er, ifølge alle informantene de svingene ankomsttallene. Svingninger i ankomsttall har ført til oppbygging og nedbygging av hele tjenesten og dette påvirker både mottak, bofellesskap, institusjoner og ansatte. Ikke minst skaper det usikkerhet både for de

ansatte og for de enslige mindreårige. Samtidig forsvinner den opparbeidede kunnskapen ut av tjenesten, og den breie tiltaksvifta til blant annet EMbo Stavanger sakte men sikkert utraderes.

6.3. Hvilket omdømme er ønskelig for Stavanger, i lys av Stavanger 2025-prosjektet?

Stavanger by, og Stavanger bispedømme fyller 900 år i 2025, og i den anledning har kommunen laget et forprosjekt. Her beskrives det at noe av formålet for jubileet vil være å bidra til å bygge Stavanger sitt omdømme, nasjonalt og internasjonalt, fra status som oljebyen til noe nytt. Det skal bidra til å rette oppmerksomhet mot byen, bygge opp fellesskapet, tilhørighet og tillit innenfor de nye kommunegrensene. Alle informantene forteller at de er enige i at Stavangers omdømme trenger å fornyes, og alle trekker frem et ønske om et økt fokus på flerkulturalitet. Informanten Oddvar trekker frem at han ønsker at Stavangers nye omdømme skal bygges på at Stavanger er en stor del av ICORN. Han ønsker at byen skal være kjent som den ytringsfri-forkjempende byen den allerede er. Oddvar forteller at han ønsker at dette skal få større plass i diskursen om Stavanger, og at Stavanger skal ta en enda større rolle som en åpen havn for mennesker som trenger beskyttelse. Her trekker han spesielt frem de som er forfulgt på grunn av sine meninger, legning eller religiøs tilhørighet, og forteller at han opplever dette som en sentral verdi for Stavanger som by. Han forteller også at han fortsatt ønsker at Stavanger skal være en energihovedstad, men at fokuset bør flyttes bort fra olje.

Informanten Bjørg forteller at oljen er sentralt knyttet opp til Stavanger, og ser ikke bort ifra at den fortsatt kan ha en plass i Stavangers fremtidige ettermæle, men at byen er så mye mer enn bare olje. Hennes ønske er et større fokus på de gode kvalitetene som kommer med å være en flerkulturell by og en by som virkelig vil inkludere enslige mindreårige og øvrige flyktninger i samfunnet. Bjørg forteller videre at et større og positivt fokus på flerkulturaliteten i Stavanger ville hatt positive bidrag i form av et mer involvert og inkluderende samfunn, og tenker at det kunne bidratt positivt til bekjempelse av den økende hverdagsrasismen. Informanten Harald forteller også at han ønsker at Stavanger skal få frem

mangfold og flerkulturalitet i sitt fremtidige omdømme, og mener at «oljebyen» er veldig klar for fornying.

6.4. Kan Stavanger fungere som en beredskapsby for enslige mindreårige flyktninger?

Tidligere i oppgaven har det blitt presentert funn av et stort, og vedvarende behov for beskyttelse og asyl til enslige mindreårige. Migrasjonslandskapet er i stadig endring, men enslige mindreårige er den mest utsatte og sårbare flyktninggruppen og historien tilsier at det vil være et stort behov for mottak av enslige mindreårige i nær og fjern fremtid. Norge er et land som står sterkt for menneskerettigheter, og anerkjennes internasjonalt som en nasjon som kjemper for fred og frihet. Likevel har Norge tvangsreturnert enslige mindreårige, så snart de fyller 18 år, tilbake til Afghanistan. Norge har mottatt sterk kritikk for denne praksisen, og FN og andre aktører har lenge sterkt frarådet å returnere flyktninger til Afghanistan (Amnesty International, 2020). Ifølge de teoretiske perspektivene presentert av Lenard og Madokoro (2021), legger rettferdighetsprinsippet grunnlag for at Norge bør tilby asyl til enslige mindreårige som ankommer Norge fra Afghanistan, men også fra flyktingleirene som er lokalisert i Lesbos, Hellas. Flyktingleirene ligger innenfor Norges Schengen-yttergrense i sør, Moria-leiren er delvis bygget på norske EØS-midler, samtidig som Norge bidrar økonomisk til EU-Tyrkia-avtalen. Dette gjør, ifølge NOAS (2020) Norge medansvarlig for barna i leiren. Dette støttes også av rettferdighetsprinsippet presentert av Lenard og Madokoro (2021). Norge er også et svært rikt land, med lav befolkningstetthet, som kan brukes som argument for å øke beredskapen for mottak av flyktninger og asylsøkere.

For å være en beredskapsby kreves det et ønske om å ta imot et større antall enslige mindreårige, noe Stavanger har. Dette er ytret av Stavangers ordfører i diskursen om Moria-leiren, hvor det kom frem at byen ønsket å ta imot et større antall enslige mindreårige enn anmodet fra regjeringen (Nave & Røsvik, 2020). Samtidig viser forskningen at Stavanger gjør det forholdsvis bra med integrering av enslige mindreårige, og dette støttes også av Stavangers ordfører i hennes ytring i media (Spencer & Aske, 2020). Informantene som et intervjuet i dette studie ytrer også et stort ønske om å ta imot langt flere enslige mindreårige enn det som en anmodet per i dag.

Den åpenbare utfordringen ved en eventuell etablering av Stavanger som en beredskapsby vil være det formelle. Viljen er der hos befolkningen, men det vil kreve store økonomiske utgifter på kommunalt nivå om byen skal tilby asyl til enslige mindreårige som ikke allerede er godkjent av regjeringen. Om Stavanger skal bli en beredskapsby i den formen som er presentert av Blake (2021), vil det bety at Stavanger ikke skal kunne etterkomme kravene til regjeringen om tvangsreturnering av enslige mindreårige som har fått endelig avslag på asylsøknaden. Det er vanskelig å se at en slik ordning er politisk overkommelig, eller ønskelig av byen i sin helhet. Samtidig har studien avdekket at Stavanger kan bli en beredskapsby for enslige mindreårige, men da muligens med en alternativ organisering og forståelse av dette begrepet. I kapittel 7 legger jeg videre frem forslag til hvordan dette kan se ut.

6.5. Avslutning og forslag til videre forskning

Spørsmålene som er tatt opp i oppgaven er viktig i lys av Stavanger 2025-jubileet. Det kommer ikke tydelig frem i forprosjektet til jubileet om hvem som initieres til deltakelse, og det nevnes ikke migranter eller flyktninger. Stavanger har i 2021 satt i gang initiativet «Mangfoldsbyen», som forklares i kapittel 2, punkt 2.6 og avslutningsvis i kapittel 5, under punkt 5.5.2. Dette viser Stavangers store engasjement rundt det flerkulturelle samfunnet, og det er mye positivt som skjer i byen. Men, det burde være et mer samlet holistisk bilde, noe som gir en mer helhetlig visjon for Stavanger.

6.5.1. Forslag til videre forskning

Det er lite tidligere forskning på området angående beredskapsbyer og fristedebyer i Norge, og ellers i Europa. Feltet er både interessant og aktuelt i dagens migrasjonslandskap, og det er behov for videre forskning. Gjennom studien har jeg vært nødt til å bruke mye internasjonal forskning, spesielt om beredskapsbyer, da gjerne mye fra USA. Ikke all forskningen er overførbar på grunnlag av ulikt politisk styresett, noe som har medført noen utfordringer.

Angående mottaks- og bosetningskommuner ville det trolig også vært gunstig med et større forskningsprosjekt som undersøkte de enslige mindreårige og andre flyktninggruppers opplevelse av byen de er bosatt i. Studiene kunne dermed sammenlignet opplevelser, og sett på byenes organisering, og integreringsstrategi for videre utvikling.

Det ville også vært interessant å sett mer forskning på ulike oppsett for skoleformer i lys av integrering og flerkulturelle samfunn. Det fremkommer i studien at det er på tide med en ny skolereform som setter flerkulturalitet mer i senter.

7. Avsluttende refleksjoner

Under arbeidet med dette forskningsprosjektet har jeg dannet meg noen tanker og refleksjoner som jeg videre ønsker å legge frem. Dette blir som et supplement for studien, og er rettet mot det kommunale apparatet for å gjøre seg noen tanker om hvordan Stavanger kan fungere som en beredskapsby for enslige mindreårige flyktninger. Flyktningkrisen i 2015 kan se ut til å være en lakmustest, og jeg ønsker å legge frem noen tanker rundt hva vi kan gjøre nå som vi snart står ovenfor en ny flyktningstrøm fra Afghanistan og andre steder. Jeg har valgt et tema som interesserer meg og dette har ført til gode samtaler med informantene hvor vi diskuterte dette temaet ut over mine forskningsspørsmål. Jeg har selv jobbet på asylmottak for enslige mindreårige, hvor jeg fikk lytte til deres historier, deres sorg og deres frustrasjon over egen livssituasjon. Et av barna som bodde her hadde fått tre avslag på asylsøknaden sin, før det endelige avslaget kom. Han var et av de såkalte «oktoberbarna»¹⁰, og han fryktet retur til Afghanistan. Dette var tilbake i 2018, før Taliban tok over makten i 2021. Han hadde skrevet et brev til tidligere statsminister, Erna Solberg. Her spurte han henne om hun hadde sendt sine egne barn på ferie til Afghanistan, og konkluderte med at dette ville hun aldri gjort. Han satte deretter spørsmål til hvordan hun da, med god samvittighet kan sende andres barn dit. Dette brevet ga grobunn for forskningsspørsmålet til denne studien.

7.1 Den politiske viljen for mottak av enslige mindreårige

Hvorfor tar ikke Norge inn flere enslige mindreårige? Dette diskuterte Bjørg og meg, og vi kom frem til at det trolig er en kombinasjon av manglende politisk vilje, og at en tviholder på ankerbarn-teorien. Ankerbarn-teorien går ut på tanken om at en familie sender sitt barn ut for å søke asyl i et land, for så å søke om familiegjenforening. Denne teorien har blitt motbevist flere ganger. Pettersen (2007) viser til at blant enslige mindreårige som ble bosatt i Norge i perioden 1996-2005 er det 4 prosent som har fått foreldrene sine til Norge (2007, s. 4).

Hvilket vil si at 96 prosent ikke har søkt om, eller ikke fått godkjent familiegjenforening. Så,

---

¹⁰ «Oktoberbarna» er afghanske asylsøkere som ankom Norge som enslige mindreårige asylsøkere i høsten 2015. Det ankom et stort antall EMA fra Afghanistan uten fødselsdato denne høsten, flere fikk satt fødselsdato da i oktober, og ble returnert til hjemlandet ved den estimerte 18-års dagen.

om ankerbarn-teorien har blitt motbevist, kan det konkluderes med at begrunnelsen for lave ankomsttall kan skyldes mangelfull politisk vilje.

Flyktninghjelpen frykter at dagens situasjon i Afghanistan kan føre til en av historiens verste flyktningkriser, og spår at millioner av Afghanere vil legge ut på flukt om Talibans offensive politikk fortsetter. Minst 30 000 afghanere flykter allerede hver uke, til tross for at nabolandene har tydeliggjort at de ikke vil ta imot flyktningene (Bogen, 2021).

Flyktninghjelpens landssjef i Afghanistan, Astrid Sletten, forteller i et intervju til TV2 at hun enda ikke har møtt en eneste afghaner som ikke vil ut av landet. Alle vil flykte fra Talibans regime (ibid). Tyrkias president, Erdogan, spår også en ny flyktningstrøm fra Afghanistan i nær fremtid, og den tyrkiske og den greske presidenten er i høyt beredskap for å ikke nok en gang bli Europas inngangsport. En grensemur på 40 kilometer, utstyrt med høyelektronisk, automatisert elektronisk overvåkningssystem skal sikre de to landene fra uvelkomne flyktninger. Dette skal gjøre grensene ukrenkelige, forteller Chrisochoidis, sikkerhetsminister i Hellas (Kjendlie, 2021).

Tidligere statsminister Erna Solberg har flere ganger ytret seg om lave fødetall i Norge, og bekymrer seg for opprettholdelsen av den norske velferdsmodellen (NRK, 2019). Likevel ønsker ikke den tidligere norske regjeringen å hjelpe de barna som ikke er født i Norge, med sin strenge asylpolitikk. Det er et stort antall barn på flukt i verden i dag, og de bor i krigsrammede områder i Afghanistan, i horrible forhold i flyktningeleirene i Lesbos, fraktes med skip og gummibåter over Middelhavet, hvor båtene skytes på med gummikuler av grensevakter sponset av EU. Nærmere 80 millioner mennesker er på flukt i verden i dag, halvparten av disse er barn (UNHCR i Rostadmo, 2020). Det forplikter å være blant verdens rikeste land, og når mange millioner barn er på flukt i verden, så stiller jeg spørsmål til den norske regjeringens oppfordring til å føde flere barn, når det allerede er så mange barn som lever i uverdige forhold som trenger vår hjelp. Hva med å heller investere i bedre integreringsløsninger, og se på hva vi, som et av verdens rikeste land, og et land som ifølge Erna Solberg har et stort behov for flere barn, kan gjøre for å bidra?

7.2 Faste ankomsttall

Utgangspunktet for studiet var å utforske mulighetene for Stavanger som en beredskapsby for enslige mindreårige. Den største utfordringen for Stavanger i dag, i forhold til mottak av enslige mindreårige, er som fremlagt i drøftingskapittelet, varierende ankomsttall. Dette området krever forbedring for optimal drift. Skal Stavanger tenke 10-20-50 år frem i tid, fremfor 1-5 år frem, så vil det beste for driften ved enslige mindreårige være å ha et stabilt ankomsttall over lang tid. Stavanger har svært mange positive aspekter ved seg i forhold til enslige mindreårige, som tidligere vist. Byen har lang erfaring, bred kompetanse, stor driv i frivilligheten, vellykket integrering på flere områder, og ikke minst et stort ønske om å motta flere enslige mindreårige enn de gjør i dag. Derfor foreslår jeg et fast, nok så høyt antall enslige mindreårige årlig, over de neste 20-40 årene. Optimalt antall vil ifølge de to informantene som arbeider direkte med enslige mindreårige ligge mellom 30-40 enslige mindreårige årlig, for å sikre god integrering og oppfølging. 30-40 enslige mindreårige kvoteflyktninger, som hentes direkte ut fra flyktningeleirer rundt om i verden. Det er kostbart for både kommuner og regjering å bygge opp tilbudet for asylsøkere og flyktninger, og de svingene ankomsttallene fører til nedlegging og oppbygging av hele tjenesten. Samtidig mister vi den gode opparbeidede kompetansen. Folk søker trygge, stabile jobber og en usikker drift fører til at gode folk velger bort jobber med flyktninger til fordel for jobber med sikre fremtidsutsikter.

7.3 En samlet organisering under EMbo Stavanger

Jeg vil foreslå at hele oppfølgingen av enslige mindreårige flyktninger legges under EMbo, for en mer stabil og trygg oppfølging for de enslige mindreårige. Bjørg fortalte om en ny bosettingsmodell som skal prøves ut i Norge. Bufdir skal teste ut noe de kaller omsorgshjem, hvor enslige mindreårige asylsøkere skal plasseres i private hjem. Dette skal først og fremst testes ut i Lillehammer, Tromsø, Bergen og Trondheim. Bjørg ytrer bekymringer for prosjektet og forteller at det ikke har blitt tatt høyde for politiattester, denne modellen skal være den eneste de bruker, hvilket betyr at de andre tilbudene legges ned i disse byene, samtidig som man planlegger at de enslige mindreårige skal bosettes i disse byene. Videre får

disse hjemmene en dobbeltrolle, om de enslige mindreårige får avslag på oppholdstillatelsen så skal de ivaretas hos omsorgshjemmet frem til tvangsretur. Hvordan skal omsorgshjemmet håndtere dette? Hvilken opplæring får de for å takle disse situasjonene som kan oppstå ved et evt. avslag? Det er heller ikke hentet ut noe erfaring fra kommuner som har arbeidet i årevis med enslige mindreårige før de lanserer prosjektet, ifølge Bjørg. Dette prosjektet virker dessverre lite gjennomtenkt forteller Bjørg, og det virker ikke til å ta særlig høyde for all den kompetansen som er lagt ned i både drift av asylmottak, eller bofellesskap og institusjoner.

Hadde hele bosettingsmodellen falt under EMbo vil, etter min mening, den beste løsningen være å ekspandere EMbo ut av bare Stavanger, og spre institusjoner og bofellesskap over flere kommuner. På denne måten legger man bedre føringer for integrering, og motvirker segregering i forhold til at de enslige mindreårige får en større spredning i bosetting.

Hovedansvaret skulle fortsatt vært under EMbo Stavanger, slik at man hadde ett felles hovedkontor som holdt kurs og samlinger. På denne måten sørger man for at alle avdelinger arbeider etter samme modeller, samtidig som man legger til rette for erfaring- og kunnskapsutveksling mellom avdelingene. Ettervern burde også ligge under EMbo for å sikre enslige mindreårige færre brudd i omsorgsrelasjoner. Bjørg fortalte at EMbo Stavanger hadde reist på studietur til Sverige, og der ligger hele driften under ett. En enslig mindreårig får en primærkontakt når de bosettes på institusjon eller i bofellesskap, på samme måte som i EMbo Stavanger. Forskjellen er at i Sverige følger primærkontakten den enslige mindreårige over i ettervernstiltak, slik at de får færre brudd i omsorgsrelasjoner i tillegg til at personen som kjenner den enslige mindreårige best får følge dem opp videre.

7.4 Nytenkning av skoletilbudet

Det er behov for en revurdering av skoletilbudet for enslige mindreårige, som skissert i kapittel 5, punkt 5.1.1. Det segregerte skoletilbudet som eksisterer i dag, er ikke samfunnsøkonomisk gunstig. Et forslag her kan være å få de enslige mindreårige inn i ordinære skoler, og helst inn i vanlige klasser. Bjørg fortalte at det kan være en mulighet å hente ressurser ut av Johannes Læringscenter og heller fordele det rundt på ordinære skoler. På denne måten kan mennesker med god kompetanse på flerkulturell læring bidra til god utdanning for enslige mindreårige på vanlige skoler.

7.5 Min konklusjon om Stavanger som en beredskapsby for enslige mindreårige flyktninger

Stavanger kan absolutt fungere godt som en beredskapsby for enslige mindreårige, i form av å være en av de ledende norske byene på mottak og bosetting av et stabilt antall enslige mindreårige flyktninger over lenger tid om byen får mulighet til det. Stavanger kan også være en beredskapsby for enslige mindreårige på den måten at de aktivt arbeider mot regjeringen for å endre asylpolitikken, som Stavangers ordfører allerede har gjort. For best mulig organisering og drift ville det vært hensiktsmessig for Stavanger å knytte seg opp mot internasjonale nettverk, som 'Barcelona, Refugee city'. Barcelona har gått ut mot sin regjering som følge av Barcelonas uenighet av Spanias politikk og retorikk om flyktninger, etter flyktningstrømmen i 2015. De har etablert en motstandsbevegelse for europeiske byer hvor de oppfordrer byer til å stå opp mot sin regjering og ytre sine ønsker om å bistå flyktninger, og har kjempet hardt for 'Solidarity cities' initiativet. Stavanger har allerede et godt fundament innen ICORN, og 'Barcelona, Refugee City' og 'Solidarity cities' nettverket kan videre bidra til mer kunnskapsutveksling innen temaet enslige mindreårige flyktninger. Det vil også være optimalt om regjeringen støtter etableringen av Stavanger som en beredskapsby, men Stavanger er likevel ikke avhengig av regjeringens støtte da studien har avdekket at det foreligger en god basis i Stavanger som peker mot at byen kunne fungert som en beredskapsby for enslige mindreårige flyktninger. Dette mener jeg vil være en viktig refleksjon som Stavanger 2025-jubileet kan trekke inn i sine visjoner innen arbeidet for et nytt omdømme for Stavanger. Omdømmet til Stavanger kunne da blitt som en beredskapsby for enslige mindreårige flyktninger.

8. Litteraturliste

Aalandslid, V. & Enes, W.,A. (2012). *Enslige mindreårige flyktninger i arbeid og utdanning*. (13/2012). https://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/rapp_201213/rapp_201213.pdf

Amnesty International (2019,11. desember.). *EU/Tyrkia-avtalen: En oppskrift på fortvilelse*. <https://amnesty.no/eutykia-avtalen-en-oppskrift-pa-fortvilelse>

Amnesty International (2020, 04. oktober). *Norge tvangsreturnerer asylsøkere tilbake til livsfarlige forhold i Afghanistan. Signer aksjonen og be norske myndigheter om å stanse returene*. [Norge: Stans returene til Afghanistan! | Amnesty International Norge](https://amnesty.no/norge-stans-returene-til-afghanistan)

Barcelona Ciutat Refugi (u.å.). *Action abroad*. <https://www.ciutatrefugi.barcelona/en/action-abroad>

Barne- og likestillingsdepartementet (2007). *Handlingsplan mot tvangsekteskap. Handlingsplan 2008-2011*. https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/bld/planer/2007/handlingsplan_mot_tvangsekteskap_2007.pdf

Barne-, likestillings-, og inkluderingsdepartementet (2010, 19. desember). *Barneverntjenestens ansvar for enslige mindreårige asylsøkere og andre mindreårige personer i mottak, omsorgssentre og kommuner*. (Rundskriv nr. Q-06/2010). https://www.regjeringen.no/contentassets/a576fb7eb4bf40f4b1972504553fb11c/rundskriv_q-06_2010.pdf

Berg, B., Svendsen, S. & Haraldsvik, M. (2019). *Enslige mindreårige i Stavanger. Tiltak, organisering og samarbeid*. NTNU Samfunnsforskning. <https://samforsk.brage.unit.no/samforsk-xmlui/bitstream/handle/11250/2629946/Enslige%2bmindre%25C3%25A5rige%2bi%2bStavanger%2bWEB.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Berg, S., L., Bjørnstad, R., Gran, B., & Kostøl, F. (2016). *Kostnader ved mangelfull utdanning av asylsøkere og flyktninger*. (36-2016). <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/kostnader-ved-mangelfull-utdanning-av-asylsokere-og-flyktninger/id2502092/>

Blake, M. (2021). Migration and Society. *Two Models of the Sanctuary City*. <https://doi.org/10.3167/arms.2021.040104>

Bogen, Ø. (2021,01.august). Kan bli en av historiens verste flyktningkriser. Millioner av afghanere vil legge på flukt hvis Taliban offensiv fortsetter, frykter Flyktninghjelpen. TV2. [_ Kan bli en av historiens verste flyktningkriser \(tv2.no\)](https://www.tv2.no/kan-bli-en-av-historiens-verste-flyktningkriser)

Brochmann, Grete (2003). *Rettigheter og tilhørighet – å være medborger i et flerkulturelt samfunn*. nr. 4/2003. Novus Forlag

Brottveit, G. (Red). (2018). *Vitenskapsteori og kvalitative forskningsmetoder: Om å arbeide forskningsrelatert*. (1 utg). Gyldendal Akademisk

Dalland, O. (2017). *Metode og oppgaveskriving* (6 utg.) Gyldendal Norsk Forlag.

- De forskningsetiske komiteene (04.12.2018). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi*. [Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi | Forskningsetikk](#)
- Del Busso, L. (2018). Å bli en etisk forsker. I Brottveit, G. (Red), *Vitenskapsteori og kvalitative forskningsmetoder: om å arbeide forskningsrelatert* (1 utg.) (s. 118-128). Gyldendal Akademisk.
- Douzinis, C. (2016,26.mars). *Cities of refuge*. <https://www.opendemocracy.net/en/can-europe-make-it/cities-of-refuge/>
- Døving, C., A. (2009). *Integrering Teori og Empiri*. Pax Forlag A/S
- Econ (2007). *Bo- og omsorgstiltak for enslige mindreårige i kommunene. Utgiftskartlegging og vurdering av kvalitet*. Rapport 2007/032. Econ. <https://evalueringsportalen.no/evaluering/bo-og-omsorgstiltak-for-enslige-mindreaarige-i-kommunene-utgiftskartlegging-og-vurdering-av-kvalitet/stream.pdf/@@inline>
- Eide, K. & Broch, T. (2010). *Enslige mindreårige flyktninger. Kunnskapsstatus og forskningsmessige utfordringer*. Regionsenter for barn og unges psykiske helse, region øst og sør. <https://www.gu.se/sites/default/files/2020-06/Enslige%20mindre%20%C3%A5rige%20flyktninger.%20Kunnskapsstatus%20og%20forskningmessige%20utfordringer.pdf>
- Eimhjellen, I. & Seggaard, S., B. (2010). *Etniske minoriteter og frivillige organisasjoner*. Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor. Rapport 2010:8. https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kud/samfunn_og_frivillighet/rapporter/etniske_minoriteter_og_frivillige_organisasjoner_2010_8.pdf
- EMbo Stavanger (2021). *Årsrapport 2020*. https://issuu.com/pr0c0ntra/docs/stavanger_kommune_1861_issuu_embo_aarsrapport_2020
- Eriksen, T., H. (2010). *Samfunn*. Universitetsforlaget
- Fauske kommune (2020,23.april). *Tilleggs innkalling for kommunestyret*. <https://www.fauske.kommune.no/getfile.php/4681087.1292.ztji7itqmpminb/K+23-04-20+-+Tilleggsinnkalling.pdf>
- Fladstad, T. & Holme, I., L. (2011). *Jenter som stråler. Jentegruppa – om å bygge relasjoner*. RVTS Sør. (2. opplag i 2015).
- Flyktinghjelpen (2021,13.oktober). *Opprop: 5.000 kvoteflyktninger og en ekstra milliard til nødhjelp!* [Opprop: 5.000 kvoteflyktninger og en ekstra milliard til nødhjelp! | Flyktinghjelpen](#)
- FN-Sambandet (2021,29.september). *Afghanistan*. <https://www.fn.no/Konflikter/Asia/afghanistan>
- Frivillighet Norge (u.å.a). *Knekk inkluderingskoden*. <https://www.frivillighetnorge.no/prosjekter/knekk-inkluderingskoden/>
- Frivillighet Norge (u.å.b). *Mangfoldsplakaten*. <https://inkluderingskoden.no/mangfoldsplakaten>
- Furseth, I. & Evrett, L., E. (2020). *Masteroppgaven* (3. utg). Universitetsforlaget.

Heimann, C., Muller, S., Schammann, H., & Sturmer, J., (2019). Social Inclusion. *Challenging the Nation-State from within: The Emergence of Transmunicipal Solidarity in the Course of the EU Refugee Controversy*. Volum 7, issue 2 (208-218).

[file:///C:/Users/las_5/Downloads/The%20European%20Refugee%20Controversy %20Civil%20Solidarity,%20Cultural%20Imaginarities%20and%20Political%20Change.pdf](file:///C:/Users/las_5/Downloads/The%20European%20Refugee%20Controversy%20Civil%20Solidarity,%20Cultural%20Imaginarities%20and%20Political%20Change.pdf)

Herr, K. & Anderson, G., L. (2015). *The Action Research Dissertation* (2 utg). Sage publications.

Høeg, E. (2021,01.september). Slik blir afghanere på flukt tatt imot. *Bistand Aktuelt*. [Slik blir afghanere på flukt tatt imot \(bistandsaktuelt.no\)](https://www.bistandaktuelt.no)

ICORN (u.å.). *About ICORN*. <https://www.icorn.org/about-icorn>

IMDi (2020,21.februar). *Innvandrerens deltakelse i sivilsamfunn*. <https://www.imdi.no/om-integrering-i-norge/kunnskapsoversikt/innvandreres-deltakelse-i-sivilsamfunn/>

IMDi (u.å.). Integrering i Stavanger kommune. *Tall og statistikk over integrering i kommunen*. <https://www.imdi.no/tall-og-statistikk/steder/K1103>

Johannessen, A., Tuft, P. A. & Christoffersen, L. (2016). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (5utg.). Abstrakt forlag.

Kirkeberg, m., I., & Lunde, H. (2019). *Tre av fire enslige mindreårige flyktninger I arbeid eller utdanning*. <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/tre-av-fire-enslige-mindrearige-flyktninger-i-arbeid-eller-utdanning>

Kjendlie, E. (2021.08.). Ny grensemur skal hindre afghansk flyktningstrøm til Europa. *NRK Urix*. [Ny grensemur skal hindre afghansk flyktningstrøm til Europa – NRK Urix – Utenriksnyheter og -dokumentarer](https://www.nrk.no/utenriksnyheter-og-dokumentarer/ny-grensemur-skal-hindre-afghansk-flyktningstrøm-til-europa)

Kunnskapsdepartementet (2018). Integrering gjennom kunnskap. *Regjeringens integreringsstrategi 2019-2022*. (10/2018 – opplag 30). <https://www.regjeringen.no/contentassets/b98e1d0bbe9248cb94e00d1e935f2137/regjeringens-integreringsstrategi-20192022.pdf>

Kvale, S., & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju* (3. utg). Gyldendal Akademisk

Lenard, P., T. & Madokoro, L. (2021). Migration and Society. *The Stakes of Sanctuary*. <https://doi.org/10.3167/arms.2021.040102>

Mascareñas, B., G. & Eitel, K. (2019). *Sanctuary Cities: A Global Perspective*. Barcelona center for international affairs. https://www.cidob.org/en/articulos/anuario_internacional_cidob/2019/sanctuary_cities_a_global_perspective

Nave, B., O., & Røsvik, E. (2020,10.september). Ordførere: Norge bør ta imot flere flyktninger. *VG Innenriks*. <https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/VqRbjr/ordfoerere-norge-boer-ta-imot-flere-flyktninger>

Nguyen, V. (2021). Migration and Society. *Representing Sanctuary*. <https://doi.org/10.3167/arms.2021.040106>

NOAS (2020.20.april). *Moria og andre greske hot spot-flyktningleirer = konsekvens av EU-Tyrkia –avtalen*. <https://www.noas.no/wp-content/uploads/2020/04/Moria-en-konsekvens-av-EU-Tyrkia-avtalen-Bakgrunnsnotat-relokalisering-av-barn-fra-greske-flyktningleirer-20.4.20.pdf>

NRK (01.01.19). Lag flere barn, ber statsministeren i sin nyttårstale. *NRK*. [Statsministeren bekymret over lave fødselstall – NRK Norge – Oversikt over nyheter fra ulike deler av landet](#)

Olsen, T., B. (2021,03.mai). Nytt forum skal videreutvikle Stavanger som mangfoldsby. *Stavanger kommune, nyheter*. [Nytt forum skal videreutvikle Stavanger som mangfoldsby | Stavanger kommune](#)

Olsen, T., B. (2020,14.oktober). *Vil du være med å videreutvikle Stavanger som mangfoldsby?* *Stavanger kommune, nyheter*. [Vil du være med å videreutvikle Stavanger som mangfoldsby? | Stavanger kommune](#)

Pettersen, S., V. (2007). *Enslige mindreårige asylsøkere og gjenforening med foreldre*. Seksjon for demografi og levekårsforskning. 2007/58 (s. 6). https://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/notat_200758/notat_200758.pdf

Redd Barna (u.å.). *Barna på flukt*. <https://www.reddbarna.no/vart-arbeid/barn-i-verden/barn-pa-flukt/>

Regjeringen (2017). *Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen*. <https://www.regjeringen.no/contentassets/53d21ea2bc3a4202b86b83cfe82da93e/overordnet-del---verdier-og-prinsipper-for-grunnoppleringen.pdf>

Repstad, P. (2007). *Mellom nærhet og distanse* (4. Utg.) Universitetsforlaget

Rostadmo, M. (2020,17.september). Halvparten av verdens flyktninger er barn. *Tidsskriftet. Den Norske Legeforening*. <https://tidsskriftet.no/2020/09/fra-redaktoren/norge-trenger-flere-barn>

Solberg, S., M. (2020,08.desember). SV krever engasjement fra justisministeren i Mustafa-saken. *Nettavisen. Nyheter*. <https://www.nettavisen.no/nyheter/sv-krever-engasjement-fra-justisministeren-i-mustafa-saken/s/12-95-3424058516>

Solidarity Cities (u.å.a). *About*. <https://solidaritycities.eu/about>

Solidarity City (2019,4.januar). *A Sanctuary City Movement is Beginning in Europe*. <https://solidarity-city.eu/de/2019/01/04/a-sanctuary-city-movement-is-beginning-in-europe/>

Solidarity Cities (u.å.b) *Home*. <https://solidaritycities.eu/>

Sosialistisk Venstreparti (2021,06.mars). *Evakuer barna fra Moria nå – 50 er ikke nok!* <https://forrige.sv.no/oslo/wp-content/uploads/sites/2/2021/03/Evakuer-barna-fra-Moria-n%c3%a5-50-er-ikke-nok.pdf>

Spence, T., Ask, O., A. (2020, 25, april). Gryende ordføreropprør om Moria-flyktningene tvang Ap-ledelsen til nytt vedtak. *Aftenposten, politikk*. <https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/GGLkV4/gryende-ordfoereropproer-om-moria-flyktningene-tvang-ap-ledelsen-til-nyt>

- SSB (2017). Enslige mindreårige flyktninger 1996-2016. *Rekordmange nyankomne enslige mindreårige flyktninger*. <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/rekordmange-nyankomne-enslige-mindrearige-flyktninger>
- Stavanger kommune (2020,03.februar). *Botiltak for enslige mindreårige flyktninger – Embo Stavanger*. <https://www.stavanger.kommune.no/helse-og-omsorg/barnevern/embo---botiltak-for-enslige-mindrearige-flyktninger/>
- Stavanger kommune (2019,24.april). *Stavanger 2025*. <https://www.stavanger.kommune.no/siteassets/kultur-og-fritid/kultur/forprosjekt-stavanger-2025.pdf>
- Stavanger kommune (2021,03.september). *Visjon og verdier*. [Visjon og verdier | Stavanger kommune](#)
- Svendsen, S., Berg, B., Paulsen, V., Garvik, M. & Valenta, M. (2018). *Kunnskapsoppsummering om enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger*. NTNU Samfunnsforskning.
- Tande, M., I. (22.08.2021). *Europa frykter en ny flyktningkrise*. Aftenposten, verden. Hentet 04.11.21 fra [Europa frykter ny flyktningkrise \(aftenposten.no\)](#)
- Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitative metoder* (5 utg.) Fagbokforlaget.
- Tidey, C. (22.05.17). *Children Stake Their Lives to Play The Game in Europe*. *Daily Beast, world*. <https://www.thedailybeast.com/children-stake-their-lives-to-play-the-game-in-europe>
- UNHCR (u.å.). *Humanitarian crisis in Afghanistan*. <https://donate.unhcr.org/int/en/afghanistan-situation-v1>
- UNHCR (1994): *Refugee children: Guidelines on protection and care*. United Nations High Commissioner for Refugees, Geneva. <https://www.unhcr.org/protection/children/3b84c6c67/refugee-children-guidelines-protection-care.html>
- Utlendingsdirektoratet (u.å.) *Enslige mindreårige asylsøkere*. <https://www.udi.no/ord-og-begreper/enslig-mindrearig-asylsoker/>
- Valenta, M. 2008. *Hindringer for sosial integrering av innvandrere i arbeidslivet: Søkelys på arbeidslivet*. 3/2008, årgang 25, 355-365.

Appendix 1

Vil du delta i forskningsprosjektet «Hvordan kan Stavanger Kommune fungere som beredskaps-by for enslige mindreårige flyktninger?»

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å finne ut hvordan Stavanger kommune kunne fungere som en beredskaps-by for enslige mindreårige flyktninger. Hvilke fasiliteter som allerede er på plass og hvor de er forbedringspotensialet i dette området. I dette skrevet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Prosjektets formål er å bidra med informasjon om Stavangers kompetanse på å motta unge enslige flytninger. Tidligere forskning viser hvordan Stavanger kommune skårer høyt i dette området, og har gjort det i lang tid. Derfor håper jeg min forskning kan bidra til at Stavanger Kommune kan stå i beredskap for mottak av enslige mindreårige flyktninger i lang tid fremover. Prosjektet er en del av min mastergrad innen Community Development and Social Innovation hos VID vitenskapelige høyskole i Stavanger. Min hovedfokus i graden er på migrasjon og det flerkulturelle norske samfunn.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

VID vitenskapelige høyskole er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Din deltakelse i dette prosjektet er ønsket på grunnlag av din posisjon og erfaring i kommunen innenfor arbeid med flyktninger. I dette prosjektet er det ønskelig med 4-5 kandidater, aller helst med forskjellig erfaring og arbeid i ulike sektorer i kommunen.

Hva innebærer det for deg å delta?

Metoden som tas i bruk i dette prosjektet for innhenting av data er intervjuer. For å sikre at jeg får med meg all informasjonen under intervju vil det tas i bruk en lydopptaker. Denne er ikke koblet opp mot internett, og blir lånt ut av skolen for høyest mulig sikring av informantens person. Jeg vil gjerne be om opplysninger om din stilling i kommunen dersom dette blir relevant for prosjektet og om dette er greit for deg.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

De som har tilgang til opplysningene dine er meg som intervjuer og prosjektskriver, samt veileder Ingrid Løland, som er veileder for oppgaven.

Informasjonen om deg som blir intervjuet vil kun være lagret på en PC som er passord beskyttet, og på båndopptaker som vil bli slettet så snart informasjonen er behandlet. Det vil ikke bli brukt noe navn i selve oppgaven, men heller koder, som for eksempel informant 1.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes/oppgaven er godkjent, noe som etter planen er 30.06.2021. Alle båndopptak vil slettes etter denne dato.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene,

å få rettet personopplysninger om deg,

å få slettet personopplysninger om deg, og

å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra VID Vitenskapelige høyskole har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

VID Vitenskapelige Høyskole ved Ingrid Løland (veileder av prosjektet) Ingrid.Loland@vid.no. Eller meg, Angelica Ræge-Svensden, las_50@hotmail.com

Vårt personvernombud: Stian Sørli Eriksen: stian.eriksen@vid.no

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig

Ingrid Løland

student

Angelica Ræge-Svendsen

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet [*sett inn tittel*], og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

å delta i et intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

---

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Appendix 2

Intervju mal til EMbo ansatt.

1. Hvilke fordeler opplever du at Stavanger kommune har i forhold til mottak og bosetting av Enslige mindreårige flyktninger?
2. Ser du noen utfordringer som Stavanger Kommune har når det angår mottak og bosetting av EMF?
3. Tror du Stavanger kommune kunne fungert som en beredskaps-by for EMF? Hva skal til for å oppnå statusen?
4. Hva mener du Stavanger trenger å forberede seg på om de hadde fått status som beredskaps-by?
5. Hvilke områder krever forbedring for at Stavanger skulle fungert godt som en beredskaps-by for EMF?
6. Hva tenker du om ordførerens sitat '50 er ikke nok' eller konseptet solidarity city, for Stavanger kommune?
7. Har du hørt om Stavanger 2025? Har du noen ønsker om hva Stavanger kommune sitt omdømme burde fornyes til?

Intervju mal til politiker

1. Hva synes du om Ordførernes utsagn (50 er ikke nok)?
2. Kan bystyret samarbeide mot at Stavanger kan bli en Solidarity City?
3. I lys av 'Stavanger 2025', hvor Stavanger omdømme skal fornyes. Hva er ditt ønske at Stavangers omdømme, nasjonalt og internasjonalt?
4. Hvilke fordeler opplever du at Stavanger kommune har i forhold til mottak og bosetting av enslige mindreårige?
5. Hvilke utfordringer har Stavanger kommune i forhold til bosetting og mottak av enslige mindreårige?
6. Tror du Stavanger kommune kunne fungert som en beredskaps-by (City of Refuge) for EMF? Hva skal til for å oppnå statusen?

Appendix 3

NSD sin vurdering

Prosjekttittel

Stavanger som beredskapsby for enslige mindreårige flyktninger

Referansenummer

389252

Registrert

24.11.2020 av Linn Angelica Svendsen - las_50@hotmail.com

Behandlingsansvarlig institusjon

VID vitenskapelige høgskole / Fakultet for teologi, diakoni og ledelsesfag / Fakultet for teologi, diakoni og ledelsesfag Stavanger

Prosjektansvarlig (vitenskapelig ansatt/veileder eller stipendiat)

Ingrid Løland, Ingrid.Loland@vid.no, tlf: 93085887

Type prosjekt

Studentprosjekt, masterstudium

Kontaktinformasjon, student

Linn Angelica Ræge-Svendsen, las_50@hotmail.com, tlf: 95123096

Prosjektperiode

04.01.2021 – 29.11.2021

Vurdering (1)

15.01.2021 - Vurdert

Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet den 15.01.21 med vedlegg, samt i meldingsdialogen mellom innmelder og NSD. Behandlingen kan starte.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til NSD ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke type endringer det er nødvendig å melde: <https://www.nsd.no/personverntjenester/fulle-ut->

meldeskjema-for-personopplysninger/melde-endringer-i-meldeskjema Du må vente på svar fra NSD før endringen gjennomføres.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET Prosjektet behandler særlige kategorier av personopplysninger om politisk oppfatning og alminnelige kategorier av personopplysninger frem til 30.06.21.

LOVLIG GRUNNLAG Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 nr. 11 og art. 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse, som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake. Lovlig grunnlag for behandlingen er dermed den registrertes uttrykkelige samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a, jf. art. 9 nr. 2 bokstav a, jf. personopplysningsloven § 10, jf. § 9 (2).

PERSONVERNPRINSIPPER NSD vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om: - lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen - formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke viderebehandles til nye uforenlige formål - dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet - lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet

DE REGISTRERTES RETTIGHETER Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: åpenhet (art. 12), informasjon (art. 13), innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18), underretning (art. 19), dataportabilitet (art. 20). NSD vurderer at informasjonen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13. Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER NSD legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32). For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og eventuelt rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET NSD vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!

Kontaktperson hos NSD:

Line Raknes Hjellvik Tlf. Personverntjenester: 55 58 21 17 (tast 1)